

Na zatonu starega leta

Namesto, da bi ob vsakem zatonu STAREGA LETA z zadovoljstvom in veseljem ugotavljali poleg dosežkov znanosti, umetnosti, kulture in drugega, da so bila v pretečenem letu na svetu odstranjena tudi nekatera protislovja, ki zastrupljajo svetovno ozračje, moramo znova in znova ugotavljati, da je protislovij vedno več. Čas, v katerem živimo, lahko označujemo le kot izredno protislovno obdobje, kot obdobje izrednih skrajnosti. Na eni strani človek vedno bolj obvladuje vesolje in se približuje luni, na drugi strani pa milijoni stradajo in umirajo od lakote, milijoni še trpijo ponižanje in strahote vojne, milijoni trepečejo za svoj obstoj in se borijo za svoje osnovne človeške pravice, moderen svet pa se vedno bolj avtomatizira in mu ponovno grozi nevarnost, da ljudje postanejo sužnji modernega časa.

Leto, ki tone v zaton, je bilo leto upanj in strahu, leto najvišjih dosežkov človeškega razuma, pa tudi leto, v katerem je nemalokrat svet zatrepal pred svojo prihodnostjo.

Znanost neverjetno naglo napreduje in v svojih prizadevanjih ne pozna razlik med belopoltim in črnopoltim prebivalstvom. Že leto dni nosi belec presajeno srce črnca, vendar pa je rasna nestrpnost dosegla v tem letu nekaj nevarnih kulminacij. V deželi Krištofa Kolumba je znova zagospodarila roka nasilja, ki jo plačujejo brezvestni politiki in zločinci.

Ceprav so IKARUSI našega časa, s pomočjo novih dosežkov znanosti, na pragu osvajanja novega planeta — LUNE, kar je bilo še pred nekaj desetletji bajka, pa genocid modernega časa gospodari še na številnih območjih zemeljske oble. Nesmiselne vojne še vedno uničujejo človeštvo, njegove kulturne dosežke. Požiganje, streljanje, mučenje in uničevanje naselij še vedno lebdi nad človeštvom. Vietnam, Nigerija, Bližnji Vzhod, Biafra, Laos, Rodezija... smo vsak dan s strahom brali v dnevnem časopisju. K tem uničenjem pa se je z vso krutostjo letos z veliko močjo pridružila še stihija — potresi, povodnji, ki je pustošila v raznih krajih našega planeta in ki je poleg tisoč in tisoč človeških življenj, zahtevala tudi ogromne materialne žrtve. Svet je v raznih oblikah pomagal lačnim, v vojni in stihiji prizadetim narodom, vendar kaj pomaga taka pomoč, če pa istočasno v kraje, kjer gospodari vojna, lakota in trpljenje, prihaja tudi morilsko orožje!

Leto, od katerega se poslavljamo, je bilo tudi leto drugih različnih nasprotij. Številni študentski nemiri, ki so zajeli mnoge svetovne prestolice, so samo podkrepili nasprotja, ki so prisotna v tem modernem svetu.

Kljub vsem pritiskom, grožnjam, terorju in in strahovanju pa se je osvobodilni boj razplamtel še na nova območja, kjer je človeštvo še vedno oklenjeno v jarem sužnosti. Znova in znova se je pred nami odpiralo vprašanje: ali bo res zmagovalo nasilje in odrekanje pravice za samostojno in svobodno življenje malih narodov? Predvsem se nam je to vprašanje vsiljevalo ob spremljanju neizprosnega boja vietnamskega ljudstva za svojo svobodo. Odgovor na to vprašanje pa nam je znova potrdil to, kar smo sami preživeli v naši narodno-osvobodilni borbi, namreč da je še taka vojna tehnika nemočna proti vseljudski vojni ljudstva, ki ve, zakaj se bori.

To vprašanje nam je z vso skrbjo glodalo naše misli in čustva ob avgustovskih dogodkih na Češkoslovaškem, ko so vojaške enote varšavskega pakta zasedle in poteptale neodvisnost dežele, ki je ubrala svojo lastno pot v svojem nadaljnjem socialističnem razvoju. Sicer pa so se pritiski na neodvisno politiko posameznih dežel čutili tako iz Vzhoda kot Zahoda na številne suverene in iznev blokove dežele.

Tudi kulturna revolucija v nekaj sto milijonski Kitajski z mislimi njihovih voditeljev, ki v svojih teoretičnih tezah poudarjajo, da je samo vojna edino sredstvo revolucije, ni šla brezskrbno mimo nas. Te teze za svet niso niti naivne, niti nenevarne.

Ob tako grobem prehodu skozi minulo leto se nam šele z vso jasnostjo in pravo vrednostjo odpre prava veličina in pomen Jugoslavije — naše domovine — v mednarodnem političnem življenju in v borbi za svetovni mir. Sele ob soočenju z vsemi dogodki v bližnji preteklosti lahko dobimo pravo ceno za prizadevanja jugoslovanskih narodov za svojo enotnost in neodvisnost. Ob vsem tem so nam razumljivi tudi naši napor znotraj domovine za hitrejši gospodarski, kulturni in splošni družbeni napredek. Samo gospodarsko močna, razvita in kulturno osveščena dežela lahko v teh mednarodnih nasprotjih, pa tudi v nasprotjih, ki so prisotna doma, kljubuje vsem zunanjim pritiskom in grožnjam in obdrži svojo neodvisnost in svoj izredno velik pomen v neverjetno spremenljivem mednarodnem ozračju. Ob vsem tem nam tudi ni žal naporov, ki jih vlagamo v naše vsakodnevno delo, ker s tem prispeva tudi vsak izmed nas kamenček v veličasten mozaik našega gospodarskega in kulturnega napredka, k naši enotnosti in neodvisnosti, kar je največje jamstvo za naš še lepši in jasnejši jutrišnji dan.

STO LET ŽELEZARNE — STO LET ŽELEZARNE — STO LET ŽELEZARNE — STO LET

LETO X Številka 52 — 53
Jesenice, 28. decembra 1968

ZELEZAR — GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik: Ožja Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Zelezarja«, Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk: CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

Mag. inž.
Peter Kunc

V novem letu nas čakajo obsežne naloge, ki jih bomo zmogli le ob polni strokovni odgovornosti vseh

Ob izteku gospodarskega leta je prav, da se ozremo nazaj in kritično ocenimo svoje delo. Letošnje leto je bilo leto težkih preizkušenj, saj smo vstopili vanj obremenjeni z veliko finančno izgubo in skoraj brez naročil. Posledice so bile že v prvih mesecih katastrofalne, saj smo samo v januarju imeli skoraj za 800 milijonov Sdin nepokritih osebnih dohodkov. Po dveh mesecih poslovanja pa je bilo nepokritih osebnih dohodkov že več kot je znašala izguba v preteklem letu. Tak začetek ni obetal nič dobrega za jeseniškega železarja.

Gospodarski načrt je bil sprejet šele v mesecu aprilu, ker smo šele takrat vsaj približno mogli oceniti naročila po količini, ne pa po asortimentu. Jasno je bilo, da bomo bremenom zelo težko kos in da se bo izguba do konca leta še nekoliko povečala, ne pa zmanjšala kot je bila želja vseh — sestavljalcev gospodarskega načrta, samoupravnih organov in ostalih članov kolektiva.

Med letom smo iz meseca v mesec opazili, kako nizka je naša realizacija. Ob analizah smo kaj hitro ugotovili, da je ta padec posledica nizke povprečne prodajne cene. Ob planu smo sprejeli kot osnovo za povprečno ceno 2.170 Ndin/t, dosegli pa smo le 2.060 in celo pod 2.000 Ndin na tona, kar ob naši količini celokupne blagovne proizvodnje znaša skoraj 50 milijonov Ndin. Naši kupci so dodobra izkoristili liberaliziran izvoz v letu 1967 in pritiskali na nas z neugodnimi naročili. Tak izpad v realizaciji pa je imel za posledico vse večje težave v likvidnosti podjetja. Ogrožena so bila izplačila osebnih dohodkov in samo realnim ocenam nadzornih organov gre pripisati zaslugo, da smo v taki situaciji izplačali osebne dohodke na neki dostojni višini.

Porastu življenjskih stroškov in istočasnemu znatnemu porastu osebnih dohodkov v drugih gospodarskih organizacijah in zavodih, pa ti osebni dohodki niso zadovoljevali potreb naših delavcev. Prišlo je do neljubih dialogov, ki nikakor niso v skladu s samoupravnimi principi in možnostmi vsakega našega samoupravljalca, vendar pa so vsaj delno opravičljivi.

Ob tako velikih pritiskih od zunaj na našo realizacijo pa mi nismo naredili dovolj, da bi vsaj del te izgube pokrili z boljšim delom. Čeprav smo imeli pred seboj takojšenovani plan I in plan II, smo ostali pri lažjem programu. Šele proti koncu leta smo se razživel in ustvarili nekaj rekordnih proizvodnih posameznih obratov in celo posamezni skupni mesečni proizvodnji. Nismo pa pri tem dovolj pazili na normativne porabe in so zato stroški proizvodnje bistveno večji kot pa smo jih planirali. Sanacijski program, ki je bil sprejet ob gospodarskem načrtu je s konkretnimi številkami kazal pot, vendar nismo šli za tem klicem. V tem je naša nesreča ter smo zato imeli precej zvezane roke, ko smo nastopili navzven, z zahtevami za sanacijo našega stanja.

Plan za naslednje leto je blagovno že usklajen. Pri tem je potrebno poudariti, da je količinski plan proizvodnje podprt z dokaj konkretnimi naročili. Poprečna cena planirane blagovne proizvodnje se bo dvignila na 2.150 Ndin/t, kar je sicer manj od letošnje planirane, vendar bistveno več kot pa dosegamo v letošnjem letu. Vpliv liberali-

zacije uvoza rahlo blede, pa je torej predvsem na nas samih, da izkoristimo pritisk in izdobavimo tak asortiment, ki nam prinese večjo povprečno ceno.

Realizacija, ki jo bomo po planu dosegli ob planirani blagovni proizvodnji, pa nam ne prinese dovolj, da bi s tem pokrili materialne stroške proizvodnje, osebne dohodke in ostale obremenitve, zato nam tak plan tudi ne omogoča pokriti niti del letošnje izgube. Potrebno bo bistveno drugače pristopiti k izvajanju sanacijskih programov v štednji normativnih porab (gorivo, ognjevarna opeka, kokile) in izplenov. Ob sprejemanju količinskega plana smo sprejeli tudi normativne porabe za naslednje leto. Zahteve so velike, vendar dosegljive.

Tako kot stalno zaostajamo s proizvodnjo in porabami nasproti planu, pa nasprotno stalno prekoračujemo postavljene vsote za vzdrževanje, investicijsko vzdrževanje, amortizacijsko zamenjavo in investicije. V letu 1969 vsote za te namene ne bodo velike, pa je nevarnost, da bomo ob dosedanjem načinu dela in miselnosti zato doživeli krepke prekoračitve.

Za normalno izplačevanje osebnih dohodkov v letu 1969 in pokrivanju izgub iz letošnjega leta, bo potrebno realizacijo še povečati. To naj ne bi dosegli z bistvenim povečanjem sprejetega količinskega plana za talilnice ali vroče valjarne, temveč s povečanjem proizvodnje in prodaje v predelovalnih obratih. Do sedaj smo poskrbeli, da je koledarski čas posameznih naprav v talilnicah dokaj dobro izkoriščen. Veliko slabše pa je to v ostalih enotah in še prav posebno v predelovalnih obratih. Delo na dve izmeni ali pa celo samo petdnevni delovni teden od dveh izmenah ne izkorišča dovolj naših kapacitet v predelovalnih obratih. Potrebno bo preiti tudi tu na sistem 4 + 1, da bodo naprave ob še dobrem vzdrževanju maksimalno izkoriščene.

Za primeren nivo osebnih dohodkov in za kolikor toliko zadovoljivo reševanje stanovanjskega problema pa je potrebno, da skušamo izvršiti vse te naloge z istim številom zaposlenih kot jih imamo sedaj. To pa je — vsaj po našem dosedanjem načinu dela — najtežja naloga za naslednje leto.

Plan za naslednje leto nas torej obvezuje, da delamo veliko bolje, pravilneje rečeno — pametneje kot dosedaj. Odtrgati se moramo od tako močno zakoreninjenih ton in preiti na milijone din realizacije. Veliko časa in energije bomo prištedili, če bomo namesto, da si izmišljamo zakaj nismo česa naredili, poskušali najti rešitev za postavljene naloge. Mišljenje se ne spremeni čez noč, potrebno je nekaj časa za prehod od ustaljenih navad, pa če so te še tako slabe. To, da nas je dosedanja način pripeljal do tako kritičnega stanja, pa bo omogočilo, da bo ta prehodni čas čim krajši.

Za izpolnjevanje nalog smo odgovorni vsi, toda ne vsak za vse. Večkrat se izgovarjamo, da ne vemo kaj je naša dolžnost, čeprav črpa zakonitost pravice iz istih aktov, v katerih stojijo tudi dolžnosti. Nove zadolžitve po sektorjih in delovnih enotah naj bi zadolžitve le osvežile. S tem pa tudi odpade izgovor glede odgovornosti.

Kljub izpolnjevanju naših internih obveznosti pa ne moremo pričakovati nekih lepih časov v naslednjih letih. Celotna veja črne metalurgije je v krizi, najgloblje pa smo ob novih pogojih dela padli ravno mi na Jesenicah. Naš program je še vedno zelo širok in kot tak ne more biti akumulativen in kot vidimo v zadnjih letih tudi ni rentabilen.

Potrebno je preiti na ožji asortiment, treba se je torej specializirati. Pri specializaciji pa lahko nekaj kar ni rentabilno ustavimo, ne da bi zgradili druge kapacitete, kar ima za posledico odpuščanje delavcev, ali pa prej zgradimo nove kapacitete, kjer zaposlimo ljudi iz ustavljenih obratov. Prvi način je nesocialističen, drugi pa zahteva veliko denarja, ki ga mi nimamo. V tej dilemi se iščejo kompromisi in eden takih je integracija. Integracija omogoča smotrnejše vlaganje denarja za razširjeno reprodukcijo. Naša integracija ima precej tak značaj. Vsa razmišljanja in prizadevanja okrog integracije nas pripeljejo do zaključka, da je integracija slovenskih železarn nujnost. Integracija pa bo tudi rešitev našega problema, toda le če bomo s tem dosegli specializacijo. Ob dejstvu pa, da o odpuščanju delavcev ne govorimo kot rešitvi, je specializacija možna le ob znatnih vlaganjih investicijskih sredstev in teh sredstev nobena od treh železarn nima in bo potrebna intervencija družbe, da bi tako zagotovili naš obstoj tudi v naslednjih desetletjih. Vse akcije okrog integracije nam v letu 1969 ne bodo olajšale našega finančnega položaja, bodo pa omogočile, da bomo, če bomo pri izbiri specializacije sami izbrali pravo, lahko čez nekaj let živeli boljše. Odločiti se moramo že v naslednjem letu, ker si sicer zapremo pot do nadaljnjega obstoja kot zdrava gospodarska organizacija.

Nalog za naslednje leto je torej več kot dovolj. Strnjene v nekaj stavkih so naslednje:

- doseči in preseči postavljeni količinski plan, ob vsaj planiranem asortimentu,
- doseči normativne porabe,
- doseči planirani izplen,
- v kolikor se med letom pokaže možnost za izboljšanje asortimenta, prilagoditi naše delo tem novim pogojem,
- vse naloge v zvezi s planom moramo izpolniti ob sedanjem skupnem staležu, ki ga event. povečamo za nekaj deset ljudi;
- pripraviti vse za integracijo in se nato tudi dokončno odločiti zanjo,
- ob vsem tem naporu za doseganje teh ciljev pa ne smemo pozabiti na človeka. Polno je potrebno angažirati samoupravljalni sistem, da bi sleherni član kolektiva vedel, zakaj se borimo in videl v tem svoj cilj in smisel.

Ob polni odgovornosti organizatorjev proizvodnje in že znani prizadevnosti naših ostalih delavcev sem prepričan, da bomo nalogam kos. Čaka nas še težje leto od letošnjega, toda smo tudi že bolj prekaljeni. Samo trdim, vztrajnim in delovnim delavcem pripada mesto v naši železarni.

Vsem članom kolektiva kličem

SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO 1969!

Podpredsednik republiškega izvršnega sveta Vinko Hafner na Jesenicah

V sredo 18. t. m., potem, ko je podpredsednik republiškega izvršnega sveta Vinko Hafner otvoril na Bledu II. državno posvetovanje jugoslovanskih železarjev »Avtomatizacija v železarstvu«, katerega domačin je naša železarna, je skupaj s članom republiškega IS inž. Ivanom Zupanom obiskal Jesenice. Najprej se je skoraj štiri ure pogovarjal s predstavniki našega podjetja, potem pa je odšel še na razgovor k predsedniku Sob. Jesenice Francetu Zvanu in sodelavcem.

Obširneje so govorili o ekonomskem položaju železarne ob koncu leta in pogledu oz. predvidevanjih v gospodarskem letu 1969, nadalje o bistvenih organizacijskih ukrepih, ki jih predvi-

devamo v podjetju za uspešnejšo delo. Podpredsednik Hafner se je zanimal tudi zato, kako v kolektivu gledamo na združevanje na sploh in še posebej na združevanje slovenskih železarn ter o

vzrokih in posledicah prekinitve dela v posameznih delovnih enotah.

Vinko Hafner je z velikim zanimanjem poslušal posamezne razlage in stališča predstavnikov našega delovnega kolektiva in pozorno sodeloval v razgovorih. Celo na kosilu, na katerega so ga povabili naši predstavniki, so zelo živahno izmenjavali svoja mnenja.

Na razgovorih so poleg direktorja mag. inž. Kunca so-

delovali še tehnični direktor Bogomil Homovec, direktor komercialnega sektorja Bogdan Knaflič, direktor sektorja za ekonomiko Ivo Arzenšek, nadalje predsednik DSZ Franc Kobentar, predsednik UO Stane Sekne in sekretar tovarniške konference ZKS Tomaž Ertl.

Izredno povečani kontakti predstavnikov republiških organov in družbenopolitičnih organizacij z našim podjetjem in občino nam vlivajo vero, da se bodo tudi še ne-rešeni eksterni problemi, ki spremljajo železarstvo v Sloveniji, postopno reševali in rešili.

Železarski globus

BELGIJA — V kisikovi jeklarni belgijske železarske družbe Cockerill — Ougrée, obratujeta dva 180 tonska konvertorja, katerih obratovanje je s pomočjo elektronskega računskega stroja popolnoma avtomatizirano. Računski stroj uravnava pričetek, konec in količino pihanja kisika ter dodajanje potrebnih kovinskih in nekovinskih dodatkov. To je v svetu prvi primer, da obratuje kisikov konvertor takšne zmogljivosti popolnoma avtomatično.

Zaostanki ne pomenijo, da ne znamo tudi delati

Ob zaključku poslovnega leta je navada, da delamo obračun za preteklo obdobje. K mnogim drugim ocenam dodajmo še eno: kako smo izpolnili naše obveze do kupcev, ali z drugimi besedami koliko naročil v obliki zaostankov bomo prenašali v leto 1969. Dejstvo je eno: največ naročil nismo izpolnili ravno v tistih finalnih obratih z največjo poprečno prodajno ceno in to spet pri materialih, kjer dosegamo najugodnejšo ceno.

Ob vsem tem se nam samo po sebi vsiljuje vprašanje: kdo je kriv za nepopoln uspeh, znamo ali ne znamo delati in kaj je potrebno storiti, da se bo stanje izboljšalo? Odgovor je kompleksen in zadene slehernega od nas. Zato je prav, da začnemo tam, kjer običajno izbiže problem na dan v prvi fazi, to je v jeklarni. Kri- vično in nepošteno bi bilo trditi, da je že v naprej jek- larna kriva za vse neuspe- he in napake, vendar lahko kot osnovni obrat celotnega tehnološkega ciklusa Žele- zarne v veliki meri prispeva k pravilnemu odvijanju pro- grama. Dobro odlito jeklo v zadostni količini in ne na- zadnje ob določenem času, nam zagotavlja dober polfa- brikat in zmanjšano čišče- nje. Kaj je torej tisto, ki nas tare v martinarni in elektrojeklarni? Dinamo je- kla v določenem obdobju ne moremo izdelati dovolj, ker je za to največkrat pomanj- kanje ustreznih ponvic, ni- smo imeli dovolj livnihih voz, Fe-Si v nizko vsebnostjo plinov. Če k temu dodamo še nekatere okvare na šte- kel ogradi v začetku leta, je to vse tisto, zaradi česar smo pogosto prekinjali kon- tinuiteto izdelave dinamo pločevine v valjarni 1300 in dinamo trakov v hladni val- jarni. Če hočemo v nasled- njem letu izdelati 9000 ton dinamo pločevine in 2000 ton dinamo HVT, kar je možno prodati doma in v tujino, to pomeni 16.000 ton jekla ali poprečno dve šarži na dan.

Na električni peči so te- žave predvsem zaradi uvoz- nih fero-legur, ki jih nimamo zmeraj dovolj na razpo- lago. Še zmeraj je problema- tična izdelava prokron 10 in 11 na ASEA peči, prokron 19 pa nam ni v dovoljni me- ri uspel niti na BBC peči. Poleg tega je BBC peč obra- tovala samo ob remontu ene ali druge 60-tonske peči ozi- roma kadar so dobili »pro- stovoljce« za delo. Tu pa je izšlo na dan največ proble- mov v zvezi z zaostanki. Na tem agregatu izdelujemo vi-

soko vredna ventiliska in os- tala nerjaveča jekla, za ka- tera je popraševanje na na- šem trgu zmeraj večje. Izgo- vor, da je jeklo iz te peči drago, ker je proizvodnost nizka, ni dovolj utemeljen; drago je ne obratovati in iz- gubiti kupce za najbolj vredne kvalitete jekla, zlasti še, ker nismo osvojili proiz- vodnje na 60-tonskih agrega- tih. Nepazljivost pri izdelavi šarž na ASEA peči se kaže tudi v primeru izdelave kval. VAC-60, ki so jih zgre- šili samo v zadnjih dveh mesecih okoli šest (350 ton jekla), vse s previsoko ana- lizno mejo Mn. V prihodnje se bo treba pač potruditi, da za St 37 kvaliteto ne bodo na Lectromelt peči zahteva- li nadomestne kvalitete za izdelavo, ko pa je ta kvali- teta sigurno najenostavnej- ša.

V novi valjarni Bela ima- mo, če odštejemo nekaj dalj- ših okvar štelka, največ te- žav v čistilnici III. hale. Okvare žerjavov so na dnev- nem redu, brusilni stroji še niso narejeni in so nam zaradi tega izpadle marsikatero po- zicije. Zato menim, da je prava umetnost spraviti 15- 16 tisoč ton čistilnega in pregledanega materiala sko- zi III. halo.

V valjarni debele pločevi- ne se še zmeraj preveč za- mudimo z iskanjem posa- meznih plošč in kompletir- njem posameznih pozicij. Točno je, da nam pri tem delajo veliko preglavico šte- vilni prevzemi za isti ob- jekt, za vsakega prevzemal- ca pa je treba plošče pose- bej pripraviti, važno je, da komerciala stopi v stik s po- sarneznimi kupci in napra- vi red: težko je razumljivo, da mora plošče prevzeti še JR, če ustreza pločevina po LR in BV.

Jeklovlek je eden tistih končnih obratov, ki je zad- nje mesece »zatajila«. Njihove velike želje po vložku v prvih mesecih se niso odra- zile v večjem skoku proiz- vodnje, ko smo le-tega za- gotovili. Pritisk kupcev na ventiliska jekla se je pove-

čal, zato hitimo z valjanjem profilov za zaostanke in no- va naročila.

Nova valjarna žice kot največja naša rak rana v le- tošnjem letu, je prešla fazo testiranja. Zato bomo sedaj lahko sestavili najprej kvar- talni, nato pa poletni pro- gram valjanja posameznih dimenzij. Pri tem bomo kup- ce lažje vključevali v naš program, roki bodo točnejši, program žičarne pa bo manj odvisen od nekaterih spre- memb.

Od vseh predelovalnih obr- atov stoji žičarna glede na količino naročil in število ne- izvršenih pozicij najslabše. Mislim, da je polovico kriv- de na vložku, polovico pa na slabem delu obrata. Ta- ko se je patentirana žica »utekla« v zadnjih mesecih, VAC dodajni material pa šele v novembru s pripom- bo, da gre pri slednjem za delno tehnološko spremembo izdelave.

Na koncu naj poudarim, da sem navedel res samo negativne strani dela v pod- jetju, ki so vzrok naših ne- izdovodljivosti kupcem. S tem nočem in nimam na- mena zmanjševati uspeha in deleža posameznih obratov k celokupni organizaciji. Naj navedem samo nekatere stvari, ki kažejo na to, da znamo delati, da pa smo pri svojem delu prevečkrat brez- brižni in neaktivni. Z novo proizvodnjo je letos pričela Lectromelt peč in nam ta- ko dvignila fond jekla, pri izdelavi varilnega praška smo uvedli četrto izmeno, kar pomeni bistveni skok k povečanju proizvodnje. Je- klovlek je osvojil vlečenje palic iz kolobarjev. Valjarna trakov je dvignila proizvo- dno iz poprečja 7.300 ton me- seč. v I. kvartalu na 10.000 ton (obdobje avgust-novem- ber); večje povečanje proiz- vodnje smo zabeležili tudi v valjarnah profilov in v žeb- ljarni.

Če lahko danes beremo, da se znanje človeštva že vsa- kih deset let podvoji, potem naj napišem, da se moramo vsi organizatorji proizvodnje ukvarjati s problemom na- predka in študirati, manj pa se bavati, z včasih kar banal-nimi problemi.

— ec

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu

Dežurna služba tehničnega sektorja

od 27. 12. do 5. 1. 1968

PETEK, 27. 12., od 20. do 8. ure: inž. PAVEL NOČ, strojne delavnice.

SOBOTA, 28. 12., od 20. do 8. ure: inž. DRAGO GROBOV-ŠEK, prodajna služba.

NEDELJA, 29. 12., od 8. do 20. ure: JOŽE BERTONCELJ, livarna.

NEDELJA, 29. 12., od 20. do 8. ure: ALOJZ ŠTRUMBL, Ja- vornik II.

PONEDELJEK, 30. 12., od 20. do 8. ure: inž. ROMAN RIŽ- MARIČ, Javornik II.

TOREK, 31. 12., od 20. do 8. ure: inž. BORIS BREGANT, strojno vzdrževanje.

SREDA, 1. 1., od 8. do 20. ure: inž. ANTON KOSELJ, VEN.

SREDA, 1. 1., od 20. do 8. ure: inž. FELIKS BÉSTER, RTA.

CETRTEK, 2. 1., od 8. do 20. ure: inž. MIROSLAV NOČ, strojno vzdrževanje.

CETRTEK, 2. 1., od 20. do 8. ure: VIKO SMOLEJ, PIV.

PETEK, 3. 1., od 20. do 8. ure: ANDREJ BLENKUŠ, trans- port.

SOBOTA, 4. 1., od 20. do 8. ure: inž. JANEZ KOMELJ, RO.

NEDELJA, 5. 1., od 8. do 20. ure: inž. MARTIN SKETA, TPD.

NEDELJA, 5. 1., od 20. do 8. ure: MIRKO ROZMAN, UOS.

Dežurni ima sedež v pisarni tajništva tehničnega direktor- ja, tel. 225 — ob odsotnosti kličite tel. 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavimo na razglasnih deskah vseh vra- tarjev.

Tajništvo tehničnega direktorja

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu

25. seja upravnega odbora Sprejeta poročila brez pripomb

V sredo 25. decembra je bila 25. seja upravnega odbora, na kateri so obravnavali uspehe proizvodnje v II. dekadi decem- bra, poročila o gibanju stroškov v novembru, o osnovni pro- blematiki finančnega plana za prihodnje leto in potrdili operativni program za januar 1969.

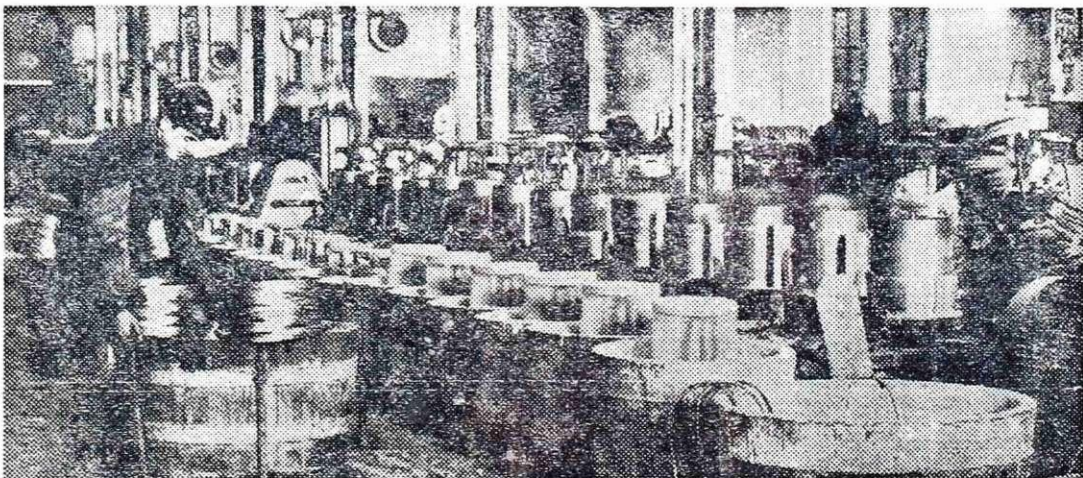
Poročila po vprašanjih o katerih je upravni odbor raz- pravljajal na tej seji, niso na- kazala nobene posebne prob- lematike niti večjih odsto- panj od načrtanih poti, zato je upravni odbor ta poročila vzel na znanje brez kakrš- nih koli pripomb ali sklepov,

oziroma ukrepov. Ob koncu seje so obravnavali še nekaj tekočih vprašanj in sklenili, da bo Železarna ob 100-let- nici odkupila 500 izvodov knjige Jeklo in ljudje in za to nakazala uredniškemu od- boru jeseniškega zbornika 20 tisoč novih dinarjev. Nato so rešili še nekaj prošenj.

ZDRUŽENA ARABSKA REPUBLIKA — Vlada te dr- žave je podpisala z odgovor-nimi predstavniki Sovjetske zveze pogodbo o izgradnji nove železarne v bližini Kai- ra. Letna proizvodna zmog- ljivost te železarne bo 1,2 milijona ton surovega jekla v kisikovih konvertorjih.

Proizvajala bo predvsem raz- lične vrste pločevine. Z gradnjo bodo pričeli v drugi polovici leta 1969. Skupni investicijski stroški so pred- videni v višini 260 milijonov funtov šterlingov. Del teh sredstev bo prispevala Sov- jetska zveza v obliki dolgo- ročnega kredita.

ŽIČARNA — stari pobakreni vlek

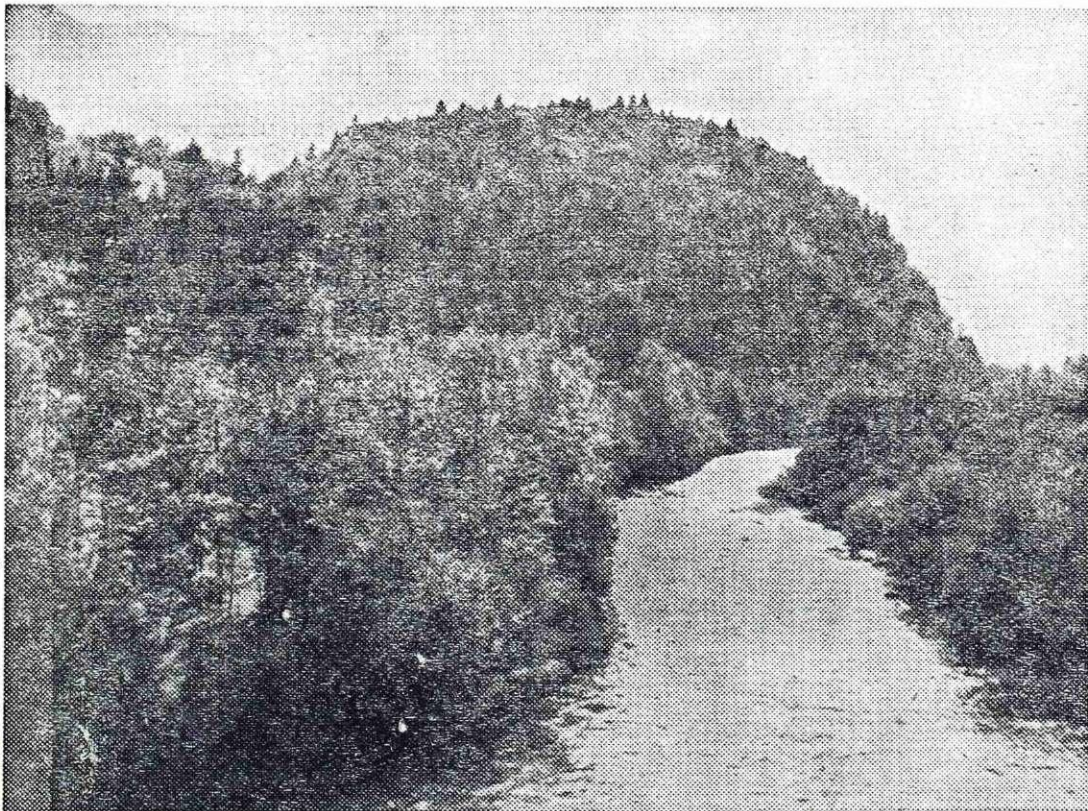

Miloš Magolič

Od prazgodovinskega ajdovskega gradca do moderne železarne

Vstopamo v leto 1969, jubilejno leto naše Železarne, ki je zaradi dokončne koncentracije gorenjskih fužin v 19. stoletju izrednega pomena za vso Gorenjsko, njen nadaljnji gospodarski razvoj in njene prebivalce. Zavedajoč se, da dva in pol tisočletna zgodovina gorenjskega železarstva zaradi mednarodne povezanosti njene problematike v gospodarskem, kulturnem in socialnem smislu, daleč presega okvir krajevnega zgodovinopisja, smo se odločili našim bralcem posredovati kratek kronološki oris dogodkov sredi prejšnjega stoletja, ki so pogojevali združitev gorenjskih železarskih podjetij in ustanovitev Kranjske industrijske družbe.

Tej naši želji je rade volje ustregel tovariš MILOŠ MAGOLIČ, vodja TEHNIŠKEGA MUZEJA železarne Jesenice, ki nas bo v nekaj nadaljevanjih popeljal v čas in dogajanja izpred stotih let. Nadaljevanja bodo izhajala v naslednjih prvih številkah v mesecu.

Ajdovski gradec, naravna utrdba, ki gospoduje nad cele Bohinjsko dolino in zapira dohod vanjo. Je pomemben železarski kraj od 6. stoletja pred našim štetjem do 4. stoletja našega štetja. Največji prcvit pa je brez dvoma dosegel v rimskem času, o čemer pričajo mnoge arheološke najdbe.

Uvod

Točnejša časovna opredelitev začetka pridobivanja železa na slovenskih tleh, zlasti pa rekonstrukcija takratnega tehnološkega postopka, je izredno težavna in dvomljiva naloga arheologije. Iskanju dokazov o prazgodovinskem železarstvu so posvetili svoje delo arheologi že v 18. stoletju, zlasti intenzivno pa postane sredi 19. stoletja. Med njimi naj naštejemo le tiste, ki so delovali tudi na naših Gorenjskih tleh: francoski znanstvenik Baltazar Hacquet, švicarski geolog pl. Morlot, knez E. Windischgrätz, arheolog A. Müllner, že v tem stoletju pa arheologi dr. Walter Schmid, dr. Stane Gabrovec, Aleksander Valič in drugi. Med nje pa moram uvrstiti še nekatere ljubitelje, katerih izsledki za proučevanje železarske zgodovine niso nič manj pomembni: upravitelja Zoisovih fužin v Bohinju Franca Sprunga, bistriškega kaplana Berceta, Završnika, župnika iz Koprivnika, učitelja Janeza Mencingerja in sodelavca našega tehniškega muzeja Slavka Smoleja in dr. Aleksandra Rjazanceva.

Da bi si lažje ustvarili približno predstavbo starosti železarstva, so arheologi glede na pridobivanje kovin razdelili prazgodovinsko dobo v tri razdobja:

1. bronasta doba, sega do 1000 let pred našim štetjem,
2. prehodno obdobje iz bronzaste v železno dobo in zajema čas od 1000 do 850 let pred našim štetjem in
3. halštatsko ali zgodnje železno dobo od leta 850 do 400 in latensko ali kasnejšo železno dobo od leta 400 do začetka našega štetja.

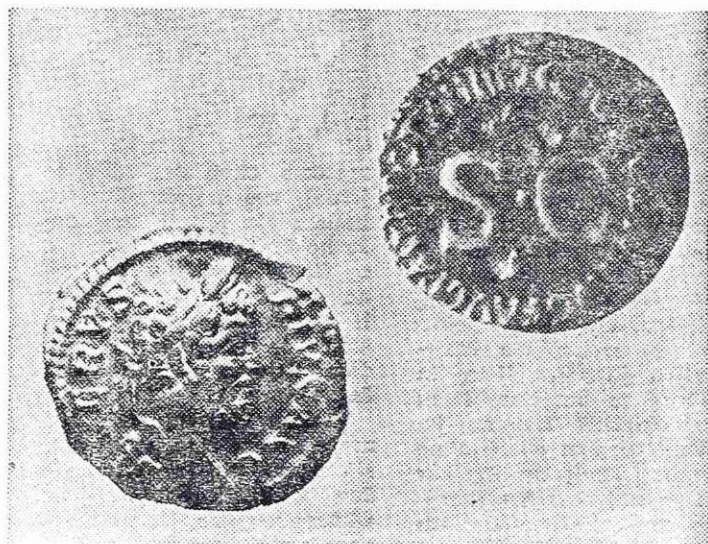
Po Staretovem kronološkem razporedu kulturnih spomenikov uvrščamo železne najdbe na Gorenjskem že v prehodno obdobje, številnejše pa so iz halštatske in latenske dobe. Posamezne arheološke najdbe pa potrjujejo, da so že v bronasti dobi znali pridobivati železo, vendar o tem nimamo nobenih dokumentov, razen žlinder in ostankov tališč, kjer domnevamo, da so talili železno rudo.

Starejše železne najdbe predstavljajo okrasni predmeti, kar dokazuje, da je bilo železo izredna redkost. Ščasoma pa postane železo tista materialna dobrina, iz katere začno izdelovati predvsem predmete dnevne upo-

je še danes mnogo področij iz prazgodovinske dobe ne odkritih.

Alfonz Müllner, arheolog deželne muzeja v Ljubljani, ki je vse svoje delo posvetil proučevanju zgodovine železarstva na Slovenskem, našteva kraje, kjer so bile najdene večje množice prazgodovinske žlindre in se domneva, da so tam obstajala tudi tališča rude. V Bohinju so ti kraji: Ajdovski gradec, Babna gora, Dunaj pri Jereki, Šavenca, Gradišče pri Lepenci in Rudenca pri Brodu in Savici. Tem krajem naj dodam še Studor, kjer je pred desetiimi leti uspešno raziskoval dr. Aleksander Rjazancev.

Iz tega obdobja je zani-

Prvi rimski denar je v Bohinju našel župnik Završnik. Kasneje pa sta ga na Ajdovskem gradcu našla še Franc Merkljč in Franc Kolenc. Najstarejši je bil Livia, najmlajši pa Valentinijan II. Na sliki je levi kovanec Septimus Severus (193-211), desni pa Livia (29 l. pred našim štetjem).

rabe. Zahvaljujoč se Ilirum, staroselcem naših krajev, ki so znali železo že kaliti, ga žariti in tudi mrzlo obdelovati, postane v četrtem stoletju pred našim štetjem železo že splošno in vsestransko uporabna kovina. Iz nje izdelujejo poleg orodja tudi orožje, kot sulice in čelade.

Pomemben dogodek, ki poseže okrog 400 let pred našim štetjem v razvoj materialne kulture, je vpad Keltov na jug. Predvsem visoka Gorenjska pa je bila zaradi odročnosti in hribovitosti obvarovana pred popolno keltizacijo in se je železarska dejavnost nadaljevala kot ilirska zapuščina iz železne dobe vse do prihoda Rimljanov in skozi nadaljnja štiri stoletja novega štetja do preseljevanja narodov.

Večina arheoloških odkopavanj, kar velja zlasti za prazgodovino železarstva na Gorenjskem, pa je bilo neenačrtno in nesistematsko. Naključje najdbe so sicer mnogokrat sprožile obsežnejša raziskovalna dela, ki pa so stvrali sami večkrat več škodovali kot pa koristili, saj so se iskanja »zakladov« lotevali tudi popolni laiki, pri čemer najdbe niso bile niti evidentirane in opisane, največkrat pa so se tudi pogubili. Zato lahko trdimo, da

miv tudi režim rudokopov in železarn. Z ustanovitvijo Ogleja 183 — 181 pred našim štetjem postaja vpliv rimske kulture v alpskih pokrajinah vse izrazitejši, dokler ne preidejo leta 30 pred našim štetjem popolnoma pod go spostvo Rima. Zaradi vojaških in osvajalnih akcij Rimljanov, poraba železa vedno bolj narašča. Sami se pri nas sicer niso ukvarjali z železarstvom. To opravilo so prepuščali domačinom, vendar so za rudišča in tališča že v 7. stoletju izdali poseben zakon Lex ferraria-rum. Rudokopi so bili last države, rudarski upravitelj pa jih je na dražbi dajal zasebnikom v zakup. S plačilom enkratne pristojbine je ta dobil pravico trajnega izkoriščanja jame. Ta pristojbima, oziroma kupna cena je bila nizka, ker je imela država interes, da rudniki trajno obratujejo in z dodatnimi mesečnimi in letnimi davčninami dajejo državi stalne dohodke. Te dajatve so odmerjali po številu zaposlenih delavcev in po bruto donosu rudnika. Pridobljeno železo se je zbiralo v Ogleju v skladiščih davčnih zakupnikov in prav tam so našli arheologi bogate zbirke železarskega orodja. Kako pomembno je bilo železarstvo v alpskih pokrajinah za rimsko gospodarstvo, (nadaljevanje)

Gregor Klančnik
direktor
železarne Ravne

Integracija in eksistenca zaposlenih

Za olajšavo dela sem dal naslednje sugestije:

Oblikovanje mase osebnih dohodkov

Za iskanje pravih izhodišč smo v zadnjih letih v enem podjetju več, v drugem manj, poizkušali zajeti čim več spodbudnih sestavin in zato osebne dohodke vezali prvenstveno na gibanje dohodka.

Praksa je demantirala teorijo, da so osebni dohodki izdatki, ki lahko variirajo skladno z doseganjem dohodka. V zadnjih treh letih smo bili priča da na osebne dohodke deluje več zunanjih sestavin, na katere delavci nimajo nobenega vpliva, zato je nelogično in tudi nesprejemljivo odrejanje stopnje, po kateri se iz dohodka ugotavljajo globali osebnih dohodkov. Izvoz npr. bistveno zniža doseženi dohodek, popolnoma nepravilno pa bi bilo, če bi s tem padli tudi osebni dohodki. Predvsem v železarnah, kjer je dohodek bolj zaradi objektivnih kot subjektivnih vzrokov padel pod razmerja, ni možno tega jemati kot glavno izhodišče za oblikovanje mase osebnih dohodkov.

Na splošno pri ugotavljanju globalov osebnih dohodkov pridejo v poštev naslednji elementi:

- dohodek,
- blagovna proizvodnja in
- realizacija

Blagovna proizvodnja, obračunana po enotnih cenah daje najbolj objektivno sliko proizvodno ustvarjalnega dosežka. Realizacija že vnaša razliko, nastalo na tržiščih, odvisno od oddaljenosti odjemalca, domačega ali tujega plasmaja itd. Vpliv tržišča za objektivno ugotovitev višine osebnih dohodkov, se lahko zmanjša, z obračunavanjem gotovega blaga po enotnih cenah, razlika pa, ki je pri tem še vedno prisotna, nastane le z nihanjem obsega zaloga gotovih izdelkov. Praksa je pokazala, da delavci razumejo nihanje višine osebnih dohodkov, če je ta usklajena z obsegom dosežene proizvodnje, ne morejo pa razumeti padca osebnih dohodkov takrat, če je ta posledica izvoza, kopičenja zaloga gotovega blaga, niti porasta takrat, če je ta rezultat prodaje iz zaloga.

Predlog

Masa osebnih dohodkov naj bi se ugotavljala po enotnih prodajnih cenah proizvedenega in kvalitetno prevzetega (z odbitkom reklamacij) gotovega blaga za tržišče — kar naj sestavlja celotno mesečno maso izplačanih osebnih dohodkov. S periodičnim obračunom ugotovljeni dohodek lahko iz presežka oblikuje dodatni osebni dohodek, ki ne bi presegal 5 % mesečnih globalov.

S tem predlogom bi se osebni dohodki gibali skladno z gibanjem proizvodno ustvarjalne dejavnosti.

Delitev globalov osebnih dohodkov

Delitev osebnih dohodkov naj bi bila urejena tako, da bo dosežena čim večja enotnost znotraj celotnega podjetja, istočasno pa mora biti dana spodbuda delovnim skupnostim pri izboljšanju posameznih sestavin za doseg višjih proizvodno-poslovnih rezultatov.

Na podlagi predloga bi bilo treba sistem urediti tako, da se delovna mesta oziroma dela ocenjujejo in diferencirajo s številom enot. Vrednost enote naj bi se ugotavljala v odvisnosti od meseč-

ne vrednosti na zaposlenega proizvedenega kvalitetno prevzetega gotovega blaga. Pri tem je dilema, ali naj se vrednost enote ugotavlja za celotno podjetje ali naj se ugotavlja za vsako železarno ali celo za vsak obrat posebej.

Predlog

Vrednost enote naj se ugotavlja za vsako železarno posebej, za skupne organe pa s poprečjem.

Delitev znotraj delovnih enot — železarn

Za izračun pripadajočega osebnega dohodka na posameznika je treba izvršiti rangiranje delovnih mest oziroma del in vpeljati merila, ki kažejo učinkovitost dela kot kriterij za višino pripadajočega osebnega dohodka.

Prvo se moramo pri tem odločiti za princip razponov najnižjega in najvišjega osebnega dohodka v skupnem podjetju.

Predlog

Razpon najnižjega in najvišjega osebnega dohodka v celotnem podjetju naj bi bil 1 : 7. Za doseg pravih nians znotraj tega razpona pa naj se ranglista razdeli na 35 skupin.

Drugo, kar se mora odločiti, je, ali ocenjujemo delovno mesto ali delo.

Predlog

Za dela, ki se dajo časovno normirati in iz časovnih norm ugotavljati količinske in vrednostne norme, naj se za ranglisto ocenjuje delo.

Za dela kjer ni možno razen časa prisotnosti vpeljati točnih meril, naj se rangira delovno mesto.

In tretje — rangiranje del oziroma delovnih mest je možno izvršiti z analitsko oceno ali empirično.

Predlog

Uporabi naj se kombinirana metoda, analitična ocena naj se izvrši za mrežo 500 izhodiščnih delovnih mest oziroma del, ostala delovna mesta pa se razdelijo po primerjalni metodi.

Stimulacija za učinkovitejšo delo

Pravilno je, če je višina osebnih dohodkov čimbolj odvisna od neposrednega učinka dela posameznika. Osebni dohodki, ki so višji ali nižji zaradi uspeha ali neuspeha drugih, niso niti spodbudni niti pravični. Vemo, kdo odloča o dobro ali slabo sklenjenih pogodbah in kdo vpliva na dobro ali slabo izdelano blago. Mislim, da mora priti do izraza v mehanizmu delitve osebnih dohodkov.

Neposredni proizvajalci — manualni delavci — naj bi svoje dohodke imeli vezane prvenstveno na količino kvalitetno izvršenega lastnega dela, organizatorji proizvodnje pa bi morali biti v večji odvisnosti od proizvodno poslovnih uspehov.

Predlog

Za manualna delovna mesta in dela naj se enote vrednotijo z gospodarskim načrtom za dobo 6 mesecev.

Za organizatorje proizvodnje naj se enote vrednotijo v odvisnosti od dosežene produktivnosti dela merjene na kvalitetno izvršeno proizvodnjo gotovega blaga.

Praksa v svetu se vedno bolj oddaljuje od norm in premij kot sredstev za doseg višjih učinkov in pravilnejšega izračuna plač. Visoko organizirane tovarne, ne samo tiste s tekočim trakom, temveč celo velike železarne, že uporabljajo vrednotenje dela in delovni čas kot edino izhodišče za izračun prejemkov. Želja bi bila, da bi tudi v slovenskem jeklarstvu prešli na tak enostavnejši sistem, ki ima to prednost, da ne razvija notranjega antagonizma in škodljive nevoščljivosti. To pa bi zaenkrat pomenilo precejšen riziko.

Predlog

Za manualna dela, kjer se učinek da meriti, je predpisati enotno metodologijo normiranja časa in dati možnost preseganja norm. Za manualna dela, kjer učinkov ni možno točno meriti, naj se uvede mehanizem, ki bi omogočil ocenjevanje obsega in kvalitete izvršenega dela in v obliki odmerjanja procenta za dodatne osebne dohodke.

Za organizatorje proizvodnje naj se poleg pripadajočega števila enot te vrednotijo v odvisnosti dosežene produktivnosti dela železarne, merjene

na proizvodnjo gotovega blaga. Poleg tega naj se s predpisanim mehanizmom omogoči ocenitev učinkovitosti izvrševanja delovnih dolžnosti in v obliki odmerjenega procenta omogoči povišanje mesečnih prejemkov.

Premostitev raznih dodatkov

Grupa bo lahko ugotovila da so sedaj na Jesenicah, Ravnah in Storah vpeljeni razni dodatki. Na Ravnah npr. dodatek za stalnost, dodatek za dopust, na Jesenicah dodatek za malico in podobno.

Verjetno pri prvem skoku v enotni sistem ni možno že odpraviti in popolaoma izravnati vseh dodatkov.

Predlog

Dodatki naj se čim bolj izravnavajo, izplačujejo pa tako, da se odbijejo od izračunane oziroma odredene vrednosti enote, za ves ostali obračun pa osebni dohodki, obračunavajo z reducirano vrednostjo enote.

Delovni čas

Razumljivo je, da je enotnost osebnih dohodkov možno doseči le z enotnostjo delovnega časa. Železarne do sedaj v glavnem še niso uspeli preiti na skrajšani delovni čas. To je vpeljano le v tistih obratih, kjer teče neprekinjeni tehnološki postopek — pri proizvodnji surovega jekla, v valjarnah, kovačnicah itd. Za vse ostale dejavnosti, kjer se dela v eno-, dvo- ali triizmenskem delu, so delovni časi različni.

Predlog

Kjerkoli je iz ekonomskih razlogov zaželeno, naj se predvidi 4-izmensko delo in temu izjemno prizna tudi proporcionalno višje število enot. Za vsa ostala dela in delovna mesta se mora predpisati enotni delovni čas, ki bo tudi osnova za izračun osebnih dohodkov.

Termini za izdelavo enotnega mehanizma osebnih dohodkov

Delovna grupa naj bi delo organizirala tako, da bi bilo rangiranje izhodiščnih delovnih mest in del, ki bodo orientacija za razporeditev vseh drugih delovnih mest in del, izvršeno do 15. februarja 1969.

Rangiranje vseh delovnih mest oziroma del, ki ga morajo izvršiti v te namene osnovane strokovne komisije po železarnah, naj bi bilo opravljeno do 15. marca 1969.

Uvedba enotne metodologije za predpisovanje časovnih norm naj bi bila izvršena do 31. januarja 1969.

Izdelava osnutka celotnega sistema in pravilnika naj bi bila izvršena do 31. marca 1969.

Za izdelavo celotnega osnutka so poleg osrednje grupe železarn SRS za osebne dohodke, ki vodi celotno delo, v železarnah Jesenice, Ravne in Store osnovani strokovni teami, ki bodo obdelali podrobno rangiranje in uvedbo enotnih meril za obračun osebnih dohodkov.

Obrazložena sugestija, ki sem jo posredoval osrednji grupi za osebne dohodke, naj bi služila kot osnova za lažji pristop k najbolj zahtevni materiji združevanja. S tem nočem podcenjevati obsežnosti, kvalitetne zahtevnosti in nujnosti dela pri organizaciji medsebojnih odnosov in komunikacij, ki naj bi bila izvršena v pripravljalnem času.

To je medsebojno ozko povezana problematika, zato bo morala biti obdelana sočasno. V ta namen je osnovana posebna grupa, ki bo na podlagi smernic koordinacijskega odbora izdelala osnutek o obsegu koncentriranja strokovnih služb, o samoupravnem in upravnem organizmu, mestu in vlogi posameznih železarn in skupnih organov. To področje bo nudilo odgovor na kočljiva vprašanja, kakšen položaj se lahko predvideva za posameznika v enotnem podjetju. O tem naj bi naše oglasilo seznanilo v eni od prihodnjih števil.

Bralca moram na kraju obvestiti, da smo pri predsedniku Kavčiču dali obveznost, da bomo do maja prihodnjega leta zaključili priprave in pristopili k izvedbi referenduma. Odgovornost za integracijo slovenskega jeklarstva v skupno regionalno podjetje je torej dobila konkretno obliko — naš je interes, da bi jo uspešno in v korist varnosti zaposlenih izpeljali.

Valko Erjavšek:

Perspektiva prodaje na

Vsi sodelavci Železarne se verjetno spominjajo zadnjih mesecev preteklega leta, ko smo zaradi vse večjega pomanjkanja naročil sprejeli več izrednih sklepov, ki naj bi vsaj delno ublažili težavno stanje, v katerem so se znašle vse železarne.

Do tega stanja z naročili je po našem mnenju prišlo zaradi neupravičene liberalizacije uvoza izdelkov naše panoge, ki je dosegel take razmere, da so domače Železarne morale omejevati proizvodnjo ali pa proizvajati na zalogo.

Po sprejemu ustreznih ukrepov zveznih gospodarskih organov, se je situacija v začetku letošnjega leta začela hitro izboljševati tako, da so vsi obrati v Železarni, z manjšimi izjemami, imeli dosti naročil, kar naj bi omogočilo nemoteno proizvodnjo. Vendar je bilo to pričakovanje preveč optimistično, saj se posledice spremembe kontinuitete v proizvodnji, niso dale tako hitro odpraviti in so se v nekaterih obratih čutile do konca tretjega četrtletja. Tako se lahko, brez posebnih podrobnih analiz, pridružimo ugotovitvi, da je lanskoletni nekontrolirani uvoz naših izdelkov in s tem pomanjkanje naročil v Železarni, šele v letošnjem letu v polni meri vplival na negativni ekonomski rezultat v našem podjetju. Ta vpliv se kaže v znatnem poslabšanju strukture naročil, v kvalitetnem in količinskem smislu, nadalje, v znatno večjem izvozu naših izdelkov, znižanju prodajnih cen za nekatere izdelke itd. Če k temu dodamo letošnje proizvodne težave (nova valjarna žice HVŽ) ter več drugih predvidenih in nepredvidenih vplivov in težav, potem je popolnoma jasno, da je 1968 leto bilo za Železarno eno najtežjih odkar obstoja.

S to kratko obrazložitvijo nisem imel namena analizirati ekonomskega položaja

Železarne in vse vzroke ter posledice, to je bilo v številnih materialnih in ob številnih prilikah v letošnjem letu že storjeno in verjetno je le malo članov našega kolektiva, ki s temi problemi niso seznanjeni. O pomanjkanju naročil ob koncu 1967 leta in posledicah tega v letošnjem letu, je bilo potrebno nekaj povedati zaradi tega, da bi lahko ocenili rezultate sklepanja pogodb za 1969 leto in vpliv teh rezultatov na prizadevanja celotnega kolektiva, da se v naslednjem obdobju izboljša ekonomski rezultat Železarne.

S tem, da se je v letošnjem letu stanje na domačem tržišču jekla dokaj normaliziralo zaradi že omenjenih ukrepov zveznih gospodarskih organov, ki obvezujejo Železarne in potrošnike jekla da se dogovarjajo o pogojih in višini uvoza, so se ustvarili ugodni pogoji za nadaljnje izpopolnjevanje tega sistema. Poleg tega pa je z vrsto že znanih gospodarskih ukrepov prišlo do znatnega oživljanja v vseh gospodarskih dejavnostih, posebno pa v kovinopredelovalni industriji in gradbeništvu, ki so največji potrošniki jekla. To oživljanje pomeni tudi večje povpraševanje po naših izdelkih tako, da smo ob koncu letošnjega leta že čutili izreden pritisk kupcev na nekatere naše izdelke (debela pločevina, HVT, vlečena žica, vlečeno jeklo).

Izkušnje iz obdobja pomanjkanja naročil so imele pozitiven vpliv na naša prizadevanja približati se in postreči kupcu, kar je mogoče najbolje v poslovnem in tudi v ostalih pogledih,

kot na primer sprejemanje naročil s kratkimi roki dobave, splošno izboljšanje rokov dobav, pomoč v dobavah v izrednih prilikah za kupca, kvaliteta izdelkov. Vse to je vplivalo, da imajo kupci večje zaupanje v Železarno in želijo poglobiti poslovni odnos z našim podjetjem.

V obdobju pred sklepanjem pogodb za 1969 leto smo imeli vrsto posvetovanj in razgovorov s posameznimi skupinami naših potrošnikov o predvidenih potrebah naših izdelkov za 1969 leto, o tem, kaj bodo morali v naslednjem letu upoštevati in o vseh ostalih tekočih problemih kvalitete dobavnih rokov in ostalih kupo-prodajnih pogojih. Ta posvetovanja so pokazala, da sporazum med proizvajalci in potrošniki ni iluzija, če imata obe strani zadosti razumevanja in poslušaja za probleme svojih partnerjev in če obstaja želja, da se posamezna sporna vprašanja postopno rešujejo.

Rezultat vseh teh posvetovanj je bila natančno izdelana bilanca potrošnje izdelkov črne metalurgije za 1969 leto, v kateri je bil določen asortiment in količine predvidene iz uvoza ter izdelana tehnika in regionalni izvori uvoza. Za izvrševanje tega dogovora in reševanje tekočih problemov oskrbovanja iz uvoza, katerih je med letom precej, skrbi komisija za čelik, ki je organ Zvezne gospodarske zbornice in je sestavljena iz predstavnikov železarn, potrošnikov in zainteresiranih gospodarskih organov.

Za perspektivo plasmana naših izdelkov je pomembna tudi dolgoročna pogodba, ki so jo pred kratkim podpisale vse železarne z največjimi grosisti. Ker so grosisti naši največji odjemalci, saj absorbirajo skoraj 50 % naše proizvodnje, pomeni skleni-

tev dolgoročne pogodbe in s tem ureditev poslovnih odnosov s to grupo naših odjemalcev, zelo pomemben korak k stabilizaciji proizvodnje in plasmana naših izdelkov. Ta dolgoročna pogodba obojestransko zavezuje podpisnike, da skrbijo o čim boljšem oskrbovanju domačega trga, predvsem z izdelki domačih železarn in poleg ostalega zavezuje grosiste, da ne morejo upoštevati tistih izdelkov, ki jih lahko nudijo domače železarne v zadostnih količinah in v primerni kvaliteti. Seveda, ima ta dolgoročna pogodba še druge obveznosti, ki jih morajo izpolnjevati obe strani, da bi ta del prometa jekla, ki gre prek grosistov, bil čim bolj urejen.

Vsa zgoraj našeta dejstva in akcije so prispevale, da je sklepanje pogodb za 1969 leto bilo zelo uspešno. Velja poudariti, da so vse tri slovenske železarne sklepale pogodbe skupno in sicer na Jesenicah, kar lahko smatramo že kot akt integriranega podjetja.

Da bi celotna slika sklepanja pogodb za 1969 leto bila našim sodelavcem, posebno onim iz posameznih proizvodnih enot, bolj jasna, v nadaljevanju navajam rezultate sklepanja pogodb po obratih z obrazložitvijo asortimenta, predvidenih poprečnih prodajnih cen in težav, ki jih pričakujemo in katere bomo morali s skupnimi napore odpraviti, če želimo realizirati sprejete pogodbenne obveznosti.

Na težki progi, ki bo v 1969 letu, delala v eni izmedni za potrebe profilnih valjarn, je za blagovno proizvodnjo predvideno 3.000 ton. Celotna količina je angažirana po pogodbah v predvidenem asortimentu (največ v plemenitih jeklih). Imamo pritisk na dodatne količine, predvsem v lamelah.

Podobna situacija je tudi z blagovno proizvodnjo bluming valjarne, ki je predvidena v količini 10.000 ton. Menimo, da ne bo problemov, če se preseže planirani obseg blagovne proizvodnje v polfabrikatu, za kar obstajajo pogoji.

Za valjarne profilov kjer je predvideno 24.300 ton blagovne proizvodnje, so naročila zagotovljena, ker je po pogodbah že angažirana celotna količina. Poprečni asortiment se bo nasproti letošnjemu letu znatno izboljšal, zlasti bo več plemenitih jekel, pa tudi pri ostalih kvalitetnih grupah se pričakuje izboljšanje. Zaradi znižanja izvoznih količin za skoraj 50 % in boljšega asortimenta, lahko pričakujemo znatno izboljšanje ekonomskih rezultatov v valjarnah profilov. Pričakuje se, da zaradi boljšega asortimenta naročil valjarna ne bo imela problemov s čiščenjem polfabrikata in s termično obdelavo. V kolikor na tem področju obstojajo eventualne rezerve,

je po sedanjih izglelih na tržišču, možno plasirati še več profilov v plemenitih jeklih. Sicer pa s prodajo toplo valjanih profilov moramo biti previdni, zaradi eventualne potrebe povečanja proizvodnje v jeklovleku, da z pretiranim angažiranjem kapacitet valjarne profilov ne zapremo možnosti povečanih dobav polfabrikata jeklovleku.

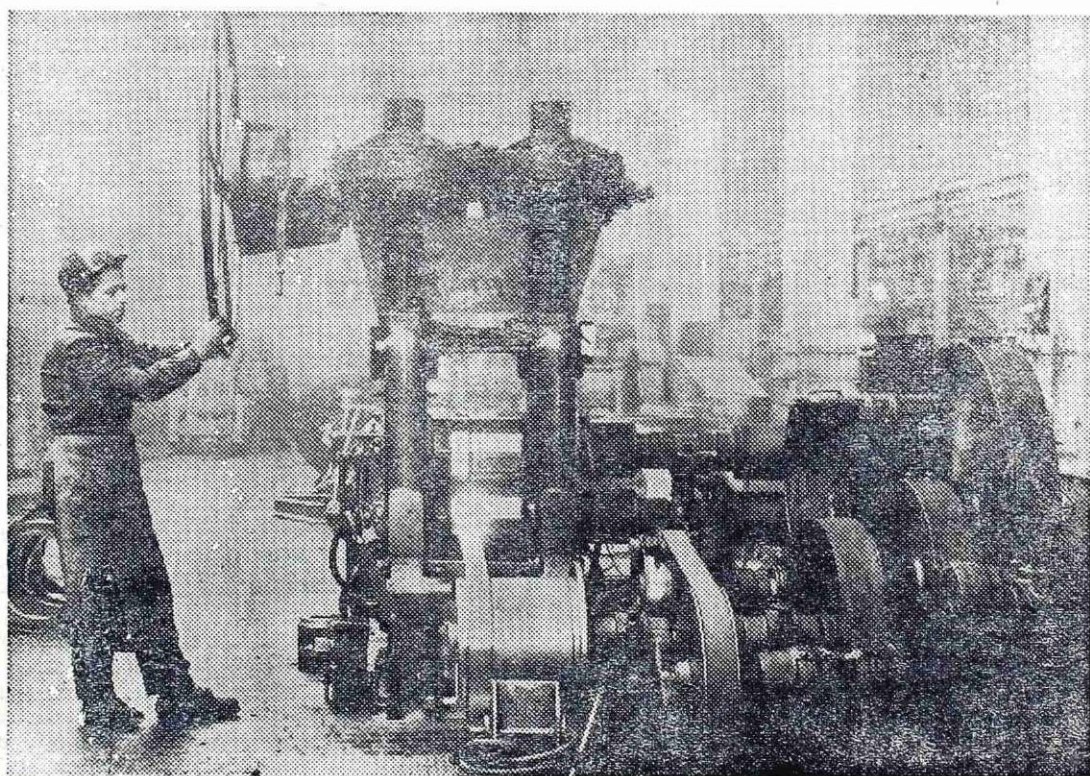
Verjetno bo 1969 leto prvo od začetka obratovanja novega jeklovleka, da ta obrat ne bo mogel sprejeti in realizirati vseh naročil, katere bi prodajna služba lahko dobila. Predvidena blagovna proizvodnja za jeklovlek v količini 13.500 ton se je s sklenjenimi okvirnimi pogodbami v celoti pokrila in to skoraj izključno za domače tržišče. To je veliki premik, saj je znano, da smo doslej imeli vedno problem zagotoviti naročila za okoli 10.000 ton proizvodnje. Zaradi tega so bili v pretečenem obdobju storjeni veliki napori, da bi povečali izvoz bodisi direktno ali skozi metalurško menjavo z vzhodnimi deželami. Sedaj, ko so nam ti napori že odprli tržišča na konvertibilnih področjih ter v metalurški menjavi s Poljsko in SSSR, pa kaže, da bomo morali te možnosti izpustiti. Potrebno bo, jeklovlek čimprej kompletirati z napravami, ki so trenutno ozko grlo, tako da bi se lahko v celoti angažirale predvidene kapacitete.

Za 1969 leto so angažirane znatno večje količine luščene jekla, kar je za obrat tudi zelo ugodno.

Posebno problematično je stanje z brušenim jeklom, kjer so se znatno povečale potrebe v ventilskih jeklih z zelo visoko poprečno prodajno ceno (17.000 N din/tono). Pri tem ne kaže opustiti vpeljani izvoz visoko legiranih brušenih jekel v SAD, temveč bi se morali prizadevati, da povečamo kapacitete brusilnice, ker so perspektive plasmana zelo ugodne. Velja omeniti, da pri plasmanju brušenega jekla, v okviru zmogljivosti brusilnice, dejansko nikdar ni bilo problemov in da je želja po postopnem povečanju kapacitet brusilnice zelo realna.

Pri vlečnem jeklu se kvaliteta in dimenzijska struktura naročil ne bo bistveno spremenila, še vedno je velik pritisk zlasti na drobne profile, vendar le ti zagotavljajo znatno višjo poprečno prodajno ceno.

Valjarna debele pločevine z 93.000 ton blagovne proizvodnje je v celoti angažirana z okvirnimi pogodbami, vendar je pritisk kupcev še vedno zelo močan. Znatno se je spremenila tudi kvaliteta struktura v korist kotlovski in pločevini s povišanimi mehanskimi lastnostmi (grupa C 0562). Sklenjene so pogodbe za večje količine pločevine v plemenitih jeklih, zlasti v nizko

Hladna valjarna — hladno vlečenje trakov

ših izdelkov v 1969. letu

legiranih. V ostalih kvalitetnih grupah so zaostreni kriteriji sprejemanja naročil tako, da se lahko v celoti pričakuje znatno izboljšanje asortimenta in povečanje poprečne prodajne cene. Zagotovo se lahko trdi, da valjarna stoji pred zelo odgovorno nalogo, izpolniti sprejeti asortiment naročil v predpisanih rokih in eventuelno še povečati količino proizvodnje nad predvidenim planom proizvodnje. Zato bo morala valjarna zelo redno sprejemati polfabrikat z bluminga in maksimalno izkoriščati ostale kapacitete (normalizacija, žarjenje). Zelo kritično je vprašanje rezanja pločevine nad 20 mm debeline, ki je trenutno najbolj ozko grlo glede na potrebe tržišča.

Štekel valjarna, ki z znatnim delom svoje proizvodnje pokriva potrebe valjarne tanke pločevine in hladne valjarne, ima v planu 34.000 ton b'agovne proizvodnje. V prvih osnutkih plana se je predvidevalo celo 40.000 ton, vendar se je ta plan znižal na podlagi obrazložitve prodajne službe. Vzrok za bolj pesimistična predvidevanja v plasmaju pločevine z Štekel proge bazirajo na začetek obratovanja nove polikonti proge v železarni Skopje, ki ima za naše pojme skoraj neomejene možnosti proizvodnje in večjo širino (1500 mmm), kar je zlasti pri debelinah 4-6 mm odločilnega pomena. Trenutno kaže, da smo te prednosti preveč respektirali, saj je že sedaj z okvirnimi pogodbami zagaraniran plasma okoli 36.000 ton te pločevine. Sicer se ni potrebno popolnoma zanesti na te rezultate, ker bo problem plasmaja te pločevine prej ali slej postal aktualen, zato se že sedaj iščejo možnosti predelave toplo valjanih coilsov v Italiji v hladno valjano pločevino, ki je trenutno glede na količine najbolj deficitaren izdelek na našem tržišču.

Kvalitetna struktura naročil je prilagojena sedanjim možnostim te valjarne in je sorazmerno slaba z dokaj nizko poprečno prodajno ceno (1622 N din/tono), ki nam glede na znatne količine znižuje skupno poprečno prodajno ceno blagovne proizvodnje cele železarne. Prodajna služba ima povpraševanja tudi po boljšem asortimentu, vendar ga ne more sprejeti, ker obrat nima ustreznih kapacitet za termično obdelavo in luženje. Če so v krajši perspektivi možni na tem področju kakršni posebni ukrepi, bi to v veliki meri vplivalo na večje možnosti plasmaja. Tudi večje kapacitete razrezovanja v ožje toplo valjane trakove, bi povečale plasma s Štekla. V nasprotnem bo potrebno razmišljati o možnosti večje uporabe Štekel predpločevine in toplo valjanih trakov v valjarni tanke pločevine in hladni valjarni.

Tudi valjarna tanke pločevine (valjarna 1300) s 56.000 ton blagovne proizvodnje je v celoti angažirana z okvirnimi pogodbami. Asortiment po pogodbah sklenjenih količin je v glavnem v skladu z planom blagovne proizvodnje, razen pri dinam in kotlovski pločevini (Č1216), katere je prodano več kot predvideva plan. Pri dinam pločevini gredo povečane količine na račun metalurške menjave s Poljsko.

Pri doseganju poprečne prodajne cene v tej valjarni je zlasti pomembno izvrševanje proizvodnih obveznosti v nizko in visoko legiranih (prokron) pločevinah, saj 2200 ton te pločevine, kolikor je s planom predvideno, poveča poprečno prodajno ceno za celih 2.200 N din/tono (od 2157 N din/t na 2.377 N din/tono). Ker naročila obstojajo je nujno potrebno koordinirati vse priprave in prizadevanja za realizacijo tega problema. Pri tem se misli predvsem na zadostno in pravočasno nabavo ferolegur in pripravo ustreznega vložka. Od pravočasne priprave ustreznega vložka je tudi v drugih asortimanih (dinamo, kotlovska pločevina) pomembno, ali bo ta valjarna dosegla načrtovan asortiment in s tem, predvideno poprečno prodajno ceno. K temu je dodati še to, da izredno velike količine izven programske pločevine, ki jo je potrebno iz te valjarne prodati, tudi vplivajo na znižanje poprečne prodajne cene. Zelo živahno povpraševanje po pocinkani pločevini in ugoden dimenzijski asortiment nehoti terjati odgovor, ali je mogoče na tem področju kaj storiti za povečanje proizvodnje.

V valjarni žice je plan blagovne proizvodnje 17.800 ton, ki je v primerjavi s prvimi osnutki plana, skoraj za 20.000 ton nižji. Plan je popravljen zaradi proizvodnih težav v obratovanju nove valjarne žice. Zaradi te spremembe plana je prodajna služba imela težave, saj je vse napore usmerila za plasma 36.000 ton, kar bi po realnih predvidevanjih lahko dosegla. Tako pa zaradi nujnosti, da se del zmanjšane blagovne proizvodnje valjarne žice mora prodati kot betonsko železo (izmeček, valjanje neustreznih šarž) ne more v celoti pokriti niti potreb naših bližnjih potrošnikov Verige Lesce in Plamen Kropa. Pri tem je bilo potrebno zniževati ali popolnoma odpovedati dogovorjene količine še nekaterim našim perspektivnim odjemalcem valjane žice, kot so Žična Celje, P. Drapšin Novi Sad in M. Vidak Futog. Ker se bodo omenjeni potrošniki orientirali na čezmarno Zenica, smo s tem izgubili nekaj pomembnih korakov pri osvajanju tržišča. Če je že tako, potem vsaj pri realizaciji tako znižanega programa ne sme pri-

ti do težav, ker bi s tem preveč prizadeli Verigo in Plamen.

Žičarna nam je v letošnjem letu, gledano iz tržnega vidika, povzročila največ problemov. Kljub temu, da nam bo v letošnjem letu železarna Zenica dobavila okrog 4500 ton vlečene žice za predelavo v žičnike in se je s tem zmanjšala obveznost žičarne nasproti žebeljarni in teoretično povečala blagovna proizvodnja od 32.000 ton na 36.000 ton, bo žičarna v letošnjem letu izdala tržnišču samo okrog 29.000 ton. Pri tem je omeniti še izredne neskladnosti pri izvrševanju planskega in po naročilih sprejetega asortimenta. Vzroki za tako stanje so več ali manj znani in ne prizadenejo samo žičarne. Vendar nas to ne more opravičiti pred kupci za težave, ki smo jih povzročili z nerednimi dobavami. Tako smo tudi pri vlečeni žici izgubili nekaj zelo pomembnih korakov v letošnji, za vlečeno žico ugodni konjunkturi situaciji.

Sicer je plan blagovne proizvodnje za 1969 leto v količini 36.900 ton pokrit z okvirnimi pogodbami in je tudi glede asortimenta stanje zadovoljivo. Nekaj težav lahko povzroči plasma patentirane polno pocinkane žice, vendar z intenzivnejšo obdelavo kupcev, ki to žico predelujejo, prodajna služba pričakuje, da bo ta problem rešila. Pri sklepanju pogodb se je delno zavirala prodaja tanke in fine žice, zaradi tega, ker zaenkrat ne kaže, da bomo predvideni količinski program v teh grupah izpolnili.

Na tržišču je dokaj živahno povpraševanje za nekatere interesantne asortimente vlečne žice. To velja za debelo patentirano žico za prednapeti beton, za tanko patentirano žico za jogi vzmetenje, za specialno žico za vijake ter za vse vrste tanke in fine žice. Izpolnitev plana blagovne proizvodnje v žičarni, po asortimentu in količini, je izredno pomemben faktor za povišanje skupne poprečne prodajne cene železarne in za povišanje ekonomskega rezultata podjetja, zato je ob dejstvu, da so možnosti povečanja prodaje zelo realne, nujno potrebno maksimalno prizadevanje vseh prizadetih obratov in služb, da se dosežejo vsaj pričakovani, če že ne boljši rezultati.

Hladno valjani trakovi so od lanskoletne stagnacije zelo naglo postali sila konjunkturi izdelek. To je razumljivo, če upoštevamo, da je to izdelek, ki se ga lahko dobi skoraj izključno iz zahodnih držav in da je uvoz precej omejen.

Kljub temu, da smo 15%-ni popust na prodajno ceno zelo širokim in širokim HVT ukinili, je popraševanje še vedno zelo intenzivno in je predvidena blagovna proizvodnja hladne valjarne v količini 28.000 ton v celoti pokrita z sklenjenimi pogodbami.

Kljub temu, pa še nismo zadostili vsem potrebam potrošnikov, ki se želijo oskrbovati v naši železarni. Ker se predvideva boljši dimenzijski asortiment specifikacij (večje debeline HVT za potrebe proizvajalcev tenkostenskih valjanih cevi) je želja, da bi hladna valjarna povečala proizvodnjo, dokaj realna. To bi zelo ugodno vplivalo na povečanje skupne poprečne prodajne cene železarne, saj je planirana poprečna cena za HVT, za elektrodami in vlečenim jeklom, najvišja v železarni (2.850 N din/tono). Prav tako je stopnja rentabilnosti HVT za naše pojme tako zadovoljiva, da se lahko izplačajo vsi izredni napor, ki bi jih vložili v prizadevanja, da se poveča proizvodnja.

Z prizadevanji na uvajanju hladno oblikovanih profilov na tržišče, se nadaljuje, Obdelovanje je usmerjeno v več različnih možnih področij uporabe in sicer za dalekovodne stebre, za lahke konstrukcije, za uporabo v avtomobilski in industriji železniških vozil itd. Dejni rezultati se že kažejo in pričakovati je, da bo predvidena količina 2000 ton v 1969. letu tudi prodana. Postavlja se resno vprašanje, kakšne so naše proizvodne možnosti in pripravljenost, da bomo potem sledili zahtevam tržišča. O tem bi kazalo ob priliki še posebej spregovoriti.

V proizvodnji in prodaji elektrod se količine stalno povečujejo in izboljšuje se asortiment. Za 1969. leto je planirana blagovna proizvodnja elektrodnega oddelka, skupaj s praškom, 11.000 ton (brez EPP in VAC žice). Ta količina je že pokrita s sklenjenimi pogodbami. Sicer to ni zadostna garancija, ker so domači kupci že navajeni, da jim dobavljamo tako rekoč iz standardnih zalog in zato dajejo le orientacijske specifikacije, prodaja pa se potem na odpoklic. Kljub temu pa so okvirne pogodbe le dokaj dobra orientacija, da bomo na domačem tržišču v naslednjem letu plasirali večje količine od letošnjih.

Za tekočo proizvodnjo in plasma elektrod je zelo pomembno, da so vedno na voljo potrebne surovine in vlečna žica, da se proizvaja asortima, ki ga tržišče zahteva, da imamo dobro sortirano skladišče in službo, ki nenehno obdeluje tržišče. Pričakovati je, da bodo vsi ti pogoji za 1969. leto izpolnjeni.

Plasma na domačem tržišču bi lahko bistveno povečali, če bi razpolagali z dobro univerzalno elektrodo, ki more nadomestiti sedanji elektrodi tipa Jadran in Emونا (Drava je že itak skoraj odpadla). Poleg tega obstoja še več manjših, a pomembnih problemov kot kvaliteta VAC žice za avtomatsko varjenje, preozek asortiment in premajhne količine praška za

avtomatsko varjenje, prepočasno osvajanje žice za metalizacijo itd.

V letošnjem letu nam je bistveno upadla količina izvoznih elektrod, kar je kljub manjšemu finančnemu efektu, prava škoda za nadaljnje napore za povečanje proizvodnje elektrod.

Lahko trdimo, da so elektrode naš »modni« izdelek in da je za plasma elektrod potrebno veliko skupnih prizadevanj na področju razvoja, proizvodnje, servisne službe, reklame in ostale komercialne. Ta skupna prizadevanja so v znatni meri že ostvarjena in dajejo dobre rezultate, ki nam jih priznava tržišče dodajnega materiala. Ker verjetno obstojajo možnosti povečanja proizvodnje dodajnega materiala, predvsem oplasnjenih elektrod, pri tem pa je stopnja rentabilnosti primerna in za železarno zelo pomembna, moramo za 1969 leto ustvariti dodatne možnosti za plasma bodisi na domačem tržišču ali izvozu. Najbolj realno je računati na povečanje izvoza, bodisi direktno ali skozi metalurško menjavo (Poljska, ČSSR).

Plan blagovne proizvodnje za 1969. leto predvideva v žebeljarni proizvodnjo 11.200 ton, od tega 10.000 ton žebelj in 1200 ton bodeče žice. Proizvodnja bodeče žice je znižana za 50 % zaradi večje rentabilnosti prodaje pocinkane žice od izvoza bodeče žice. Premik je predviden tudi v prodaji žičnikov. Doseganje razmerje 60:40 v korist izvoza se spremeni pri istem razmerju v korist domačega tržišča. Za večji prodor na domače tržišče bi nujno potrebovali bolj kompleten asortiment in napravo za pakiranje žičnikov. Po sedanjih rezultatih kaže, da bomo obvezo plasmaja 6.000 ton žičnikov na domačem tržišču za 1969 leto izpolnili. Za boljše prodajo žičnikov je nujno potrebno formirati standardno zalogo žičnikov ter jo tekoče dopolnjevati.

S to bolj podrobno obrazložitvijo stanja in ocene prodajnih možnosti za 1969 leto ter problemov, ki se pri tem pojavljajo, želim članom našega kolektiva prikazati realno perspektivo na tem področju, ki je zagotovo taka, da ob primernem naporu vseh nas v naslednjem letu, lahko bistveno prispeva k izboljšanju sedanje težke ekonomske situacije v železarni.

Povzamemo lahko, da so kapacitete v vseh proiz. enotah zasledene z ustreznimi naročili, da je bistveno izboljšana struktura naročil, da so cene nekaterim izdelkom vrnjene na prejšnji dovoljeni nivo in se bistveno zniža količina za izvoz. Nekateri od naštetih elementov že sami po sebi delujejo na izboljšanje finančne situacije. Ob tem je najbolj pomembna naloga izpolnjevanje pogodb in obvez, za kar se bomo morali zelo krepko prizadevati vsi, še posebej pa tisti, ki so za to neposredno odgovorni.

Zaposlitev in poprečni osebni dohodki za oktober in november 1968

Za kolektiv Železarnice sta gotovo zanimiva pogleda o zaposlenosti in poprečno izplačanih osebnih dohodkih v delovnih enotah ter kvalifikacijski strukturi. Prav bi bilo, če bi te podatke v našem sistemu delavskega samoupravljanja kritično

pregledal vsak neposredni proizvajalec. Zato jih posredujemo za obračunski mesec oktober in november 1968.

Poprečna zaposlitev in odsotnost delavcev in uslužbencev

	Oktober 68		Novem. 68		Indeks oktober = 100
	povpr. stalež	%	povpr. stalež	%	
Povpr. zaposl. in redni, izredni pl. dopust	6.118	93,08	6.149	93,56	100,5
Bolovanje do 30 dni	271	4,13	230	3,50	84,8
Bolovanje nad 30 dni	141	2,15	150	2,29	106,7
Posojeni drugim podj.	1	0,01	3	0,04	326,4
Pozivi oblasti	5	0,08	3	0,05	56,7
Neplačani dopusti	17	0,26	17	0,26	99,8
Izostanki	15	0,23	14	0,21	92,6
Skrajšani del. čas — invalid.	4	0,06	6	0,09	156,6
Skupaj delav. in usl.	6.572	100	6.572	100	100

V pregledu so zajeti poleg redne delovne sile tudi vsi upokojeanci 40-letniki in honorarno zaposleni za določeni delovni čas.

Načelo: **manjša odsotnost — več zaposlenih, več proizvodnje.**

Če pregledamo značaj odsotnosti ugotovimo, da na zmanjšanje nekaterih vrst odsotnosti ne moremo dosti

vplivati (letni dopust, bolovanja, posojeni, pozivi oblasti itd.). Na letne dopuste le v toliko, da bi se koristili bolj enakomerno v vseh 12 mesecih. Na bolovanja lahko vplivamo s preventivnimi ukrepi in drugimi merami. Tudi izrendo plačani dopusti bi se morda še dali znižati s strožjim režimom delitve in večjo mero idealizma.

Obe odsotnosti: neplačani dopusti s poprečno odsotnostjo 17 oseb dnevno in neopravičeni izostanki s poprečno odsotnostjo 14 oseb dnevno pa bi se dali z večjo delovno disciplino na vsak način znižati na minimum, če že ne popolnoma odpraviti. Vsekakor sta številki mnogo preveliki za naš kolektiv.

Pri neplačnem dopustu se moramo zavedati, da izgubimo ustrezen zaslužek, poleg tega pa plačamo sami socialnemu zavarovanju od našega bruto osebnega dohodka za ure ali dni odsotnosti še znesek v višini 22,5%. Neopravičeni izostanki pa imajo težje posledice, saj se za pet koledarskih dni izostankov prizadeji izključiti iz kolektiva. V izostankih prednjači transportna služba s poprečjem v oktobru 1,36 delavca dnevno, v mesecu novembru pa celo 2,46 delavca dnevno. To gre seveda na račun novo sprejete in neustaljene delovne sile, ki jo največ prevzema ta delovna enota. Interesanten je tudi pregled izplačanega čistega osebnega dohodka delavcev in uslužbencev po kvalifikacijski strukturi za oktober in november.

Izračun poprečnega mesečnega osebnega dohodka je rezultat celotne izplačane mase osebnega dohodka in poprečnega staleža po kvalifikacijah. Upoštevani so vsi realizirani OD po delovnih enotah in fond pred delitvijo (izredni plačani dopusti, priuči te nove delovne sile) plačilo honorarcev, pripravnikov in štipendistov v delovnem razmerju ter nadomestila za bolovanje do in nad 30 dni, refundacijski zahtevki (faktura, nadoknada zamujenega delovnega časa delavcem pozvanim od organov oblasti). Niso pa upoštevana izplačila za bone toplega obroka in regresi za letni oddih, dalje povračilo za prevoze z vlaki in avtobusi, ki bi prikazana poprečja še bolj dvignila, ne spadajo pa neposredno v pregled. Izračunana poprečja znižujejo tudi člani kolektiva, ki so bili na neplačnem dopustu ali so neopravičeno izo-

stali, ker za ta čas nimajo prejemkov, so pa zajeti v poprečnih staležih.

Indeks povečanja kaže, da smo v mesecu novembru, čeprav je imel le 23 delovnih dni, prejeli v poprečju 3,2% več osebnih dohodkov kot v oktobru 1968. Za plačilo treh praznikov smo formirali OD iz fonda razmejitev, ostalo pa je rezultat večje proizvodnje, s katero pa niso najbolj sinhronizirani naši ceniki. Največji porast izkazujejo kvalificirani delavci, kar za 4,2%, ki jih je tudi največ po številu (3151), kar je skoraj polovica celotnega staleža vseh zaposlenih.

Zadnja tabela prikazuje poprečne mesečne osebne dohodke po delovnih enotah za mesec oktober in november, za čas zaposlitve oziroma plačanih letnih in izrednih plačanih dopustov.

Poprečni mes. neto OD

Delovna enota	oktober 68	novem. 68	Indeks okt. = 100
plavž	896,26	1.078,14	120,3
martinarna	1.023,31	1.074,30	104,9
elektro peč	1.239,08	1.104,63	89,1
livarne	1.077,93	1.102,88	102,3
šamotarna	867,26	877,57	101,2
valjarna Jvk. I	1.136,89	1.122,81	98,8
valjarna 2400	1.099,77	1.105,17	100,5
valjarna Jvk. II	984,25	977,07	99,3
valjarna žice Bela	1.015,44	1.154,90	113,7
jeklovlek	1.131,54	1.121,91	99,1
strugarna valjev	1.030,60	1.084,53	105,2
valjarna Bela	1.331,30	1.347,91	101,2
valjarna žice Bela	1.181,91	1.155,86	97,8
HVŽ	1.073,44	1.068,84	99,6
žebljarna	1.102,46	1.048,75	95,1
elektroodni oddelek	895,67	883,46	98,6
elektro toplotna energija	1.127,88	1.185,80	105,1
plinska in vodna energija	1.080,74	1.180,77	109,2
tehnične službe	1.472,59	1.541,86	104,7
strojne delavnice	1.082,86	1.125,90	103,9
strojno vzdrževanje	1.138,10	1.217,30	107,0
gradbeno vzdrževanje	1.120,55	1.116,05	99,6
elektro vzdrževanje	1.173,89	1.199,27	102,2
RTA	1.237,16	1.363,16	110,2
transportna služba	1.012,62	1.095,42	108,2
upravne službe	1.132,58	1.143,27	100,9
OTK	1.234,23	1.238,64	100,4
pripravniki	923,62	960,34	104,0
RO	1.501,51	1.447,60	96,4
fond pred delitvijo	682,38	839,14	123,0
Skupaj	1.082,76	1.117,15	103,2
Štipendisti v del. razmerju	719,90	719,90	100,0
bolovanje do 30 dni (os. dohodek)	604,50	605,80	100,2
bolovanje nad 30 dni (soc. zavarovanje)	823,48	771,62	93,7
refundac. zahtevki	2.013,70	1.817,40	90,3
neplačani dopusti	—	—	—
izostanki	—	—	—
invalidi — skraj. del. čas	—	—	—
Skupaj	1.052,30	1.085,62	103,2

Primerjalni indeks novembra 1968 z oktobrom 1968 kaže pri večini delovnih enot porast mesečnega osebnega dohodka. Največji porast beleži delovna enota plavž 20,3 %, največje znižanje za 10,9% pa elektro jeklarna. Na razlike izplačil v posameznih delovnih enotah vpliva predvsem dosežena proizvodnja po kvaliteti in količini kot tudi kvalifikacijski sestav delovne sile. Nadomestila za

čas bolovanja in refundacijski zahtevki, ki se ne plačujejo iz dosežene mase osebnega dohodka posameznih enot so podana v pregledu za vse podjetje skupaj.

Razveseljivo bi bilo, če bi lahko vsak mesec pokazali povečanje OD za nekaj odstotkov, kar pa bi moralo biti izključno le rezultat večje delovne discipline in povečane proizvodnje.

Janez Krušič

Izredna seja DS transportne službe Izboljšati delovne pogoje

Prejšnji tork je bila v delovni enoti transportne službe izredna seja delavskega sveta. Govorili so o stanju službe glede na delovne pogoje. Seji je prisostvoval tudi direktor Železarnice mag. inž. Kunc.

Navzoči so govorili o problemih v obratu, ki se nanašajo na težke delovne pogoje. Omenjeno je bilo, da je oprema in naprave zastarela in da jo je tudi premalo, glede na povečane potrebe proizvodnje. Kljub temu, da je ob takem stanju delo napornejše, se osebni dohodek nikoli ne formira niti do poprečja. Povedali so, da bi na železniškem prometu morali predvsem urediti vlečni park, na tovaru pa cestna vozila.

Vsi navzoči so bili zelo zadovoljni, da je direktor prišel na transportno službo. Eden od delovodij je dobesedno rekel takole: »Z veseljem ugotavljamo, da smo prvič po vojni dočakali, da

je prišel med nas direktor in da nas hoče poslušati!... Direktor mag. inž. Peter Kunc je dejal, da je transport eden izmed težjih in nerešenih problemov naše Železarnice, da doslej ni bilo veliko narejenega za izboljšanje delovnih pogojev, poskušali pa bomo, da se bo v bodoče to vsaj nekoliko uplašilo. Transport bo po predlogu nove organizacije postal samostojna delovna enota. Dolgo ne smemo odlašati z rešitvijo problema kamionov in viličarjev, pač pa se mora to v najkrajšem času rešiti. Direktor je izrazil upanje, da se bodo že v novem letu ti pereči problemi nekoliko rešili. Vsi, ki delamo v Železarni, moramo

stremeti, da se poveča storilnost. Rešiti je treba vleko, higijene transporta in še druge probleme. Sedaj je transport prvi na vrsti, ki mora poskušati z 42-urnim delovnim tednom. Pravilo transportne službe pa naj bo, da se vse, kar je bilo pravočasno naročeno, pravočasno tudi prepelje. Priznam, je zaključil direktor, da so pohvale bolj redke, klofute pa bolj pogoste, upam pa, da se bo tudi to spremenilo!

Po tej uspešni seji na transportni službi z vsem upanjem pričakujejo, da se bodo njihovi pogoji dela postopno resnično izboljšali. Zato bodo tudi na transportu vložili vse sile, ker so prepričani, da bodo z rešitvijo teh problemov lažje izvrševali naloge, ki jih pred njih postavlja delovna skupnost.

Ruski strokovnjaki o odgoru kovine

V ruskem tedniku Ekonomski časopis sem zasledil zanimiv članek, ki govori o izgubi kovine zaradi odgora. Ker je tema za naš reformni čas zelo zanimiva, mi pa na tem področju še nismo dovolj naredili, članek v celoti prevajam:

VREDNOST ODGORA

Ko vroče valjano jeklo potuje skozi ves proces valjanja, izgubi pet in več odstotkov kovine. Izguba pol milijarde rubljev. Ali se da izogniti odgoru kovine? Poskus v podjetju Krasnij Oktjabr, Novostim — je odprta široka pot.

Tema našega sestavka je orgevanje materiala brez tvorbe škaje na površini. Morda bo kdo dejal: »Dolgočasna snov!« Na pogled zgle-da vprašanje povsem tehnično. Dejansko pa ima vpliv na povišano učinkovitost metalurške proizvodnje, na zmanjšanje izgub in na izboljšanje kvalitete proizvodnje. Ne smemo zanemariti nobenega vira ekonomike, ki prispeva k povečani rentabilnosti dela podjetij. Beseda je o velikem izvoru.

V procesu proizvodnje se vroče valjano jeklo večkrat ogreva in deformira pri valjanju. Blok in gredice se vlagajo v plamenske ogrevne peči. Tam in prav tako pri valjanju pride do oksidacije površine, pojavi se škaja in pod njo razogličeni sloj kovine.

Koliko jekla se spremeni v škajo? Medtem ko vroče valjano jeklo potuje skozi ves cikl valjanja, se izgubi pet in več odstotkov kovine. Takšna je »vrednost« odgora. Dodamo naj, da se zaradi škaje zmanjša kvaliteta valjanega materiala, škaja tudi onemogoča, da bi v polni meri izrabili moč proge.

Da bi se izognili razogličeni sloju, so metalurški primorani, da pri vrsti visokovrednih jekel izvršijo vmesno brušenje polizdelka. Včasih luščijo ali brusijo že gotove izdelke.

Zaradi oksidacije površine izgubimo jeklo in se podraži proizvodnja. Kakor se zdi, vsota odpadkov kovine bistveno prekaša veličino kovine, ki se pretvori v škajo. V merilu vse metalurške proizvodnje pa škaja zavzema pol milijarde rubljev na leto (op. prev.: pri letni proizvodnji 95 milijonov ton jekla). To je enakovredno proizvodnji velikega metalurškega podjetja.

Izgunba zaradi škaje in razogličanje se je smatralo kot nujno zlo, ki spremlja valjanje. Odgor kovine se kot neka veličina vnaša v proizvodni plan; kar se tiče globine razogličene sloja na gotovem izdelku, pa je itak predvidena v GOST-u (drž. norme).

V začetku preteklega leta se je končno pojavil »Program znanstveno-raziskovalnih, poskusno-industrijskih in konstrukcijskih del za zmanjšanje razogličanja in oksidiranja v metalurških podjetjih«. Naloga programa je bila proučevati teoretična vprašanja, izdelati norme za razogličeni sloj, projektira-

nje in preizkušnja ogrevnih in žarilnih peči, ki bi bile namenjene za toplotno obdelavo jekel brez oksidiranja površine.

Program je obširen. Za izpolnitev tega programa so pritegnili precej znanstveno-raziskovalnih in fakultetnih institutov, zavodov za projektiranje, ki vsi delajo pod vodstvom Centralnega instituta črne metalurgije. Poskusi morajo biti končani do konca leta 1968. Torej šele po tem roku imajo v planu, da bodo prešli na široko uporabo, ki ima cilj zmanjšati razogličanje in oksidacijo površine.

Med strokovnjaki je razširjeno mnenje, da do oksidacije in razogličanja pride v glavnem med ogrevanjem blokov in polfabrikata. Naš inštitut (op. prev. znanstveno-raziskovalni inštitut za metalurško toplotno tehniko) v Sverdlovsku na Uralu je pregledal, če ta trditev drži.

Poskus smo napravili v proizvodnji žice v podjetju Beloreck in pri valjanju trakov v novosibirski železarni. Poskusi so razjasnili tole: pri proizvodnji žice je bil odgor kovine pri ogrevanju 30 %, ostalih 70 % pa je odpadlo na odgor pri valjanju. (To velja za cikl obdelave jekla z enim ogrevanjem) Pri izdelavi trakov odpade na račun ogrevnih peči polovica odgora. Ni pa bilo potrjeno, da se jeklo razogliča samo pri ogrevanju.

Poskusi so pokazali, da predhodno čiščenje polfabrikata — pa čeprav odstranimo popolnoma razogličeni sloj — ne prepreči pojava razogličanja v nadaljnjem procesu obdelave. Ta pojav lahko opazimo celo pri ogrevanju v pečeh z zelo oksidativno atmosfero, čeprav bi pričakovali, da bo prišlo do odžiga razogličene sloja in njegov prehod v škajo.

Na osnovi eksperimentov smo izdelali dva osnovna zaključka.

Prvič, popolna odstranitev oksidacije in razogličanja pri ogrevanju zmanjša izgubo kovine zaradi škaje približno za dvakrat. Potrebno bi bilo proučiti praktične ukrepe za preprečitev podobnih izgub in razogličanja v procesu valjanja in kasnejšega ohlajevanja gotove robe.

Drugič sorazmerno enostavni ukrepi (k tem spada vmesno čiščenje polfabrikata in ogrevanje le-tega v ostri oksidacijski atmosferi) često ne rešijo naloge zmanjšati razogličeni sloj. Potrebno bo podaljšati raziskave, ki se tičejo učinkovitih mer za istočasno zmanjšanje oksidacije površine in razogličanja jekla.

V volgograjski jeklarni »Krasnij Oktjabr« so dve leti preizkušali brezoksidacijsko ogrevanje kovine v peči,

ki je bila kurjena z naravnim plinom. Projekt za to peč so napravili strokovnjaki podjetja in inštituta. Princip delovanja te peči je bil v tem, da v conah, kjer je bila temperatura na površini kovine visoka, niso pustili popolnega zgorevanja goriva, produkte nepopolnega zgorevanja pa so sežgali v conah, kjer je material relativno hladen. V zadnjem primeru so procesi oksidacije in razogličanja majhni ali pa ne nastopijo. V tej peči se ni doseglo samo znižanje odgora materiala, ampak tudi hitrejše (cca 20–30 %) hitrejše ogrevanje polfabrikata.

Izgube kovine zaradi škaje so bile pri slabo oksidacijski atmosferi 0,6 % namesto 1,4 % pri popolnem sežigu goriva. Pri popolnoma neoksidacijski atmosferi in pri 30 % hitrejšem ogrevanju je prišlo v odgor samo 0,2–0,3 odstotka kovine. Z drugimi besedami, izgube so se zmanjšale za pet do sedemkrat, če jih primerjamo z onimi pri popolnem zgorevanju goriva v peči.

Zelo dobri pri tem so ekonomski pokazatelji. Zmanjšanje odgora in povečana hitrost ogrevanja sta znižali lastno ceno žice za 2,1 %.

Pripomniti moramo, da je bila rekonstrukcija peči plačana že v pol leta.

Posebno nas je zanimalo tole: kakšen je razogličeni sloj pri slabo oksidacijskem režimu ogrevanja gredic? Bistveno nismo dobili slabših rezultatov.

Brezoksidacijsko ogrevanje je zvezano z uporabo visokotemperaturnega goriva naravnega ali kokarniškega plina. Prav tako je važno, da predogreti zrak, ki ga dodajamo, da bi dosegli čim višjo delovno temperaturo v pečeh, nima nižje temperature od 800° C. Tu se ne moremo izogniti rekuperatorjev iz dragega jekla. Zaradi tega smo se lotili nadaljnega iskanja tehničnih sredstev ogrevanja kovine v brez ali slabo oksidacijski atmosferi. Naš inštitut je predlagal zgraditev peči z dodatno napravo — plinsko zaveso.

Tako se je pojavil kombinirani agregat brezoksidacijskega in nerazogličujočega ogrevanja kovine. Zrak se mora predhodno ogreti vsaj do 500° C. To lahko dosežemo v rekuperatorjih iz nizkolegiranega jekla. Taka peč je bila postavljena v Belorecki železarni pri proizvodnji žice.

Zdi se nam, da je čas, da lahko postavimo cele obrate, ki bodo grevali material v pečeh z zelo malo ali celo brezoksidacijsko atmosfero. Končno je potrebno nadaljevati z raziskavami, ki proučujejo in preskušajo nove konstrukcije peči. Dobre perspektive za nove metode imajo na Uralu, kjer že imajo naravni plin. V mnogih metalurških podjetjih Urala je uporaba brezoksidacijskega načina ogrevanja prinesla dobre ekonomske rezultate.

— ec

Anketa med bralci Železarja

Zaradi presenetljivo slabega odziva naših bralcev na objavljeno anketo, le-to še enkrat ponavljamo in prosimo vse naše bralce, da jo izpolnijo in oddajo na uredništvo ali svojim delovodjem oziroma obratovodstvom do 10. januarja. Reševalce križanke opozarjamo, da bomo po končanem žrebanju križanke uporabili tudi izpolnjeno anketo pri žrebanju. Kdor bo do določenega dne oddal izpolnjeno anketo bo sodeloval pri žrebanju dvanajstih nagrad

- 12 dnevno brezplačno letovanje v Crikvenici ali Biogradu na morju (prisr. sind. organ. Železarne),
- kolekcija gramofonskih plošč v vrednosti 100,00 N din (prispevek RADIA JESENICE),
- 50,00 N din (ena nagrada)
- 40,00 N din (dve nagradi)
- 30,00 N din (tri nagrade)
- 20,00 N din (štiri nagrade)

Zelo uspešno in koristno sodelovanje

Brez posebnih obvestil ali naročil so tudi v letu 1968 številni posamezniki, ustanove in delovne organizacije odstopili Tehničnemu muzeju železarne Jesenice mnogo zelo dragocenega in pomembnega zgodovinsko dokumentarnega gradiva. Poleg gradiva o razvoju in pomenu železarstva se v muzeju zbira tudi gradivo o predvojnem političnem in gospodarskem ter kulturnem življenju našega delavca.

Vsem, ki so karkoli darovali se ob tej priliki za razumevanje in sodelovanje kar najtopleje zahvalujemo. Spričo pičlega denarja, s katerimi razpolagamo, sicer ne moremo dati za gradivo posebno visokih zneskov in so le ti samo simbolično priznanje za trud in pozornost. Vendar pa odstopljeno gradivo predstavlja dragoceno pomoč — oti pozabi vso težo življenja in dela jese-niškega delavca.

Ob tej priliki ponavljamo našo prošnjo: vsi, kateri imate doma razne fotografije, pomembne knjige, brošure ali eksponate in če vam le-že kje zametani, dvignite jih in jih prinesite v muzej. Le tako, če nam boste pomagali pri tej akciji in z nami sodelovali, bomo v stanju ohraniti in pokazati našim zanamcem pravo in resnično podobo železarskih Jesenic. Zato vas vljudno vabimo k sodelovanju.

V tem letu so zgodovinsko dokumentarno gradivo odstopili muzeju sledeči tovariši-ice, ustanove in delovne organizacije:

Lovro ALBREHT, Javornik, Koroška Bela, Alojz AVGUŠTIN, Blejska Dobrava, Stefan BARBARINO, Javornik, Vinko BEGUŠ, Ljubljana, Cigaletova 8, Peter BLAŽEJ, V. P. 1098/30 E, Škofja Loka, Rudolf BIDOVEC, Koroška Bela, Jože BLAGNE, Jesenice, C. Fraceta Prešerna 13, Frančiška BRUN, Jesenice, Cesta revolucije, Urška CEGNAR, Javornik, Mladinska ulica, Ivan CAPUDER, Jesenice, C. 1. maja 10, Lojze ČELESNIK, Javornik, Franc DOLINAR, Koroška Bela, Partizanska 11,

Ana DILACHER, Beljak, Koroška - Avstrija, Pavel DEMAG, Javornik, Janez ERJAVEC, Jesenice, Murova 5, Janko GAŠPERIN, Jesenice, C. Maršala Tita 111, Albina GREGORČIČ, Jesenice, C. Maršala Tita, Francka GREGORČIČ, Kropa, Zg. Dobrava, Franjo KRISTAN, Ljubljana, Triglavska cesta 17, Marija KELIH, Javornik, Maks KODRIČ, Jesenice, KOČJAN Ivan, Jesenice, C. Franceta Prešerna, Jožica KOVAČ, Ljubljana, Dalmatinova 1, Marija KRALJ, Javornik, Mladinska ulica, Krajevni odbor ZB, Mojstrana, Zvezna LABURA, Jesenice, Milan LEVIČNIK, Kranj, Milan LOVKO, Rakek, Stran cesta 17, Valentin LUKAN, Jesenice, Franc MULEJ, Jesenice, C. maršala Tita 89, Jože MORETTI, Novo mesto, Kostialova 1, Zlata MATOH, Ljubljana - Moste, Anton NOČ, Jesenice, Janševa ulica, Anton NOVAK, Javornik, Savska 2, Ivan NOČ, Javorniški rovt, Miro NOČ, Koroška Bela, Rudolf NOVAK, Jesenice, Tomšičeva 16, Občinski odbor ZB, Jesenice, Dunja POTOČNIK, Javornik, Koroška Bela, Jože PERNUS, Bled - Gozina uprava, Andrej PLEŠ, Jesenice, Kosova 5, Minka POKELJŠEK, Jesenice, Ilirska ulica, Jože PLATISA, Jesenice, Cesta V. Svetina 8, Milan POLAK, Jesenice, C. Maršala Tita, Jože ROZMAN, Jesenice, C. 1. maja 13, Ivan SMOLEJ, Jesenice, Benedičičeva 2, Slavko SMOLEJ, Jesenice, Kosova 9, Skupščina občine Kamnik, Lojze SMOLEJ, Kobarič, Jože STRAZIŠAR, Jesenice, Stražišarjeva ulica, Samotarna železarne Jesenice, Jože STIMC, Mojstrana 39, Franc TREVEN, Javornik, Mladinska ulica, Stane TUŠAR, Jesenice, C. Maršala Tita, Janez TUSAR, Jesenice, Uprava žel. postaje Jesenice, Zivan VOVK, Jesenice, Joža VARL, Jesenice, uredništvo Železarja, Jože VARL, Jesenice, Medvedova ulica 7, Valentin ZUPAN, Kamna gorica, Sp. Lipnica, Viktor ZAVELJČIČ, NA, Jesenice, C. 1. maja, Vinko ZALOKAR, Moste pri Zirovnici, Ludvik ZUMER, Javornik, Koroška Bela, ŽELEZARNA JESENICE, Jesenice.

Občni zbori sindikalnih organizacij

Valjarna Bela

Večja odgovornost delovodij

V torek popoldne so imeli občni zbor sindikalne organizacije tudi v valjarni Bela. Poročilo je prebral predsednik sindikalnega odbora Vinko Mežnarc, ki je največ govoril o problemih njihove organizacije. Meni, da so imeli premalo denarja za izlete in rekreacijo, po drugi strani pa opažajo, da nekateri člani sindikata niso pokazali zanimanja za rekreacijo in izlete.

Inž. Perne je govoril o proizvodni problematiki in povedal, da so vse proizvodne načrte za letošnje leto izpolnili. Proizvodni načrt za prihodnje leto je nekoliko večji in se bo moral kolektiv še bolj prizadevati. V razpravi je bilo omenjeno med drugim tudi to, da bi moralo biti delo sindikalnega odbora bolj aktivno, večjo vlogo bi morali odigrati mlajši delavci. Največ so govorili o normah in menili, da bi moral biti delovodij bolj pozorni do te problematike, zlasti še, kadar ugotavljajo režijske ure. Grajali so delovno disciplino in omenjali primer pogoste kraje (zavese, vodovodne pipe, kljuke itd.) ter se zavzemali za to, da je treba napraviti red in poiskati krivca. Tudi ni prav, da garderobe za ženske niso gotove, prav tako pa bo treba urediti tudi vprašanje sanitarij za delavce. Imajo na razpolago samo dve prihi, voda za umivanje pa je večkrat mrzla — or

Valjarne profilov Kako bo po združitvi?

Sindikalni odbor valjarne profilov je organiziral občni zbor preteklo nedeljo v dvorani delavskega doma pri Jelenu. Udeležba je bila zelo velika in v primerjavi s prejšnjimi leti sploh največja. Tako v poročilih kakor tudi v razpravi so največ razpravljali o predvideni združitvi treh slovenskih železarn, obratni problematiki in s tem v zvezi o proizvodnem načrtu za leto 1969. V razpravi je bilo postavljeno vprašanje glede perspektive delavcev, ki so zaposleni v valjarnah profilov in bodo po združitvi ukinjene. Vedeti moramo, da je v valjarnah profilov zaposlenih 450 delavcev. Občnega zbora se je udeležil tudi član IO sindikata Zdravko Pogačnik. V svoji razpravi je omenil več problemov, ki se nanašajo na upokoјence, pokojnine, ostali člani kolektiva pa so v razpravi spregovorili tudi o delu sindikalnega odbora, samoupravljanju, povezavi sindikalne organizacije z obratovodstvom in samoupravnimi organi. Kar zadeva proizvodni načrt za leto 1969, menijo, da ga bodo lahko uresničili, saj so tudi letos kljub precejšnjim težavam predvidene naloge uspešno izpolnili. Se bolj pozorni pa bodo morali biti v prihodnje glede kvalitete. V zvezi z delom sindikalnega odbora pa je bilo rečeno, da bi v prihodnje le-ta moral dobiti večjo pomoč od članov sindikata. Omenjena je bila tudi rekreacija in udejstvovanje na različnih športnih področjih. Delo v valjarnah profilov je težko in naporno, zato se pogosto delavci, ko se vrnejo z dnine, odločijo za počitek, namesto da bi se udejstvovali na tem ali onem športnem področju. Sicer pa dela veliko članov kolektiva v različnih drugih družbenih organizacijah, sindikalni odbor pa je organiziral tri izlete. Ugotovili so, da so skoraj ves denar, ki so ga imeli na razpolago, porabili za pomoč članom sindikata, ki bolujejo.

V imenu povabljenih upokoјencev se je zahvalil za povabilo Jože Stare. Iz njegove razprave povzamemo naslednje: V valjarni profilov je bil zaposlen 40 let, toda nikoli se ni primerilo, da bi zamudil dnino ali bil vinjen. Zato je toliko bolj začuden, ker se v Železarni zelo pogosto vinjenost pojavlja kot problem. Ob koncu svoje razprave je še imel nekaj kritičnih pripomb na sedanji pokojninski sistem.

Jeklovlek Čimprej odpraviti provizorije in ozka grla

Dosedanji predsednik sindikalnega odbora jeklovlek Stojan Valodi nam je povedal, da je v svojem poročilu precej kritično obravnaval probleme in delo sindikalnega odbora. Imeli so dober namen, da bi mlade vključili v delo, vendar v celoti niso uspeli. Razen tega ugotavljajo premajhno aktivnost družbenih organizacij v obratu, ki pa so prav gotovo pomemben subjektivni faktor, ki vpliva na samoupravne in proizvodne odnose. V zadnjem

času so uspešno rešili nekatere že kar standardne probleme kot npr. pomanjkanje vložka, kadrovska vprašanja itd. Precej težav imajo z mladimi delavci, ki še nimajo dovolj izkušenj. Na tem področju bo treba še precej naporov, da bi mladim pomagali pri strokovnem izpopolnjevanju. Preglavitve imajo tudi zaradi nedokončane rekonstrukcije, ki povzroča ozka grla. To jih najbolj ovira pri naporih, da bi izboljšali proizvodnjo. Naročil jim ne manjka, razen pri luščenem jeklu, prav tako pa je tudi zadovoljivo stanje z vložkom. Ob uvajanju tehničnih norm povečujejo proizvodnjo od 15 do 20 %, kar pa po drugi strani še bolj zastruje položaj, ker jim primanjkuje manipulativnega prostora. Skratka, v adjustaži nimajo novih proizvodnih kapacitet, vsi pa vemo, da ima kvaliteta kontrola ob povečani proizvodnji vse večji pomen. Zavzeli so se tudi za bolj ažurno vzdrževanje naprav.

Občnega zbora, ki je bil v prostorih kulturnega doma na Javorniku, se je udeležil tudi tajnik IO sindikata tov. Pavlenč. V svoji razpravi je govoril predvsem o tistih problemih, ki so v sedanjem obdobju najvažnejši tako za posamezno delovno enoto kot Železarno v celoti. V kolikor so potrebe glede pomoči članom v primerih boleznih večje, kot pa ima sindikalni odbor obrata sredstev ali možnosti, potem naj sindikalni odbor prošnjo predloži IO v nadaljnjo obravnavo in rešitev. Omenjena je bila tudi predvidena združitve treh slovenskih železarn ter predlog reorganizacije, vendar pa o tem niso obširneje govorili, saj je jeklovlek obrat, ki ima dobro perspektivo tudi v novem podjetju.

Elektrodni oddelek V letu 1969 uveljaviti skrajšani delovni čas

Tudi sodelavci elektrodnega oddelka so se zbrali na občnem zboru sindikalne organizacije, ki je bil v Gozd Martuljku. Udeležilo se ga je okrog sto članov kolektiva. Dosedanji predsednik sindikalnega odbora Jelka Božič je v svojem poročilu precej pozornosti posvetila proizvodni problematiki, prodaji, kvaliteti izdelkov ter rekonstrukciji obrata. Seveda je obravnavala tudi delo ter vlogo sindikalne organizacije in pri tem poudarila, da bi morala biti povezava boljša. Opozorila je tudi na medsebojne odnose, ki bi morali biti boljši, seveda ob solidni obveščenosti članov kolektiva, ki morda doslej niso bili s celotno problematiko najbolj seznanjeni. Ko je govorila o rekonstrukciji obrata, je omenjala nabavo nove proizvodne linije EP 10, s katero so odpravili ozko grlo pri proizvodnji bazičnih elektrod. Slej ko prej bo treba zgraditi novo halo, v kateri naj bi proizvajali varilni prašek, ker sedanji prostori in naprave ne ustrezajo.

Obširneje je Jelka Božič govorila tudi o uvedbi skrajšanega 42-urnega delovnega tedna. Skrajšani delovni čas so uvedli tudi po zaslugi novih naprav — linije EP 10, po drugi strani pa tudi zaradi večje prizadevnosti in storilnosti delavcev na delovnih mestih. Era izmed nalog, ki jih bo treba v elektrodnem oddelku uspešno rešiti v prihodnjem letu, je nedvomno v tem, da uveljavijo skrajšani delovni čas. O poteku občnega zbora smo se pogovarjali še z delovnim predsednikom Bojanom Lipuškom ter tov. Kokošarjem, ki sta občni zbor ocenila pozitivno, glede razprave pa sta bila mnjenja, da je bila usrejena predvsem na proizvodno problematiko in pa na ureditev delovnih pogojev v obratu. Stane Torkar, član IO, je na občnem zboru govoril o stanju, v kakršnem se nahaja Železarna, o predvideni reorganizaciji Železarne ter o pripravah na združitve vseh treh slovenskih železarn. O vsem na občnem zboru niso obširneje razpravljali, ker je proizvodnja elektrod povsem ločena od proizvodnje v ostalih obratih in računajo, da tudi po združitvi ne bo prišlo v njihovem obratu do večjih sprememb. Po drugi strani pa bo tudi pozneje, ko bodo vse tri slovenske železarne združene v eno podjetje, treba skrbeti za izboljšanje delovnih pogojev ter nabavo novih strojev in naprav, s katerimi bi lahko pripomogli k še kvalitetnejši izdelavi elektrod oziroma izdelkov, ki jih proizvajajo v drugih obratih Železarne. — or

GEŽ

Pred novimi nalogami

Občnega zbora GEŽ se je udeležilo okrog 200 članov kolektiva. Predsednik sindikalnega odbora

Franjo Platner je v svojem poročilu obširneje obravnaval vprašanja, ki zadevajo integracijo slovenskih železarn ter opozoril na izreden pomen VI. kongresa ZSJ in kongresne dokumente. V drugem delu svojega poročila je omenjal delo sindikalnega odbora ter povedal, da so imeli v pretekli mandatni dobi 15 rednih sej. Pomoč socialno šibkim oziroma članom sindikata, ki so болоvali, so razdelili letos v 22 primerih, lani pa 18 članom sindikata. Sindikalni odbor je prav tako sodeloval pri izvedbi nekaterih akcij in med drugim tudi pri organizaciji udeležbe na proslavi v Novi Gorici. Kar zadeva dodeljevanje pomoči članom sindikata, so bili v GEŽ mnenja, da naj jo prvenstveno dobijo tisti, ki jo resnično potrebujejo, ne bi se pa smelo dogajati oziroma ne bi smeli dovoliti, da bi dodeljevanje socialne pomoči postala že nekakšna obvezna formalnost.

Predsednik sindikalnega odbora je pohvalil aktiv ZMS, ki je bil zelo prizadeven in je sodeloval tudi pri nabavi ozimnic. V ospredju je bilo tudi vprašanje uvedbe skrajšanega delovnega časa. To nalogo bo treba izpeljati skladno z določbami temeljnega zakona, ki ga je izdala zvezna skupščina. Tudi dopolnilnemu izobraževanju pripisuje sindikalni odbor GEŽ izreden pomen. Treba bo ukrepati, kajti od 350 delavcev, kolikor jih imajo v GEŽ zaposlenih, je 51 takih, ki nimajo štirih razredov osnovne šole, 10 članov kolektiva pa ni obiskovalo osnovne šole. V tem primeru bo treba zagotoviti denar za dopolnilno izobraževanje delavcev z namenom, da bodo imeli vsaj minimalno izobrazbo. To nalogo bodo morali izvajati skupaj z oddelkom za izobraževanje odraslih pri ZIC. Zaskrbljeni so tudi zaradi predvidene reorganizacije, ki določa, da bo GEŽ samostojno podjetje. Vprašanje je, kako bodo reševali probleme invalidnih oseb, ki jih imajo 33, in v kolikšni meri bo za njih pokazala zanimanje Železarna. Sindikalni odbor se zaveda nalog ter problemov, s katerimi se bo treba ukvarjati ob predvideni reorganizaciji, saj bo težavno razporeditev ljudi.

Občnega zbora se je udeležil tudi Zdravko Pogačnik, ki je govoril o upokoјitvah zaposlenih delavcev ter o bolezenski odsotnosti, ki je precejšnja. Tudi v GEŽ so imeli več pripomb na račun zdravstvene službe, zlasti še kdo odreja posameznim članom kolektiva bolovanje do in nad 30 dni.

O problemih integracije in invalidnih oseb je na občnem zboru spregovoril tudi predsednik IO sindikalne organizacije Železarne Srečko Mlinarič, ki je poudaril, da imamo v GEŽ invalide, ki jih je sicer komisija ocenila in so v celoti sposobni za dodeljena jim delovna mesta. Ob koncu občnega zbora so za predsednika sindikalnega odbora ponovno izvolili Franja Platnerja.

Strugarna valjev

Nov način formiranja osebni dohodkov

V strugarni valjev so imeli občni zbor sindikalne organizacije pretekli petek. Predsednik sindikalnega odbora Miro Pivk je v svojem poročilu obravnaval nekatera aktualna vprašanja, opozoril na naloge, ki jih je treba izpolnjevati ob uveljavljanju gospodarske in družbene reforme. V poročilu je omenjal tudi integracijo treh slovenskih železarn, ki bo prav gotovo osrednja naloga v letu 1969. V razpravi so omenjali predvsem nagrajevanje. Doslej so bili njihovi osebni dohodki vezani na proizvodnjo valjarn in večkrat niso bili zadovoljni z izplačanimi osebnimi dohodki. Predvidevajo nov način nagrajevanja, ki naj bi bi odvisen od lastne proizvodnje. V kolektivu imajo precej mladih delavcev in menijo, da bi morali v prihodnje posvetiti večjo pozornost rekreaciji in udejstvovanju v različnih športnih panogah. Sindikalni odbor je v pretekli mandatni dobi za člane kolektiva organiziral dva izleta. Občnega zbora se je udeležil tudi član IO sindikalne organizacije Stane Torkar, ki je sodeloval tudi v razpravi. — or

Tekoči živčni vojni strupi prodirajo skozi kožo in imajo smrtonosen učinek. Zato jih čimrež odstranimo s kože z izpiranjem z alkalnimi tekočinami ali milnico.

(Nadaljevanje)

11

Do vključno 25. t. m. do 12. ure je prostovoljno oddalo kri 1.277 naših občanov, med katerimi je bilo 889 članov delovnega kolektiva Železarne. Letošnja krvodajalska akcija je doslej veliko bolj uspešna kot lanskoletna.

Druga negativna stran je ta, da avtorji izumov sklepa-
jo pogodbe šele potem, ko
dobijo od zveznega zavoda
za patente tako imenovani
»rubrum« ali kasneje pode-

Vsak izum, čeprav ni metalurškega pomena, vendar služi za metalurgijo, se mora najprej ponuditi podjetju v odkup, posebno če je bil ustvarjen v času med delom in s sredstvi podjetja.

Niko Bernard

Sodobna obrambna vzgoja ● Sodobna obrambna vzgoja ● Sodobna obrambna vzgoja ● Sodobna obrambna vzgoja ● Sodobna obrambna vzgoja ●

Ob 50-letnici bojev za severno mejo

(Nadaljevanje in konec)

Švabič pa je bil zaradi tega takoj odpoklican in se ni več vrnil v Ljubljano. Srbski vladni ni šlo v račun, da bi se srbska vojska na ta način angažirala v Sloveniji. Različne so bile izkušnje z oddelki tega 26. srbskega polka. Dobro so se držali v Malgajevem oddelku 1. decembra 1918. Dragoceno uslugo je napravil oddelek tega polka, ko je 25. novembra kot »antantna« vojska za nekaj ur zasedel Spilje. Dobro se je baje držal oddelek teh Srbov pri Področici januarja 1919. Sicer pa so bile čete tega polka razkrojene po Trbovljah, Zagorju, Hrastniku, na Jese-nicah in na meji v Kranjski gori, Boh. Bistrici, Radovljici, v Kranju, Železnikih, na Vrhniki, Borovnici, Horjulu in drugod (Andrejka, Sloven-ci v desetletju, str. 285). Opravljali so torej pretežno policijsko službo.

Prva jugoslovanska poraza na Koroškem sta bila poraza oddelkov tega polka: poraz pri Grabštajnu 15. decembra 1918 in poraz pri St. Pavlu 27. decembra 1918. Nemški Avstrijci tudi njim niso priznavali antantnega značaja, čeprav so se vsi ti oddelki vedno in povsod sklicevali na svojo antantnost. Ko po zajetju oddelka 26. pešpolka okrog 300 mož, pod poveljstvom kapetana Milosavljeviča pri Grabštajnu 15. decem-bra 1918, ni vrhovna koman-da srbske vojske oz. beograjska vlada niti na Dunaju niti v Celovcu prav nič protesti-rala, so — o tem pišejo vsi nemški zgodovinski spisi — so dobili koroški, avstrijski Nemci končno potrdilo, da

so Slovenci v bojih za sever-no mejo politično in vojaško osamljeni. To velja seveda za prva, odločilna meseca po razpadu Avstro-Ogrske. Toda še sredi boja za Borovlje 7. januarja 1919 npr. je podpo-ručnik Kamperelič, povelj-nik oddelka 26. pešpolka, te-lefonično spraševal načelnika štaba 2. vojnega okrožja v Ljubljani, ali naj se kot »an-tantna« vojska spusti v boj. Borovlje je zapustil ta odde-lek prvi.

Vsaj diplomatsko se je za-čela zavzemati srbska vlada oz. tedaj že kot vlada Kralje-vine Srbov, Hrvatov in Slo-vencev, glede severne meje, šele na pariški mirovni kon-ferenci z januarjem 1919. Redna srbska vojska pa je posegla v boj na Koroškem šele maja meseca 1919, ko je bilo že prepozno. Pogojne trditve v zgodovinskih spisih so sicer vedno dvomljive vrednosti, mislim pa da je mo-goče upravičeno trditi, da bi en sam bataljon redne srbske vojske novembra meseca v Celovcu dal vsemu boju za osvoboditev slovenske Koroške drugo smer, kakor jo je dejansko zavzel. Komaj je npr. verjetno, da bi upala koroška vlada odpovedati po-godbo z dne 19. novembra 1918, sklenjeno z Lavričem, slovenskim jugoslovanskim poveljnikom na zahodnem Koroškem, s katero je, če-prav s protestom, privolila na jugoslovansko zasedbo slovenske Koroške južno od Drave.

Naj omenim še, da je bila v premirju, sklenjenem med madžarsko Karolyjevo vlado in vrhovnim poveljstvom vzhodne antantne vojske

(Franchet d'Espèrey) oz. vr-hovno komando srbske voj-ske z dne 13. novembra 1919, določena demarkacijska črta, ki je pustila slovensko Prek-murje na madžarski strani te črte.

Ogrožen od Italije, tudi na severnem mejnem ozemlju ogrožen še od sicer zrahlja-ne, a še vedno navzoče obla-stiteljnosti nemškega in madžarskega meščanstva in gro-fov na eni strani, na drugi strani pa s svojo slabotno narodno vlado v Ljubljani, z meščanstvom, predvsem na Kranjskem, ki se je zanašalo na antantne obljube, z vojne naveličanim ljudstvom, z brezbrizno beograjsko vlado, politično in vojaško osam-ljen, to so glavne značilnosti položaja, v katerem se je na-šel slovenski narod v prvih mesecih po razpadu Avstro-Ogrske.

Tak položaj je klical po ljudeh, ki se bolj jasno ka-kor narodna vlada v Ljublja-ni in glavni meščanski poli-tiki tistih dni Korošec in žerjav zavedajo, kaj je tre-ba storiti. In znašli so se. Prvi so se znašli Slovenci v Mariboru. Treba je priznati, da je tam tudi narodni svet bolje presodil situacijo, ka-kor narodna vlada v Ljublja-ni, pač tudi pod pritiskom neposredne nevarnosti. Za iz-redno srečno okoliščino pa je treba imeti to, da je bil Maribor sedež dopolnilnih bataljonov (kadrov), nekate-rih polkov, ki so jih sestav-ljali največ Slovenci, to je 26. strelskega polka (Schüt-tzanregiment), 128. havbične-ga in 5. dragonskega polka. Tudi pri 47. pešpolku je bilo precej Slovencev. Druga taka

srečna okoliščina pa je bila ta, da je bil tedaj v Maribo-ru kot poveljnik mariborske-ga črnovojniškega okrožja slovenski pesnik, major Ru-dolf Maister.

Narodni svet za Štajersko je že po cesarskem manife-stu z dne 16. oktobra 1918 nastopil v nekaterih prime-rih kot slovenska, jugoslovan-ska oblast. Maister se je 1. novembra 1918 na konferen-ci vseh višjih častnikov ma-riborskega štacijskega povelj-stva z drznim improvizira-nim nastopom v imenu Ju-goslavije proglasil za novega štacijskega poveljnika in vo-jaskega poveljnika Slovenske Štajerske. V zasedenosti, v kateri so živeli v tistih dneh nemški častniki, so se mu nemški častniki udali in ga priznali za novega, tudi svo-jega štacijskega poveljnika (danes komanda mesta). V situaciji tistih dni je bilo to dejanje za nacionalno usodo Maribora in Štajerskega Po-dravja odločilno. Narodni svet za Štajersko je imeno-val Maistra za generala.

Preveč bi nas zamudilo, če bi hotel opisati celotni potek boja za severno mejo. V teh dneh pišejo o teh bojih mno-gi naši časniki in časopisi, npr. mariborski dnevnik Ve-čer, TV 15, Tovariš.

Glavne nadaljnje etape bo-ja na štajerskem mejnem od-seku so:

Tako imenovana Maistrova, proti volji narodne vlade iz-vedena mobilizacija, kateri se je odzvalo več tisoč štajer-skih Slovencev, nadalje razo-rožitev mariborske Schutz-wehr, takoiimenovano drugo zavzetje Maribora 23. novem-bra 1918, zavrnitev nemškega poizkusa 27. januarja 1919 po-lastiti se zopet oblasti v Ma-raboru in odbitje nemškega napada na Radgono 4. in 5. februarja 1919. Na štajer-skem mejnem odseku je boj končan z mariborsko pogod-bo med Štajersko in narod-no vlado v Ljubljani 13. fe-

bruarja 1919. Demarkacijska črta, določena v tej pogodbi, je z izjemo Radgone naša sedanja državna meja.

Na Koroškem je bil polo-žaj zelo drugačen kakor na Štajerskem. V Celovcu ni bilo kadrov polkov, ki bi imeli večje število slovenskega vo-jajstva, slovenskih častnikov, iz katerih bi bilo mogoče se-staviti prvo jedro slovenske vojske. Ta prednost je bila na Koroškem na nemški strani. In ni bilo moza, ka-kor je bil v Mariboru Mai-ster. Tudi sicer je bil poli-tični in gospodarski položaj Slovencev v Celovcu in sploh na Koroškem mnogo slabot-nejši kakor v Mariboru, na Slovenskem Štajerskem. Celovec je bil sedež odločne, skrajno nemško nacionalistič-ne, pangermanske razpolo-žene vlade. Narodni svet za Koroško, ustanovljen sicer že 19. septembra 1918 oz. od na-rodne vlade v Ljubljani ustanovljeni generalni komi-sariat za Koroško s Smole-jem se poleg deželne vlade nista mogla uveljaviti. Pred-vsem nista imela nobenega vojaštva. Pomoč bi morala priti od drugod, predvsem iz Kranjske, iz Ljubljane. Ljub-ljana pa je odpovedala. Od-delki prostovoljcev iz Štajer-ske (Malgaj) in iz Gorenjske (zgornjesavska dolina, Jese-nice, Skofja Loka, Tržič, Kranj) so sicer zasedli veli-kovski okraj in Slovensko Koroško južno od Drave do Ziljice in Zile. Uspehi njih-ovih prvih akcij so bili znatni. Bili pa so preslabotni, da bi mogli vzdržati z veliko pre-močno in silovitostjo izvede-no protiofenzivo nemškoav-strijske vojske v januarju 1919. Znatnejšega priliva slo-venskega vojaštva na Koro-skem ni bilo, posledica pred-vsem nedelavnosti narodne vlade v Ljubljani. Zavzetega ozemlja ni bilo mogoče moč-neje zavarovati, utrditi. Ko-roški Nemci so imeli časa dovolj, da se pripravijo. Na

pomoč se stovoljci dežel, pr-moč srbs prepozno padnosti je odloči 10. oktob

V odde-ki je 19. del Boro-bo, s ka-želna vla-vansko Koroške bilo nad nov. Jese-bojih na kot pogu koroških glavno t-va. Mota mnogo Je o tem pr pretiava glavno t-lje 7. in sili Jese-je v 8. i ša. Tudi se iz-laze vzdržali po ne nec april vseh dru kroj. Ze zopet pr ofenzivi sti v boj lahkih s vkorakal kakor s polovico. Kaj bi mejo po odseku, slovenski povelj str? KJ takoj se vprašaje tem an jersko P za Mezi murji. Preknu sojeni J bil pris ribor s jem. Me prisodite skim P

Poslednja hoja v gore

(Ob 60-letnici smrti Andreja Komaca-Mota)

Andrej Komac je bil petin-petdeset let star in ga je ho-ja po gorah že utrujala. Kot gorski vodnik je znosil na

Andrej Komac

tisoče kilogramov tovara na tisoče metrov v višine. Se-demnajstleten je začel voditi planince v gore. Bil je izvr-sten plezalec. Dolga leta je vodil Kugyja in še druge po gorah, kjer so z njegovo po-močjo opravili lepo število prvenstvenih vzponov. Vseh Andrejevih tur v Julijce je bilo na stotine. Kugy je re-ke, da ga je Andrej vodil s pogumnim pogledom in ve-ščo roko skozi vse stiske in nevarnosti prek vseh vrhov v Julijcih k najvišjim častem, ki so mu jih mogle dati te gore.

Trentarske gore so bile že odete v belo snežno odejo in tudi po dolini je že zapadlo nekoliko snega. Lovski čuvaj Andrej je odšel zjutraj na planino Trebiščino pogledat za divjadjo. Ves dan je ga-zil po snegu in šele proti

večeru se je utrujen vrnil domov.

»Danes sem se precej utru-dil, čez noč se bom dobro odpočil, tako, da bom jutri zjutraj lahko odšel v Kranj-sko goro, kjer imam nujen opravek«, je dejal svoji ženi.

»Ne hodi Andrej, če se ne počutiš dobro pa tudi vreme ni zanesljivo«, mu je branila žena.

»Bojim se zate, ponoči sem imela zelo slabe sanje«.

»Ne boj se, saj sem to pot prehodil že šestokrat«.

»Andrej čudne slutnje imam. Težko boš gazil, razen tega lahko prične vsak čas snežiti, saj vidiš, kako se pri-pravljala«.

»No vidiš draga žena, zato pa je najpametneje da to opravim čimprej. Če bo za-padlo še nekaj snega, sploh ne vem, kdaj bom lahko od-šel«, je vztrajal Andrej.

Žena je spoznala, da je vsako prepričevanje zaman in se je vdala. Začela mu je pripravljati popotnico, pre-cejšen kos sira, kuhan krom-pir in stekleničko žganja ter mu vse skupaj zložila v nje-govo popotno torbo, ki jo je nosil prek ramen in ga je spremljala na vseh njegovih poteh po gorah. Naslednje jutro ga je žena ponovno ho-tela prepričati naj ostane doma, vendar je takoj spo-znala, da je Andrej trdno od-ločen in da na vsak način želi opraviti to pot. Čeprav nista imela navade, da bi se posebej poslavljala je tokrat žena, ki jo je obšla zla slut-nja, krepko stisnila moževo roko in mu od srca zaželela srečno pot.

»Zbogom in nasvidenje!« je zaklical Andrej svojim in pomahali so si v slovo.

Bil je pust in mračen de-cemberski dan, težke svinče-ne megle so se pretegovale z grebenov v dolino in zastira-le sonce. Andreju se je sneg oprijemal podplatov in pogo-

sto si ga je moral otrsati. Kljub temu je pospešil kora-ke v strmino. Premišljeval je o slovesu in večkrat ga je prišla skušnjava, da bi se vrnil. »Ah, saj bom zvečer zopet doma« se je potolažil in pospešil korak.

Ko se je vzpenjal po viju-gah ob potoku Limarici, je začel rahlo pršeti dež. Sredi strmih ovinkov je začela pa-dati sodra. »Ah, saj to bo verjetno samo nevihta«, si je mislil in odšel vedrit pod previsno skalo ob poti. Te-sneje se je zavil v lovski plašč, si zavilah ovratnik in krenil dalje. Prisopihal je do studenca ob stezi, se vsedel na klop in se malo odpočil. Opazil je, da je snega vedno več, saj ga je moral že kar temeljito gaziti. Začelo je snežiti, zapihal je veter, tako da so se mu snežinke zaleta-vale v obraz ter se mu use-dale na brke. Zdelo se mu je da nikamor ne pride in da se pot neverjetno vleče. Sku-šal je malo pohiteti, vendar je čutil, da mu noge postajajo težke. Vedno bolj je so-

pihal in začelo n na Lemi bajto te počiv. čudno s pot dan no pig ustavlja postajal ge so s udiral v milili uboga i ma. Ven nespale sedaj ke poti in visoki kolibe r skorij i da bi s Začel s vendar nadaljev ga je p ti. Vedr počivati nik med debelim grede z zmote steza z

pomoč so jim prišli še prostovoljci iz drugih avstrijskih dežel, predvsem Tirolci. Pomoč srbske vojske je prišla prepozno in o državni pripadnosti slovenske Koroške je odločil nesrečni plebiscit 10. oktobra 1920.

V oddelku stotnika Lavriča, ki je 19. novembra 1919 zasedel Borovlje in izsilil pogodbo, s katero je Koroška deželna vlada priznala jugoslovansko zaščito Slovenske Koroške južno od Drame, je bilo nad polovico Jeseničanov. Jeseničani so se v vseh bojih na Koroškem izkazali kot pogumni vojaki. V vseh koroških bojih sem poveljeval rotam, v katerih je bilo mnogo Jeseničanov in morem o tem pričati. Mislim, da ne pretičam, če rečem, da so glavni teži bojev za Borovlje 7. in 8. januarja 1919 nosili Jeseničani. Nekaj o tem je v 8. in 49. številki Tovariša. Ljudi pri Področici so se izkazali. Disciplinirano so vzdržali v Ljubeljski skupini po nesrečni ofenzivi konec aprila 1919, ko je bil na vseh drugih odsekih hud razkroj. Zelo vidni pa so bili zopet pri zadnji, zmagoviti ofenzivi konec maja 1919, zlasti v boju pri Doleh. V vodu lahkih strojnic, ki je prvi vkorakal v Borovlje, je bilo, kakor se spominjam, vsaj polovico Jeseničanov.

Kaj bi bilo z našo severno mejo, posebno na štajerskem odseku, če ne bi bilo nastopa slovenskih prostovoljcev pod poveljstvom generala Maistra? Kje bi bila naša meja, takrat je v vsi upravičenosti vprašujemo? Ne gre pa pri tem samo za Maribor, štajersko Podravje, temveč tudi za Mežiško dolino in Prekmurje. Mežiška dolina in Prekmurje sta mogla biti prisojeni Jugoslaviji le, ker je bil prisojen Jugoslaviji Maribor s štajerskim Podravjem. Med glavnimi razlogi za prisoditev Maribora s štajerskim Podravjem Jugoslaviji

pa je bilo na pariški mirovni konferenci dejstvo, da je bilo to ozemlje po slovenski prostovoljski vojski stalno, neprekinjeno zasedeno.

Borce-prostovoljce za severno mejo 1918/19 navdaja zadoščenje, da je prav socialistična Jugoslavija, socialistična republika Slovenija pravilno ocenila njihov boj, kot progresiven, kot narodno-osvobodilni, kot uspešen za našo severno državno mejo. Borci-prostovoljci za severne meje so bili v prejšnji družbi omalovaževani. V krajih, kjer je bil nemški kapital še močan ali je ostalo na vodilnih mestih še nemško industrijsko uradništvo, kakor npr. na Jesenicah, v Trzinu, na Ravnah, v Mariboru in drugod, so prav delavci, ki so se v letih 1918/19 kot prostovoljci izpostavili, doživeli marsikaj hudega. Koroški prostovoljci so bili tudi med prvimi žrtvami nacizma, kot prisilni izseljenci, kot talci ali kot jetniki v koncentracijskih taboriščih. Prav bi bilo, da bi izšla o tem posebna študija. Večina teh borcev se je kljub relativno že visoki starosti udeležila tudi osvobodilnega boja 1941-45, mnogi zelo aktivno.

In če označim z nekaj besedami še politično-moralni značaj borcev-prostovoljcev za severno mejo v letih 1918/19, smem, mislim reči: slovenski prostovoljci tistega časa so bili edini predstavniki tistega duha, zavesti živega naroda, da je usoda vsakega, tudi malega naroda, odvisna predvsem od lastne borbenosti in požrtvornosti, da ima vsak narod predvsem to, kar si sam pripori. To pa je tisti duh, ki je pod močnim vodstvom Osvobodilne fronte slovenskega naroda in Komunistične partije v njej, v letih 1941-45 prevzel celotni slovenski narod in po katerem smo veliko preizkušnjo 2. svetovne vojne tako častno prestali.

pihal in čutil je, da mu je začelo nagajati srce. Prišel je na Lemi in stopil v oglarsko bajto ter dalj časa vedril in počival. Nadaljeval je pot in čudno se mu je zdelo, da ga pot danes tako utruja. Vedno pogosteje se je moral ustavljati. Snežni metej je postal čedalje huji in noge so se mu vedno globlje udirale v sneg. Večkrat se je v mislih že pokesal, da ni uboga žene in raje ostal doma. Vendar se mu je zdelo nespametno, da bi se vračal sedaj, ko je za njim že toliko poti in se je povzpel že tako visoko. Prišel je do drvarske kolibe narejene iz smrekovih skorij in obsedel dalj časa, da bi si nabral novih moči. Začel se je tresti od mraza, vendar se je odločil, da bo nadaljeval pot. Naporna hoja ga je pričela znova izčrpavati. Vedno pogosteje je moral počivati. Taval je kot mesečnik med gostimi, visokimi in debelimi bukvami ter mimogrede zgrešil pot in se svoje zmote zavedel šele ko se je steza začela strmo dvigati.

Precej časa je blodil po bukovem gozdu, preden je zopet našel pravo pot.

»Do pastirske bajte pod Vrščem moram priti in v njenem zavetju bom počakal da neurje mine«, si je dopovedoval. Moker sneg je čedalje huje nasipalo. Andrej si ga je otrsals s plašča, vendar je bil kljub temu že premočen do kože. Pljuca so mu bila prenapolnjena in sopihal je kot kovaški meh, srce mu je razbijalo in le zelo počasi je še hodil naprej. Mokrota mu je srkala toploto iz telesa in mraz ga je stresal, da je šklepetal z zobmi. Vedel je, da ne sme mirovati, moral je naprej, da bi se ogrel. Odprl je torbo in napravil nekaj požirkov žganja, nato je hotel še pregrizniti, vendar mu jed ni dišala. Po žganju se je počutil le še bolj utrujen. Nenadoma sta pridivila mimo njega dva gamsa, ki se ju je tako prestrašil, da ga je vrglo v sneg.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

51

Toda to je naloga ljubljanskih sodrugov. Njegova naloga je, da pomladi in utrdi strankino organizacijo v svojem revirju, jo pripravi na nove boje in iztrga iz zaprtosti vase ter jo postavi v središče delavskega boja v vseh treh tovarnah industrijske družbe v sivi dolini.

To ne bo lahko. Potreben bo čas. Boj z Marejem in marejci v rdečem sindikatu bo najbrž še dolg in težak. Marej ima povsod svoje ljudi, ki ga drže na površju. Treba bo okrepiti opozicijo v strokovni organizaciji in jo oborožiti s potrebnimi podatki, da bo Mareju kos in da se ne bo zgodilo, kakor se je na zadnjem delavskem shodu, na katerem je Marej zopet triumfirал kot edini in edino sposoben delavski voditelj v revirju.

»Gorje delavcem, če se ne bodo naučili misliti z lasno glavo in presojeti svojega položaja. Dokler bodo zanje mislili samo »voditelji« bodo samo igrači v politični igri koristolovskih demagogov.«

Proti demagogom pa se je treba oborožiti z dejstvi, ob katerih bo »prepričevalna« beseda demagogov nehala biti prepričevalna. Z dejstvi, ob katerih bo demagoškimi voditelji« pošla sapa.

Do dejstev pa človek lahko pride samo s poznavanjem dejanskega stanja, s stvarno analizo stvari, s sintezo stvarnih zaključkov.

SIVO MESTO

Zato pa je treba znanja, razgledanosti.

»Potreben je študij, razglabljanje in poznavanje mnogih stvari, da ti stvar postane jasna. Študiju bo treba posvetiti veliko časa.«

Ljudi ima, ki bodo to zmogli.

Potem bo tudi Marejeve diktature v organizaciji konec.

In prav tako konec Marejeve demagogije.

Ljudje bodo prisluhnili nam in stvari jim bodo postale razumljive in jasne kakor ena in ena...«

UCITI SE. UCITI SE. IN SE ENKRAT UCITI SE.

»To je delavskemu razredu polagal na srce Lenin.«

Brez učenja in poznavanja stvari delavski razred ne bo zmožen sam voditi svoje usode in jo uravnati v skladu s časom in njegovimi potrebami.

In dokler tega ne bo zmožen, ne bo gospodar samega sebe in ne bo mogel postati svoboden.

»Razrednemu svorazniku služijo, ki menijo, da delavcu znanje ni potrebno! Ne samo znanje in poznavanje svojega posla, marveč tudi drugo znanje od poznavanja gospodarstva in gospodarskih zakonov do poznavanja duhovnih vrednot, ki človeka delajo človeškega, nesebičnega, zakaj nesebičnost je mera človekove družbene zavesti, a za človeka, ki se bori za socialistično preobrazbo družbe, nujna in brez-pogojna. Kdor je sebičen, ne bo nikoli socialist. Sebičnost razničuje človečnost. Sebičnost je izkoriščevalska, je amoralna in družbeno protičloveška, ker je zaslužnjevalna.«

O tem je Vreg že mnogokrat razmišljal.

Preprost, izrabljani človek je zaslužnjevalno sebičnost vselej sovražil in jo še sovražil, ker poraja izkoriščevalce in zaslužnjevalce. Zato je vedno sledil in se boril za ideje, ki so mu obetale odpravo zaslužnjevanja in izrabljanja, enakost, ljubezen do bližnjega, bratstvo, svobodo, odpravo izkoriščevalskih in zaslužnjevalskih slojev, pa najsi je bilo to v času zgodnjega krščanstva, dokler krščanstvo ni postalo oblast in samo izkoriščevalsko in sužnjevalsko, bodisi v času meščanskih revolucij, ki so obetale, kar je krščanstvo, kot oblast poteptalo s spremembo sužnjev v tlačane, a po zmagi, ko je meščanstvo prišlo na oblast, vnovič pozabilo in si osvobodene tlačanske in podaniške sloje podredilo in jih spremenilo v sloj kapitalistično izrabljane in zasužnjene delavstva.

Namesto osvoboditve novo suženjstvo, ki ga še ni konec in ki naj bi ga odpravila pričakovana, v

Sovjetski Rusiji žc izbojevana socialistična revolucija.

»Moralna gesla so osvajale množice zaslužnjelih in izrabljenih in jih zorele v materialno silo vseh dosedanjih revolucij, pa tudi bodočih, dokler se pričakovane izrabljenih delovnih slojev ne bo izpolnilo in dokler sebičnost v človeški zavesti ne bo pomenila enake sramotne in človeka nevredne lastnosti kakor nagnjenje k tatvini ali že tatvina sama, rop, uboj...«

Vreg še razvija te misli.

»Sebičnost je osnovna lastnost izkoriščevalskih družb. Družba, ki stremi k osvoboditvi od izrabljanja, bo morala izkoreniniti egoizem po posedovanju in bogatenju na račun delovnih ljudi, prirojeni človeški egoizem, če je res prirojen in ne privzgojen, pa osvoboditvi pohlepnosti in ga spremeniti v ustvarjalni egoizem. Veselje do ustvarjanja in ustvarjenega naj bi bila osnovna značilnost človeka, osvobodjenega zaslužnjevalskega izkoriščanja in zaslužnjevalske podrejenosti...«

Morda gre v tem predaleč?

Morda sodi in meri preveč po sebi in tistih, ki sebičnosti pravzaprav niso nikoli poznali?

Morda so njegove misli zajadrale v utopijo in izgubile trdna tla pod nogami?

Mogoče, vseeno pa bi se bilo treba prizadevati, da bi ta »utopija« postala resnica, zakaj človek, ki dela in iz čigar rok raste blaginja in bogastvo tega sveta, ne bo prej zadovoljen in miren, dokler ne bo v celoti razpolagal s pravičnim deležem svojega dela, ki ga je vložil v družbo, in dokler ne bodo izginili brezdelni troti, ki si lastijo njegovo delo in žive na njegov račun.

»In kdo drugi naj uresniči te prestare človekove težnje, če ne socializem in komunizem, za katerega se bijemo in žrtvujemo. Če ne nam, namacem bomo prav gotovo izkrčili pot, oni pa naj prav tako kakor mi nanje nesebično mislijo na rod, ki se bo porajal in rasel iz njih in naj nikoli ne rečejo: zakaj bi se toliko prizadevali in pogrnjali mizo, pri kateri ne bomo več jedli, zakaj, kar bodo storili za prihodnost, po tem jih bo cenil rod, ki bo prihajal za njimi. Samo z delom za prihodnost dela človek za sedanjost in se zapiše v življenje kot človek. Cim več takih ljudi bo, tem prej se bo človeštvo otrslo sramotnega bremena tisočletij...«

Tak je Vregov moralni odnos do revolucionarnega delavskega gibanja.

In prav ta odnos ga varuje malodušja, ki se je v teh letih lotilo mnogih.

»Revolucija ne sme biti samo družbeno-gospodarski problem, marveč tudi etičen. Brez resitve etičnega problema, je bila sleherna dosedanja revolucija obsojena na propad. Brez etike ni počlovečenja...«

Tudi o takih stvareh bo treba govoriti mladim ljudem, kakor je tale Tine, iz katerega bi rad napravil revolucionarja, kakršen je bil Tinetov oče.

Tine pa je daleč od Vregovih misli.

Mnogo raje bi bil sam in sanjari o Adeli.

K sreči Vreg molči in ga ne zapleta v pogovor.

In ne samo Tine, tudi sivo mesto je nocoj daleč od Vregovih želja in skoro misijonarskega razmišljanja.

Mnogo bolj daleč, kakor je že leta in leta.

Kakor da ta večer ne leži na ljudeh mora krize in strah pred brezposelnostjo.

Ljudje se gnetejo pred kinom nasproti tovarne. Tine in Vreg se ne moreta predrenjati skozi gnečo.

Zdaj ne moreta ne naprej ne nazaj. Tine strmi proti vhodu z željo, da bi zagledal Adelo. In res jo zagleda na vhodni ploščadi. A samo za trenutek. V gruči fantov in deklet je. Kako rad bi bil tam...

»Počakati bo treba,« pravi Vreg.

Vhod le počasi golta množico.

»Menda nimajo vsi vstopnic?« razmišlja Tine. Mnogi bodo ostali zunaj. Radovednost jih je prignala. Bržkone se bodo drenjali v veži in pri stranskih izhodih, napenjali sluh in poslušali, kako bo slišati črnskega pevca, ki ga že vsi poznajo z reklamnih slik. Lahko si ga bodo zamišljali, slišali njegovo pesem in nekakšno kitaro, podobno majhnemu plitvemu bobenčku. Tudi to bo nekaj, če se bodo le mogli zdrenjati k stranskim izhodom.

Tudi Tine bi se najraje zdrenjal tja, a se ga kmalu dotakne Vreg.

»Za mano se drenjaj,« pravi.

Marjan Mušič

Preobrazba predela pod brezniškimi pečmi

Valorizacija, ki naj podrobno prikaže pomembnost in stanje tega predela ter obenem postavi realna izhodišča za njegovo urejevanje, je v programu dela Občinske skupščine Jesenice za prihodnje leto. Opravila jo bo skupina strokovnjakov, delavcev in sodelavcev Urbanističnega inštituta SRS. Uvodno seznanjanje s tem predelom je bilo opravljeno v letošnjem letu. Povzetek teh prvih spoznanj in neposrednih razmišljanj je članek, ki ga objavljam.

»Dežela kranjska nima lepš'ga kraja, ko je z okolš'no ta, podoba raja«

I

Med najdragocenejšimi predeli pritiče prav posebno, da naravnost edinstveno mesto nizu vasi pod Brezniškimi Pečmi. Vsiljuje se primera Slovenskega Parnasa, saj presenečata značilnost pokrajine in obilica velikih mož, ki jih je dala ta, po obsegu in materialnih dobrinah skromna »okolščina raja«. Izhodišče kompozicije in obenem njen temeljni opornik je Prešernova Vrba, ki je pomaknjena v ravnino na rob dolge terase. Neposredno pod Brezniškimi Pečmi pa se v lahnem loku zvrste vasi: Zirovnica z rojstnima domovima »velikana učenosti« Matije Čopa in Prešernove matere, slikovito, višje v breg postavljeno Selo, Breznica z rojstnim domom imenitnega čebelarja Antona ter slikarjev Lovra in Valentina Janše, Doslovče z rojstno hišo pisatelja Finžgarja, Smokuč z domom zaslužnega, čustveno zagretega prešernoslovca Toma Zupana, Rodine z rojstno hišo Janeza Jalna in Poljče že blizu Begunj. To so dejstva, ki trkajo na našo narodno in kulturno vest, morala pa bi biti tudi vselej prisotna v naši zavesti, kadar koli so v silno preobrazbo pritegnjene tudi vrednote, ki imajo trajnejši pomen in bi se lah-

ko s pridom uveljavile v regeneriranem naselbinskem prostoru. To je sicer le eden izmed vidikov, a je vidik, ki postavi ta predel na čelo predelov, ki so nam najdražji.

Vendar ta vidik ni osamljen. Že Prešeren je v svoji pesniški viziji zapel slavo rojstnemu kraju, ki ga je povezal z bližnjo in daljnjo okolico. Nova miselnost, ki si utira pot tudi k nam, je občutljiva za ambiente, še več, za prostorske regionalne vrednote, v katere se vključuje vse, kar je mogoče zajeti, kakor pravimo, z enim samim pogledom. Doživetje vizualnega prostora je posebno impresivno v alpskem svetu, kjer je prostor definiran z obrisi gorskih vencov. In takšen klasičen prostorski motiv nudi prav Bled s svojim bližnjim in daljnim okoljem. Zato pa tudi ni vseeno, kako obravnavamo kateri koli del v takšnem celovitem, nedeljivem vizualnem prostoru s tem, da enega pohabimo, smo oškodovali vsakega drugega in tudi celoto. S katerega koli mesta se ozremo proti severu, vselej se zavestno postavimo na mogočni gromoti Stola, pod njim pa se v razkošnem zelenilu sadovnjakov razodene ogrlica vasi pod Brezniškimi Pečmi. Ali je treba še izgubljati besede, da

postane očito, kako težke posledice ima vsak samolasten, nespameten poseg v ta skrajno občutljivi in nepopisno dragoceni prostor? Ali ni nespametno, da prepuščamo preobrazbo naše kulturne pokrajine golemu naključju, samovoljnosti naročnikov in strokovni nedoraslosti izvajalcev? Se posebno nespametno pa je to početje takrat, kadar se loteva predelov, ki so tudi turistično zanimivi ali celo znameniti, kakor ravno Blejski Kot, saj z uničevanjem pokrajinskih in naselbinskih vrednot slabimo tudi njihov turistični pomen.

II

Poglejmo torej, kaj se dogaja z Brezniškimi Pečmi! Ves ta predel je pod močnim vplivom Jesenic. Vsaj do Breznice že prevladujejo nove delavske hiše nad kmečkimi domovi. Gre torej za globoko funkcionalno preobrazbo, ki se izraža tudi v spremenjeni fiziognomiji naselitvenega prostora. Stanovanjska dinamika jeseniškega industrijskega bazena si je utrla pot skozi tesen Most in segla vzdolž komunikacij na območje, ki se razprostira med Savo Dolinko in Brezniškimi Pečmi. Zazidane so bile površine, ki so bile pač najlažje dosegljive. Videz, ki ga dajejo ta naselja, je kot posledica stihijske rasti izrazito brezoblična. Če bo šlo tako dalje, bo kaj kmalu v zazidavo pritegnjen ves svet na južni strani vaške magistrale pa tudi pašniški svet na pobočjih Peči. Poleg problemov, ki jih glede zazidalnih površin postavlja industrijski bazen Jesenic, pa so tu tudi zazidalne tendence, ki izhajajo iz potreb vasi in iz stacionarnega individualnega turizma v obliki vikendov. Križajo in prepletajo se interesi, ustvarjajo se konflikti na prostoru, za katerega ni nobene enotne presoje glede perspektivnosti tega početja.

III

Iz vsega tega sledi, da je nemudoma treba izdelati regionalni načrt za to področje na osnovi analiz in izsledkov v razponu problemov, ki se tu pojavljajo. Zato je za čas izdelave regionalnega načrta nujno zavreti stihijsko penetracijo, nova gradbena dovoljenja pa izdajati le v neproblematičnih primerih in vselej sporazumno z ustanovo, ki ji bo poverjena izdelava regionalnega načrta.

Ker se na tem prostoru nova zidava preplete s historičnimi vasmimi, ne gre torej za izrazita nova naselja, ampak za regeneracijo historičnega naselitvenega prostora. Ker pa je bil že uvodoma iz raznih vidikov osvetljen in poudarjen izjemen pomen tega predela, v katerega osrčju je Prešernova Vrba, je na dlani, da je treba regeneraciji posvetiti vso potrebno pozornost in ljubezen. Regeneracija mora temeljiti na valorizaciji celotnega predela med državno cesto Ljubljana — Jesenice in Brezniškimi Pečmi. Nujnost valorizacije

narekuje vse bolj pogostni gradbeni posegi v strukturo vasi, pri čemer vaščani po nepotrebnem uničujejo dragocene ambiente in stavbe, ne da bi bili ti posegi kakor koli utemeljeni, a tisto, kar se kot novo predstavi, je v osnovi zgrešeno in oblikovno bedno.

IV

H kraju želim nanizati nekaj vtisov in pobud, ki so zoreli med ogledovanjem terena, da bi bili vsaj nekateri, trenutno najbolj ogroženi predeli in ambientni rešeni do tle, ko bo stopil v veljavo novi regionalni oziroma regeneracijski načrt.

1. Na srcu mi je predvsem usoda rojstnih domov Matije Čopa in Prešernove matere in njunega neposrednega okolja v Zirovnici. Ta del vasi, ki najgloblje sega pod Peči, je ostal zaradi odmaknjenosti obvarovan pred silno dinamiko, ki je potegnila v vrtnec celoten naselitveni prostor Zirovnice. Res je, da je ta del vasi prej kot skrbno oskrbovan, ima pa še polno pristnih ambientnih kvalit in daje videz sklenjenega vaškega prostora. Tik ob skromnem rojstnem domu Prešernove matere pravkar dokončujejo stavbo, ki je po svojih razsežnostih in oblikovanju na moč agresivna. Zato pa je prostor, ki ga na eni strani omejuje Čopova domačija, dragocen v svoji prvobitnosti in bi ga bilo treba zaščititi. Kako pretresljiv je pogled na okolje, iz katerega je izšel ta mož, ki ga je mogoče pravično oceniti le s svetovnimi merili, a še bolj pretresljiv je pogled na njegov rojstni dom, ki je skrajno zanemaren. Hiša je skromna, pritlična, z dvema gotskima oknomi pa razodeva svoje staro poreklo. Na nji je spominska plošča, ki jo je dal leta 1919 vzdati Tomo Zupan.

2. Zaradi različne intenzitete posegov v vaško območje pod Pečmi je treba temu ustrezno tudi obravnavati predel med Mostami in Breznico, kjer se je dinamika Jesenic že močno uveljavila, ter predel med Breznico in Begunjami, kjer je preobrazba prostora šele na začetku. Na prekretnici je vaško področje Breznice in temu je treba posvetiti posebno pozornost zaradi centralne lege in neposrednih vedut na relaciji Vrba — Breznica. Zazidalni okoliš zahodnega dela je treba spopolniti, pri tem pa sanirati naselbinsko strukturo ter ji dati funkcionalno in estetsko tehtnost. To se nanaša predvsem na območje vasi Zirovnica in na svet, ki se razprostira na južni strani vaške magistrale ter prek cenzur (zelenih tamponov) med vasmimi. Medtem ko naj bi bil dopolnjen že razmeroma gosto zazidan pas na južni strani vaške magistrale, je treba na njeni severni strani med vasmimi obdržati zelene tampone sadovnjakov, prek katerih se odpirajo pogledi na masiv Stola. Od Breznice dalje pa

je treba odločno zaustaviti graditev vzdolž južnega pasu vaške magistrale.

3. Severni pas, ki se razprostira nad vasmimi po pobočjih Peči, tk. im. Gmajna, naj bi ostal vsaj v pretežni površini nezazidan; odstopa bi bilo mogoče dovoliti le po temeljiti vsestranski presoji. Pojavlja se namreč težnja, da bi za vasmimi na Gmajni pridobili površine za vikende. Vendar bi bil zamje primernejši položaj nad Gmajno, kjer so za gozdno obrobo terasaste oblikovane jase. Tja je mogoče usposobiti za vozni promet obstoječe kolovoz, možna pa je tudi oskrba z vodo. Takšen idealen položaj za naselje vikendov je bil med ogledovanjem terena odkrit za gozdno obrobo nad vasjo Rodine.

4. Posebno poglavje odpirajo problemi, ki se tičejo ohranitve dragocenih motivov vaškega prostora in posameznih stavb v njem. Teh vprašanj pa ni mogoče reševati, če niso v zakonodaji poleg gospodarskih, prometnih, higienskih in drugih vidikov predvideni tudi vidiki, ki zadevajo humane in estetske vrednote ter hkrati zagotavljajo ohranitev kulturnozgodovinskih dragocenosti in njihovo učinkovito vključitev v vse bolj zahteven človekov življenjski prostor. Tudi ni tega vprašanja mogoče rešiti le z zavarovanjem posamezne hiše, portala, oken-ske mreže, freske i. p., ampak bi bilo nujno sprejeti še dodatne zakonske odločbe, po katerih bi bilo mogoče pravilno regenerirati naša naselja po prejšnji temeljiti in vsestranski valorizaciji. V marsičem bi bilo pri tem treba spremeniti miselnost, ki se pojavlja na eni in drugi strani; na eni, da je namreč vse, kar je staro, že samo po sebi nedotakljivo, na drugi strani pa, da je vse, kar je staro že tudi preživelo in nazadnjaško. Plodove te druge miselnosti na žalost lahko okušamo vsepovsod. Te vrednote pa bi bile močno v prid tudi domačemu turizmu ki bi postal privlačnejši, a bi prav tako tudi prispeval k plemenitju človekove notranjosti in kultiviranju odnosov med ljudmi. Pozabljamo namreč, da prispevajo k humanizaciji človekovega okolja predvsem tudi naravne ter estetske in kulturnozgodovinske vrednote, ki bi jih mogla v obilni meri posredovati ravno pejsažna arhitektura.

Drugi problem, ki je prav tako postal skrajno pereč, se nanaša na funkcionalno in estetsko kvaliteto novih naselij in posameznih stavb v pokrajinskem okviru. To področje je na žalost povsem prepuščeno spekulativni miselnosti ter nizki strokovni ravni izvajalcev in naročnikov. Posledica tega je dehumanizirana, estetsko in kulturnozgodovinsko povsem razvrednotena kulturna pokrajina.

(Objavljeno v NASIH RAZGLEDIH, šte. 24, z dne 21. decembra 1968)

Na Gorenjskem 60.000 zaposlenih in čez 1000 nezaposlenih oseb

Pretekli teden je bila v Kranju po daljšem presledku 2. seja skupščine Komunalne skupnosti za zaposlovanje gorenjskih občin. Skupščina je bila to pot sklepčna. Ugotovili so ponovno odsotnost vseh članov skupščine z območja radovljiske občine.

Pri pregledu sklepov prve seje skupščine, ki je bila že v letošnjem maju, so ugotovili, da novoizvoljeni člani skupščine KZZ niso sprejeli poslovniške skupščine niti statuta zavoda za zaposlovanje. Nekaj članov skupščine je bilo zaradi tega nezadovoljnih, kar se brez teh regulativov ne morejo konstruktivno in uspešno vključiti v delo skupščine. Poleg tega so člani skupščine sklenili, da se jim najkasneje v štirinajstih dneh pošlje sklepe, sprejete na seji skupščine. Za začetek torej zelo kritičen pristop k delu, ki kaže, da članj skupščine želijo sodelovati in prispevati k uspešnemu delu službe za zaposlovanje na Gorenjskem.

Iz krajše razlage 11-mesečnega poročila o gibanju zaposlenosti in nezaposlenosti v letu 1968, odgovornega vodje oddelka za zaposlovanje so zlasti zanimivi nekateri pokazatelji.

Gospodarska razvitost Gorenjske kaže podatek, da je bilo 30. novembra letos v tej regiji 59.728 zaposlenih. Med gospodarskimi panogami prevladuje industrija s 33 tisoč 920 zaposlenimi ali 56,6 odstotka vseh zaposlenih. V letošnjih 11 mesecih se je vključilo v delo 7.859 delavcev vseh kategorij. Delavcev iz drugih republik, zlasti iz BiH in Hrvatske, se je zaposlilo 765.

V tem obdobju pa je prekinilo delovno razmerje 4 tisoč 553 zaposlenih. Glede na število zaposlenih v prenehanju delovnega razmerja vidno izstopajo Jesenice s skoraj 10 %, medtem ko Kranj izkazuje 5,4 %, Radovljica 1,2 %, Škofja Loka 0,6 odstotka in Trzin 0,7 %. V tujino je bilo zaradi zaposlitve napotenih 649 delavcev, od tega 204 kvalificiranih in 34 višje in visoko strokovnih kadrov. Z območja jeseniške občine je odšlo na delo v tujino skoraj tretjina od vseh napotenih.

Evidentiranih nezaposlenih je bilo 30. novembra 1.120 oseb (324 moških, 796 žensk). Od teh čaka na prvo zaposlitev 423 oseb, kar pomeni, da gre predvsem za mlade ljudi. Med nezaposlenimi je šest inženirjev, 19 višjih in 90 srednje strokovnih kadrov. Denarno nadomestilo zaradi nezaposlenosti prejema le 62 oseb, upravičencev do zdravstvenega zavarovanja pa je med nezaposlenimi 287.

To je sicer zelo zgoščena analiza stanja zaposlenosti in nezaposlenosti na Gorenjskem. Kaže, da se je tudi služba za zaposlovanje v Kranju (sodeč po poročilu) lotila te analize zgolj administrativno in statistično. V razpravo na to poročilo smo slišali nekatere kritične pri-

pombe predvsem na račun politike zavoda glede zaposlovanja strokovnih kadrov v tujini. Zavodu so nekateri člani skupščine očitali, da se je preveč zavzelo angažiral na zaposlovanju naših strokovnih kadrov v tujini. Tudi zadevna analiza je pomankljiva. Iz nje namreč ni razvidno, koliko od 649 napotenih in spremljanih na delo v tujino je bilo dejansko brezposelnih in koliko jih je zaradi tega samovoljno prekinilo delo. Člani skupščine so zahtevali, da se odgovornim dejavnikom v republiki posreduje zahteva o spremembi tovrstnih predpisov, ki bi morali zaščititi delovne organizacije tako, da se mora najprej zagotoviti potrebe po delovnih močeh našim delovnim organizacijam, le dejanske presežke pa naj bi zaposlovali zunaj naših meja.

Iz finančnega poročila je razvidno, da je skupnost dosegla po stopnji 0,3 % od bruto osebnega dohodka do 30. novembra 2.391.447,80 N din dohodka. Nepotrošenega denarja je ostalo 1.175.170,00 N din, od tega:

— denarja za gmotno prekrbo nezaposlenih 311.600,00 ND

— denarja za pripravo delavcev za zaposlitev 683.960,00 ND

— denarja za delo zavoda 179.610,00 ND

Na osnovi take potrošnje denarja v letošnjem letu bo v letu 1969 prispevna stopnja za zaposlovanje znižana od 0,3 na 0,2 % od bruto osebnega dohodka zaposlenih.

Zavod gmotno podpira nadarjene dijake in študente med šolanjem. V ta namen je bilo potrošenih 211.510,00 N din za pomoč 139 dijakom in študentom in sicer:

— v občini Kranj 43 podpirancev s povprečnim mesečnim zneskom 159 N din,

— v občini Jesenice 20 podpirancev s povprečnim mesečnim zneskom 152 N din,

— v občini Radovljica 26 podpirancev s povprečnim mesečnim zneskom 146 N din,

— v občini Škofja Loka 30 podpirancev s povprečnim mesečnim zneskom 204 N din,

— v občini Trzin 20 podpirancev s povprečnim mesečnim zneskom 186 N din.

Očitno je majhno število podpirancev z območja občine Jesenice kot posledica precej neustreznega cenusa. Kaže, da se bo ta cenus na Jesenicah nekoliko omilil, tako bo omogočeno, da bo več nadarjenih dijakov in študentov v prihodnje dobilo denarno pomoč zavoda za poslovanje v Kranju.

Skupščina je obravnavala

tudi vloge nekaterih delovnih organizacij, ki so zaprosile zavod za finančno posojilo, da bi odprli nova delovna mesta in s tem omogočila zaposlitev zlasti mladine. Posojila za dobo od dveh do osem let z 1 % obrestno mero so odobrili:

— Jelovici, Škofja Loka 80.000 N din — zaposlitev za 98 oseb,

— Trio, Trzin 90.000 N din — zaposlitev za 45 oseb,

— LTH, Škofja Loka 15.000 N din — zaposlitev za 15 oseb,

— Alpina, Žiri 40.000 N din — zaposlitev za 40 oseb,

— Iskra, Kranj 80.000 N din — zaposlitev za 176 oseb (dotacija)

Pri obravnavi teh vlog pa je izbrala teritorialna priпадnost članov skupščine za zaposlovanje. Predstavniki iz določene občine so se zavzemali za ugodnejše odplačilne pogoje delovni organizaciji iz svoje občine. Posojila v znesku 305.000 N din, ki bodo omogočila zaposlitev 374 osebam, predvsem ženski mladini, pa je vsakekor racionalna naložba.

Končno je skupščina potrdila eno kadrovske spremembe v izvršnem odboru skupščine.

Glede na obsežnost nalog, ki so pred službo za zaposlovanje na Gorenjskem in tudi njeno skupščino, bo ta morala intenzivneje delovati, o čemer pa ne bi mogli govoriti v tem letu.

Vibr

S skupščine občine Jesenice

Prejšnji teden sta bili pri skupščini občine Jesenice dve seji svetov. V sredo, 18. decembra je bila seja sveta za urbanizem, gradnje, komunalne zadeve, krajevne skupnosti in stanovanjske zadeve. Na seji so navzoči največ časa posvetili razpravi o odloku za prispevek za uporabo mestnega zemljišča. Ustrezni odlok je skupščina sprejela decembra lani, pri izpolnjevanju odloka pa so se pokazale določene težave. V novem odloku so navedena točna območja, v katerem se plačuje prispevek za uporabo mestnega zemljišča. Naštete so vse ulice, ceste in hišne številke na Jesenicah in Hrušici, prav tako so prispevek dolžni plačevati tudi občani na Dovjem, v Mojstrani, Gozd Martuljku in Kranjski gori. Prispevek so dolžni plačevati uporabniki poslovnih in drugih zgrajenih prostorov, odprtih skladišč in manipulativnih prostorov za potrebe gospodarstva in drugih dejavnosti, dalje uporabniki stanovanjskih prostorov, garaž ter lastniki zasebnih hiš, garaž, weekendov in objektov družbenega standarda; uporabniki stavbnega zemljišča, za katerega je izdano gradbeno dovoljenje in opravljena zakoličba. Prispevek po novem odloku ne plačujejo slepe osebe, ki prejemajo od skupščine občine Jesenice socialno podporo ali vojaški vojni invalidi, za prostore, ki jih sami neposredno uporabljajo.

Višina prispevka znaša mesečno za m² površine za stanovanjske prostore, garaže, objekte družbenega standarda 0,02 N din; za poslovne prostore, zgrajene prostore za potrebe gospodarstva in druge dejavnosti, za nezazidano zemljišče, za katerega je bilo izdano lokacijsko dovoljenje v I. coni 0,40 in v II. coni 0,30 N din; za odprta skladišča, manipulacijski prostor in zemljišča, ki jih uporabljajo občani za opravljanje vrtnarske in cvetličarske obrti v I. coni 0,20 in v II. coni 0,10 N din. Cene so po predlogu sveta nekoliko višje od sedanjih, saj so potrebe za zgraditev in rekonstrukcijo komunalnih objektov in naprav tudi vedno večje. Zbrani prispevek se namreč uporablja namensko za gradnjo in rekonstrukcijo komunalnih objektov: mestnih cest, hodnikov, pešpoti, dovoznih poti, javnih parkirnih prostorov, zelene površine, javne razsvetljave, kanalizacije in drugo. Nove višje prispevke naj bi potrdila še oba zborna skupščina občine.

V četrtek, 19. decembra pa je bila še redna seja sveta za šolstvo, prosveto, kulturo in telesno kulturo, na kateri so ponovno razpravljali o zaključkih, ki naj bi jih sprejela občinska skupščina v zvezi s kulturno dejavnostjo. Navzoči so največ časa posvetili razpravi o nekaterih problemih, predvsem v poklicnih ustanovah kot sta gledališče in knjižnice. Mnenja so bili, da sedanja razprava in odnosi ne vodijo k rešitvi problemov, prav tako pa bi bilo tudi v teh ustanovah treba spremeniti nekatere odnose. Predlog zaključkov, ki jih je pripravil omenjeni svet, obravnavajo tako ureditev, popravilo in gradnjo novih kulturnih objektov, kakor tudi delovanje poklicnih in amaterskih kulturnih dejavnosti v naši občini. Člani sveta so bili tudi mnenja, da naj bi skupščina občine Jesenice po možnosti v prihodnjem letu namenila nekaj več denarja skladu za kulturno dejavnost, čeprav se zavedajo, da bo občinski proračun tudi v bodoče premajhen za vse potrebe.

Poleg tega so na seji potrdili predlog odloka o podeljevanju Prešernovih nagrad zaslužnim kulturnim delavcem na Gorenjskem in pa predlog odloka, po katerem naj bi tudi naša občina sodelovala pri organizaciji vsakoletne tradicionalne športne manifestacije Po poteh partizanske Jelovice v Dražgošah. Naša občina naj bi krila 10 % vseh stroškov. O obeh odlokih bosta razpravljala še oba zborna skupščina občine na seji 27. decembra.

L. T.

Odlikovani in nagrajeni ob dnevu JLA

Na slavnostni akademiji v počastitev dneva JLA v petek 20. t. m. je podpredsednik Sob Jesenice inž. Stefan Nemec izročil odlikovanja nekaterim rezervnim oficirjem in podoficirjem, s katerimi jih je ob dnevu JLA odlikoval maršal Tito. Z ordenom za vojne zasluge s srebrnim mečem so bili odlikovani: Alojz AVGUŠTIN, rezervni kapetan z Javornika, Jože JELOVCAN, rez. podporočnik z Jesenic, Milutin inž. JOVICIČ, rez. podporočnik z Javornika in Janez ZUPAN, rez. podporočnik iz Žirovnice. Medaljo za vojne zasluge so prejeli: Janez GREGORI, rez. podporočnik z Javornika, Ivan JANŽOVNIK, rez. poročnik iz Kranjske gore, Angel PERVANJA, rez. vodnik z Jesenic, Karel PUREBER, rez. vodnik z Javornika in Bogomir TUŠAR, rez. vodnik I. kl. z Jesenic.

Predsednik krajevne organizacije ROP pa je izročil še knjižne nagrade za najboljša dosežena mesta v streljanju z vojaško puško: Miru LAHU, Slavkoto POLANCU in Zdenku VESELU. Knjižne nagrade pa sta prejela tudi Ksenija BURNIK in Janez SVOLJŠAK, oba dijaka gimnazije Jesenice, za najboljši pismeni sestavek na temo: Pomen JLA v današnji svetovni situaciji.

Pomen JLA v današnji svetovni situaciji

Krajevna organizacija rezervnih oficirjev in podoficirjev Jesenice je med jeseniškimi gimnazijci razpisala natečaj za najboljši pismeni sestavek na naslov POMEN JLA V DANAŠNJI SVETOVNI SITUACIJI. Za najboljša sestavka je komisija izbrala sestavek Ksenije BURNIK in Janeza SVOLJŠAKA, oba dijaka jeseniške gimnazije. Sestavka sta bila prebrana na slavnostni akademiji 20. t. m. in ju v celoti objavljamo.

Armada je rastla, zmagovala in zmaga

Jugoslovanska armada ima bogato in tudi pomembno zgodovino. Iz tako skromnih začetkov, ko so bile maloštevilne partizanske čete, raztresene po vsej državi, se je razvila v močno vojaško silo. Postala je kaj kmalu trd oreh okupatorju, pretrd, da bi ga s še tako modernim orožjem, s še tako številnim vojaškim strojem mogla uničiti. Ne le, da je okupator ni uničil, rastla je, zmagovala in zmaga.

Njenega obstoja in razvoja pa si seveda ne moremo zamisliti brez podpore širokih ljudskih množic. Množice skupaj z armado tvorijo še sedaj osnovno silo naše obrambe. Še danes se naša armada razvija, izpopolnjuje se v vsakem pogledu, tako v oborožitvi kot tudi v strategiji. Vse to pa ne vodi k ciljem, ki so značilni za armade nekaterih drugih držav;

ne vodi namreč k morebitni agresiji na drugo državo. Vodi le k čim popolnejši obrambi lastne domovine — k vseljidski obrambi. V ta namen armada krepi bratstvo naših narodov in še bolj učvrščuje vezi med armado in civilnim prebivalstvom.

Še do nedavnega smo podcenjevali nevarnost vojn v Evropi, kar prek noči pa smo se znašli pred spoznanjem, da so lokalne vojne ali bolje rečeno lokalne agresije postale sodobna stvarnost, pred katero tudi mi nismo varni.

Vsak agresor išče šibke točke v notranjih in v mednarodnih odnosih v državi, ki jo želi napasti. Tako so že v preteklosti razni inspiratorji agresivnih načrtov do naše države računali z morebitnimi nasprotji med našimi narodi. Vendar pa so bili njihovi načrti napačni. Računati so namreč morali — v sedanosti pa je to sploh nujnost — na našo enotnost,

na vseljidski odpor proti njim.

Pravi pomen naše armade je njen vrhovni komandant tovariš Tito podčrtal na tiskovni konferenci 29. novembra letos. Takrat je namreč na vprašanje nekega novinarja, kaj misli o interesnih sferah velesil na Balkanu, odgovoril: »Interesna področja na mejah naše države prenehajo. Vsakdo, ki bi s silo hotel prestopiti naše meje, naj s tem tudi računa!«

Pri nas je namreč vsakdo pripravljen boriti se, kajti pred seboj vidi jasen cilj, za katerega naj se bori — namreč obrambo lastne svobode in neodvisnosti. Zato morajo morebitni sovražniki računati na enotnost Jugoslavije od Triglava do Sarplanine, od Vojvodinskih nizov do Jadranskih otokov, da sprejem in »pogostitev« katerega koli agresorja letu ne bo po volji.

Prav naša enotnost, povezanost z armado, je dvignila ugled Jugoslavije v očeh drugih držav. Podčrtala pa je tudi pomen naše armade v svetu, saj sodeluje v sklopu armad OZN pri ohranjanju miru, kjer se to pač da brez nepotrebnega vmešavanja v notranje zadeve drugih držav.

Ksenija Burnik
dijakinja gimnazije
Jesenice

Vojska je javno mnenje

Vsako vojsko sestavljajo vojaki. Dokler se vojaki bojujejo, armada ni poražena. Če se vojaki ne bojujejo prepričano, armada lahko zasede tuje ozemlje, zmagati pa ne more.

Zdi se kot mora: svet, ki pritiska uho na tempirano bombo, šteje ponorele udarce kazalca, pa ne ve, kdaj bo eksplodirala bomba, ki je dosti pretežka, da ne bi pretresla sveta. Odvijamo in privijamo vijake, pretvarjamo se, da ne vemo, kje je detonator, pričakamo se, ali je neizogibno, da eksplodira, ali pa bi raje izrgali detonator — in ta čas se bo gotovo kje našel deček, ki se rad igra z orožjem.

Če bo bruhnil ta plamen čez pokrajine — ogenj je bil prvi znak civiliziranega človeka in najbrž bo tudi zadnji — bomo imeli najmočnejšo armado na svetu. Majhna država smo in ne pomenimo dosti v gospodarskih računih sveta. Toda mi smo dolina med dvema valoma, ki si drsita nasproti. Prekrila nas bosta — eden ali drugi — požrla pa ne. Nevaren zgled smo obema taboroma, kajti dokler je človek človek, najprej hoče odkrito in javno živeti (kot človek). Nevaren zgled smo za obe strani, obe nas hočeta zvleči pod vodo in tam

potiho zadušiti. A vojska vsake države je sestavljena iz vojakov. Vojaki so ljudje. Vojska je torej javno mnenje. Velika ovira za te teoretične izpeljave je stvarnost. Dejstvo je, da — govorim o Rusiji — gotovo velika večina prebivalstva verjame klevetam svojega vodstva proti nam. To je razumljivo, tudi mi zaupamo svojim voditeljem. Toda zmeraj je nek dvom — besede preganjanih intelektualcev, standard, ki je po 50 letih ortodoksnega socializma bešen v primeru z našim, ki smo ga ustvarili v 20 letih »revizionizma«. Vojska, v kakršni tli ta dvom, je obsojena na poraz v spopadu z armado, ki ve, za kaj se bori: ne le za domovino, ampak za to, da bo človek nekoč le s ponosom dejal: »Med ljudmi živim«.

Armada, ki se bori z orožjem, lahko nasprotnika stolče v blato. To ni zmaga. To je najstrašnejši poraz. To je armada, ki premaga svoje vojake. Dosti slabih stvari je pri nas — drugod so tudi. To ni opravičilo. Toda pri vsem zabavljanju se bomo borili za naše jedro, kadar bo treba. In zmagali bomo. Mi smo na čelu. Vaj nas lahko zalije, raztopiti nas ne more. Mi stopamo naprej, mi kažemo pot. Naša zaščitna četa je naša ARMADA.

Janez Svoltšak
dijak gimnazije Jesenice

Ob zaključku razstave in proslave

Zveza prostov. borcev za severno mejo 1918/1919 na Jesenicah se zahvaljuje vsem družbenopolitičnim organizacijam in tudi posameznikom, ki so sodelovali pri proslavi 25-letnice praznika republike, v katero je bila vključena tudi počastitev 50-letnice bojev za severno mejo. Še posebno velja priznanje tehničnemu muzeju Železarne, ki je dal na razpolago zgodovinsko gradivo za razstavo o bojih za severno mejo in Konobelj Francu-Slovenkotu ter Rozman Jožu, za trud in prizadevnost, da bi bila razstava čimbolj pregledna. Dalje pevskega zboru pod vodstvom Poldeta Ulaga, ter trgovskemu podjetju ZARJA, katero je za razstavo odstopilo del trgovskih prostorov. Enako tudi organizatorjem proslave v gledališču Janezu Svoltšaku in Srečkotu Tiču, ter vsem onim, ki so izvajali tako pester in bogat program. Posebno hvaležni pa smo nekdanji prostovoljci predsedniku občinske skupščine na Jesenicah Francetu Žvanu za lep sprejem, ki ga nam je pripravil in za njegove tople čestitke.

Odbor

Slovenci, ki so se kot prostovoljci borili v Španiji v bataljonu Djuro Djaković in Dimitrov, so se združili v enoten CANKARJEV BATALJON. Ob tej priliki so jim slovenske žene, živeče v Franciji, izročile prapor, ki ga prikazuje slika (Prapor hrani naš tehniški muzej — oddelak za delavsko gibanje in NOB).

Praznovanja ob dnevu JLA

V petek 20. t. m., je bila v organizaciji krajevene organizacije rezervnih oficirjev in podoficirjev v gledališču Tone Čufar na Jesenicah slavnostna akademija ob dnevu JLA. Uvodni govor je imel podpredsednik Sob Jesenice inž. Stefan Nemec, ki je potem tudi izročil odlikovanja nekaterim rezervnim oficirjem in podoficirjem, s katerimi jih je odlikoval maršal Tito. Jože Jelovčan, predsednik organizacije ROP, je potem izročil še knjižne nagrade najboljšim strelcem in dijakoma gimnazije za najboljša pisma izdelka na temo o vlogi JLA.

V programu, ki je sledil, so v kulturnem delu sodelovali z glasbenimi točkami gojenici in predavatelji glasbene šole Jesenice, vokalni kvartet Svobode Jesenice in recitatorja jeseniške gimnazije. V telovadnem delu programa pa so nastopale cicibanke in pionirke TVD Partizan Jesenice in pionirke iz osnovne šole Prežihov Voranc.

Program je bil v celoti dovolj kvaliteten, slabši je bil telovadni del z izjemo pionirk osnovne šole Prežihov Voranc, ki so imenitno izvedle venček narodnih plesov, medtem ko je bil glasbeni in vokalni program izveden zelo dobro. Škoda le, da je bilo zaradi programske razporeditve preveč nepotrebnih odmorov.

Poleg maloštevilnega občinstva, med katerimi so bili le

redki predstavniki družbenopolitičnega življenja Jesenic, je bilo tudi okrog 40 vojakov in starešin iz našega območja.

V dvorani osnovne šole na Koroški Beli je bila v soboto, 21. decembra svečana proslava ob dnevu JLA. Bogat spored so pripravili združena godba železarne Jesenice, učenci osnovne šole Koroška Bela in pionirji ter pionirke TVD Partizan Javornik — Koroška Bela. O pomenu in nalogah Jugoslovanske ljudske armade pa je navzočim spregovoril France Treven. Na proslavo so bili kot slavljenci povabljeni tudi vojaki — graničarji s karavle v Javorniškem Rovtu s svojimi starešinami. Po proslavi je DPD Svoboda Javornik priredila se tovariški večer za vse pripadnike JLA, zastopnike organizacij ZROP in ZB ter za sodelujoče na proslavi.

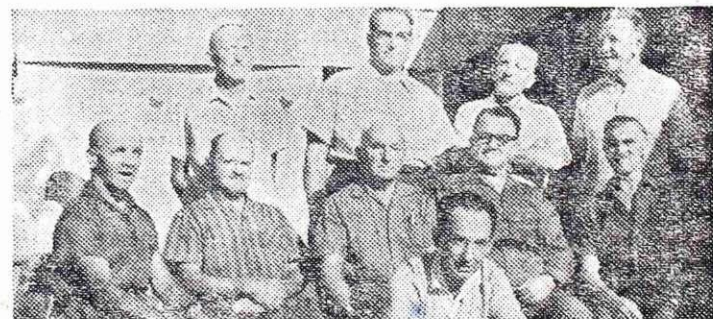
V nedeljo, 22. decembra je bilo na karavli v Javorniškem

Rovtu tovariško srečanje vojakov in zastopnikov terenskih organizacij in učencev osnovne šole Koroška Bela, ki imajo z graničarji pristrčne stike že več let. Po pristrčnem sprejemu, ki je še olesljal lep sončni zimski dan, so učenci in vojaki tekmovali še v streljanju z zračno puško in v šahu.

V streljanju so zmagali člani strelskega krožka šole, v šahu pa je bil rezultat neodločen. Po trije zmagovalci vsakega tekmovalja so dobili manjše nagrade.

Predstavniki družbenopolitičnih organizacij so obdarili graničarje s praktičnimi darili; vsi udeleženci srečanja pa so bili deležni dobrot, ki jih je pripravil njihov kuhar.

Pristrčnost tega srečanja, kljub naporom in veliki odgovornosti, ter dobro počutje graničarjev, sta med vsemi udeleženci srečanja še utrdila neomajno zaupanje v povezanost naše ljudske armade in vsega ljudstva.

Oktet javorniških upokojencev na morju

Kvalitetna pevška prireditev za dan JLA

V nedeljo 22. t. m., so se v telovadnici TVD Partizan na Jesenicah, ob izredno lepi udeležbi, predstavili štirje pevski zbori, ki po doseženem uspehu predstavljajo kvalitetni vrh vokalne glasbe v občini.

Prvo polovico koncerta so izvajali jeseniški ženski, moški in mešani zbor pod vodstvom zborovodja Milka Škoberneta, drugi del koncerta pa je izvajal mladinski pevski zbor jeseniških srednjih šol pod vodstvom zborovodja Janka Pribošiča. V vseh štirih zborih je nastopilo 152 pevki in pevcev in sicer 90 v mladinskem zboru, 33 v ženskem in 29 v moškem zboru.

Jeseniški ženski, moški in mešani zbor vodi prof. Milko Škoberna in ga sestavljajo pevke in pevci z Jesenic, Žirovnice, Javornika — Korške Bele in Hrušice. Na nedeljskem koncertu so se prvič predstavili jeseniškemu občinstvu. Ženski pevski zbor je bil ustanovljen letošnjo pomlad in se je v zgodnji jeseni letos že z velikim uspehom predstavil na pevskem tekmovanju v Stari Gorici (Italija). Z veseljem človek gleda med mnogimi znanimi obrazi tudi nove oblike od gospodinje, študentke, prosvetnih delavk, uslužbenk, do intelektualke. Moški zbor pa kljub temu, da je bil ustanovljen šele pred tremi meseci, se je pred kratkim predstavil že na skupinskem koncertu v Braniku na Primorskem in prav tako preseneča s svojim izborom. Zbora sicer vadita ločeno, ženski na Jesenicah, moški na Javorniku, vendar ju vodi skupni odbor s predsednico inž. Marijo Vičar — Župančič na čelu, imajo tudi skupen program, skupen proračun in seveda skupnega zborovodja.

Na koncertu se je mešani zbor predstavil s tremi pesmimi, ženski z dvema in prav tako moški. Vsi trije zbori so nas prav tako prijetno presenetili z lepo kvaliteto, saj oba zbora razpolagata z izredno kvalitetnimi glasovi. Najboljši je bil brez dvoma ženski zbor, za katerim le malenkost zaostajata moški in mešani, kar je glede na trimesečni obdobje povsem razumljivo. Prav gotovo pa zbori predstavljajo kvalitetni vrh odrasle zborovske dejavnosti v občini. Kot solisti so na koncertu nastopili: Rina Brun, Jože Legat, Ljubica Mali, Jaka Jeraša in Tonček Dolar. Zborovodja Milko Škoberna, ki se dvakrat ali celo trikrat tedensko vozi iz Ljubljane na Jesenice, je v tem kratkem času z njemu lastno vztrajnostjo in pripadnostjo oziroma ljubeznijo do vokalne glasbe, s svojimi pevci dosegel izredno velik napredek. Vsem tem prizadevanjem pevcev in zborovodja lahko samo iskreno čestitamo in jim izrečemo vse priznanje.

Mladinski zbor jeseniških srednjih šol, v katerem pojejo učenci in dijaki gimna-

zije, šole za zdravstvene delavce, poklicne železarske šole, tehniške srednje šole, gostinske šole in nekaj pevcev iz zadnjih razredov osnovne šole Prežihov Voranc, je našemu glasbenemu občinstvu že bolj poznan. Od svoje ustanovitve, to je od aprila 1965 do danes, je imel 29 samostojnih koncertnih nastopov, 19-krat je sodeloval na raznih proslavah, osemkrat na komemoracijah, trikrat na raznih festivalih, dvakrat pa je imel snemanje za RTV Ljubljana.

Na nedeljskem koncertu so izvajali osem umetnih in osem narodnih pesmi. Kljub temu, da del pevcev, zaradi nadaljnjega študija v Ljubljani, ali za to, ker so zaključili študij, vsako leto zapuščajo zbor in na njihova mesta stopajo novi, mlajši pevci, je zborovodja Janko Pribošič v teh treh letih in pol naredil izredno veliko, rekli bi lahko neprecenljivo veliko. Svoj program je zbor odpel smiselno in oblikovno imenitno, s pravo mero dinamike in izredno pevsko disciplino. Morda je bil zaradi utrujenosti, oziroma izredno zahtevnega prvega dela, drugi del izveden za nianso slabše, vendar še vedno zelo dobro. Kot solistka je nastopila dijakinja gimnazije Anica Karota.

Mlademu pevskemu kolektivu, ki s toliko vztrajnostjo, volje in discipline ob šolskih obveznostih goji umetno in narodno pesem in, ki nas je že tolikokrat prijetno presenetil ter njegovemu zborovodju Janku Pribošiču ob tem novem uspehu iskreno čestitamo.

Ob tej izredno kvalitetni zborovski manifestaciji na Jesenicah nas predvsem veseli to, da smo v občini v relativno zelo kratkem času dobili tri nove pevске zборе, ki jih glede na sestav lahko imenujemo tudi kot občinske zборе. Veseli nas tudi, da smo ob pomanjkanju strokovnega zborovskega kadra dobili izredno kvalitetnega zborovodja v osebnosti prof. Milka Škoberneta. Tako se postopno izpolnjuje zamisel, ki so jo zasledovali organizatorji kulturnega življenja v občini in sicer po večji integraciji kulture in večji kvalitetni povezanosti vokalne glasbe. Namreč, če hočemo kvalitetno napredovati, nam je potrebna kvalitetna kontinuiteta od osnovnošolskih pevskih zborov, prek srednješolskega zbora do kvalitetnega odraslega pevskega zbora. V tem smo v občini povsem uspeli, uspeli po neprecenljivi zaslugi obeh zborovodij prof. Milka Škoberneta in prof. Janka Pribošiča in po zaslugi imenitnih in požrtvovalnih pevcev.

Cankarjeva beseda je pesem

Pred osemdesetimi leti je na zaključni slovesnosti šolskega leta na Vrhniki deklamiral dvanajstletni ljudskošolski učenec odličnjak — Ivan Cankar; takrat so vrhniške tržanke sklenile, da naj gre nadarjeni osmi otrok iz Cankarjevega rodu študirat v belo Ljubljano.

V jeseni leta 1888 — torej pred osemdesetimi leti — je sin trškega krojača in kmečke delavke odšel iz skromne hiše Na klancu v spremstvu svoje matere po beli cesarski cesti v svet, v novo življenje. Takrat se je začela trnjeva pot Ivana Cankarja, ki je pozneje postal romantični pesnik, nato pa naš najboljši pisatelj črtic, novel, povesti in romanov ter doslej najboljši slovenski dramatik, prvi naš pisatelj po poklicu.

Na njegovi življenjski poti so trije najvažnejši kraji: rojstna Vrhnika, bela Ljubljana in cesarski Dunaj z delavskimi predmestji.

O rojstnem kraju je pisatelj pozneje zapisal: »Vrhnika, prečuden kraj! V mehke domotožju mi zakoprni srce ob misli nate. Kdo te je videl z bečimi očmi, kdo te je spoznal? Šli so mimo, videli so bele ceste, bele hiše in so šli dalje. Jaz pa sem ti pogledal v obraz kakor ljubljenu bitju in zdaj je moje srce bolno po tebi!«

Tam je Vrhnika s temnim gozdom Tičnico ob cerkvi Svete Trojice, tam je klanec trških siromakov, tam je ob Ljubljani pod mostom zbirališče in igrališče — enajsta šola, kot jo Cankar opeva v svojih spisih, Vrhnika: tam je Cankarjev oče propadel kot krojač in zapustil svoji ženi dvanajst otrok, tam je delala in garala, od rane zore v pozno noč Cankarjeva mati, mati mučenica, mati svetnica!

Vrhnika: tja se je vračal Ivan Cankar, študent realke v Ljubljani, kjer je nekdo bogatim sošolcem zatajil svojo mater v kmečkem križu in v škornjih, ki jih je očkropila dolga vrhniška cesta s svojim zimskim blatom. Vrhnika, prečuden kraj, kamor je v mislih in sanjah romal, nesrečni popotnik, ki mu je »hrepenenje pot kazalo«.

Na Dunaju, v cesarski prestolnici ječe slovanskih narodov, je na vseučilišču študiral kratko časa tehniko, pozneje pa slavistiko in romanistiko; toda trdi boj za življenje ga je odvrčal od rednega študija, saj se je skromno preživljal s pisateljevanjem.

Študij na Dunaju je prekinil, ko se je vrnil na Vrhnika; v istem letu mu je umrla mati, pogrebne stroške pa je Cankar poravnal s honorarjem, ki ga je prejel za svojo pesniško zbirko ljubezenskih pesmi Erotika.

Pred sedemdesetimi leti — jeseni 1898 — se je vrnil na Dunaj, kjer je živel in pisateljeval skoraj enajst let ter

kot socialist zapisal o težkem življenju dunajskih delavcev: »Živel sem takrat v šestnajstem okraju dunajskem, ki je ves podoben eni sami ogromni delavnici. Ta okraj ni samo trdnjava socialne demokracije, temveč obenem dom uboštva in jetike. Tam sem gledal dan za dnem stvari, ki bi morale tudi duševno plitkega in v srcu revnega človeka siliti k premišljevanju. Krivičnost družbenega reda se je kar na cesti razkazovala v vsej svoji goloti.«

Kot socialist je Ivan Cankar kandidiral na volilni listi socialno-demokratske stranke za državni zbor na Dunaju in sicer v Posavju. Na volilnem zborovanju je takrat spoznal zagorskega hlapca Jerneja, ki je štiri-deset let hlapčeval staremu gospodarju, mladi gospodar pa ga je zaradi starosti in boleznih vrgel na cesto. Stari hlapec je zaman iskal svojo pravico pri takratni posvetni in cerkveni oblasti, razočaran in obupan je zažgal gospodarjevo hišo, domačini pa so ga vrgli v ogenj. — To žalostno, resnično zgodbo kmečkega delavca je Cankar hotel uporabiti kot propagandni letak za državno-zborske volitve, a v Cankarju je umetnik presešel politika; tako je nastala najboljša Cankarjeva socialna povest »Hlapec Jernej in njegova pravica«.

Končno spet Ljubljana! Cankar se je za stalno naselil na Rožniku nad par-

kom Tivoli, kjer je živel in pisal črtice, povesti, novele, romane in drame.

In zopet je Cankar nastopil kot politik; v svojem predavanju v Ljubljani in v Trstu je pred izbruhom prve svetovne vojne leta 1913 razvil svoj politični načrt za prihodnost Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki so živeli pod Avstro-Ogrsko; le-ti se morajo upreti in se osvoboditi izpod avstroogrškega jarma, ustanoviti morajo novo državo, zvezo enakopravnih in svobodnih jugoslovanskih narodov; tako je socialist Cankar preroško napovedal novo Jugoslavijo.

Za tako politično predavanje je bil zaprt na ljubljanskem gradu; iz političnega zapora je moral v avstrijsko vojsko, od koder so ga zaradi bolezni in oslabelosti odpustili iz vojaške službe.

V zimski noči mu je spodrsnilo na spolzkih stopnicah, ob katere je udaril z glavo; pretres možganov, pljučnica in smrt — 11. decembra 1918. — Letos poteka 50 let, odkar počiva na ljubljanskem pokopališču v skupnem grobu, kjer so njegovi prijatelji pesniki Josip Murn — Aleksandrov, Dragotin Kette in Oton Župančič.

Proslavljamo torej petdesetletnico smrti največjega slovenskega pisatelja in dramatika, ki se je kot socialist in umetnik bojeval za resnico in pravico, za svobodo ter za lepše življenje vseh delovnih ljudi.

Cankarjeva beseda pa je pesem in pesem je in bo slovenska beseda, dokler bo živel naš rod na teh svetih tleh.

Jože Tomažič

S Heidi v novo leto

Ob koncu leta se poslavljamo od vsega dobrega in slabega in v naših srcih zamre prenekatera grenka misel preteklih dni in vstane upanje na boljše in lepše. Še vedno najdemo moči, da se z zaupanjem zazremo naprej. Otroško se razveselimo darov in čestitk svojih dragih in radi bi darovali, ker smo radi obdarovani.

Kolektiv amaterskega gledališča TONE ČUFAR hoče prispevati k najlepšim željam za novo leto in je zato pripravil za mlade in stare igrice HEIDI.

To je zgodba o mali deklici, ki živi v pravljici švicarske pisateljice Johanne Spyri. Dramatiziral jo je hrvaški pisatelj in dramatik, ljubitelj mladine, profesor dr. Vojmil Rabadan, ki živi v Zagrebu, prevedla pa Stanka Geršakova.

Vsečina je preprosta in se prepleta pristrčno, lahko in veselo. Prikupna Heidi nevede ugan, kako pridobi dedka in babico, Klaro, Sebastijana in gospoda Sedelčnika. Teta Meta jo siloma odvleče v mesto, vendar vse mestne dobrate in liubezni-

vosti ne odtehtajo njenega hrepenenja po dedku in platinah, zato želi domov. — Zgodba se dobro konča in mala Heidi ostane pri dedku za vedno. Tam se počuti varno in zaščiteno.

Ob razmišljanju o mali deklici nehoti sežemo v svoja otroška leta, v tisto brezskrbno pohajkovanje po mrzlem snegu. Ob pripovedovanju babice in kramljanju Heidi s punčko začutimo, kako smo v svojih srcih še vedno ostali otroci. Spominimo pa se še mnogo nesrečnih otročičev, ki širom sveta ob raznih katastrofah in vojni izgube starše in prezebajo ne samo ob mrzli zimi, pač pa pogrešajo topli dih domačnosti in ljubezni-ve roke.

(nadaljevanje na 23. strani)

Misli

Sreča se vidi slepa samo ti, stiš, ki ji ni prijazna.

Lahko, da si bolj pretkan kakor kdo drug, toda nikdar nisi bolj kakor vsi drugi.

Samostojna razstava nestorja jeseniških slikarjev

Nocoj ob 18. uri bodo v mali dvorani Delavskega doma s kratkim kulturnim programom odprli prvo samostojno slikarsko razstavo enega najstarejših članov likovne sekcije DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, Jožeta ČEBULJA. Predstavil se bo z 20 deli nastalimi v novjšem času. Ker sodi avtor razstave med redke slikarje in organizatorje, ki aktivno deluje od ustanovitve društva DOLIK leta 1946, do danes, je prav, da ga bralcem bolj podrobno predstavimo.

Jože Čebulj, ki je bil rojen na Jesenicah, si bo skoraj naložil sedmi življenjski križ. Že v letu 1918 ga srečamo kot tajnika Sokola, pozneje je bil gledališki igralec, režiser, scenograf in kulisni slikar, vmes pa dolgoletni tajnik turističnega kluba Skala, podružnica Jesenice. Poleg gimnazije in trgovskih šol je njegovo življenje še izpred pubertete posvečeno obdobjem pa tudi semestralnemu študiju iz poglavja risanja in slikarstva. Vodil je tudi majhen študijski krožek ter mlade slikarje navajal k likovnemu ustvarjanju.

Poleg vsega tega in poleg poklicnega dela v trgovini, gradbeništvu in izvozu je v letu 1928 obiskoval umetniško šolo PROBUDA v Ljubljani, kjer je študiral figuralko pri akademskem slikarju prof. Mirku Šubicu. Vpisan je bil tudi na inozemski slikarski šoli z namenom izpopolnjevanja v umetniškem risanju.

Po osvoboditvi je bil v letu 1946 med ustanovitelji lihovnega društva DOLIK, prvi predsednik, vedno aktiven, če ne likovno ustvarjalno pa kot organizator in vzgojitelj vse do danes. V letu 22 let je kot član DOLIKA sodeloval s svojimi deli na 38 razstavah na Jesenicah, v Mojstrani, Kranjski gori, Ljubljani, dalje v Čedadu — Italija in v Beljaku — Avstrija, seveda vedno kolektivno.

V DOLIKU kot sekciji DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice kljub težki bolezni dela še danes kot tajnik, pobudnik in organizator. Od upokojitve dalje pravi, da mu je pokojniški staž hobi, slikarstvo pa poklic. Še do

lanskega leta je vneto študiral slikarstvo na darmstadtski (Nemčija) dopisni šoli. Pogloblja se v razne sodobne tehnike in prilagaja svojo likovno kreativnost času, v katerem živimo.

Razpolaga s kar lepo kolekcijo likovnih del, od ka-

terih jih je kakih petdeset pripravil za danes odprto njegovo prvo samostojno razstavo. Strokovna režijska je od teh odbrala 20 eksponatov za to razstavo iz treh skupin: akvareli, monotipije ter barvne monotipije in kompozicije.

Razstava Jožeta Čebulja, ki se že kot tretji član likovne sekcije DOLIK predstavlja jeseniški javnosti s samostojno razstavo, bo odprta vsak dan od 9. do 12. in od 14. do 19. ure, do vključno 8. januarja 1969.

V gledališču Tone Čufar in na Hrušici

Hlapec Jernej in njegova pravica

Ivan Cankar, naš najboljši pisatelj in dramatik, mojster slovenske besede, je kot naš prvi poklicni pisatelj bil utemeljitelj slovenske moderne, hkrati pa najostrejši kritik takratnih družbenih razmer ter borec za svobodo, resnico in pravico delavskega razreda.

Po večletnem bivanju na Dunaju je spoznal vso revščino in bedo delavskega razreda v dunajskih predmestjih ter postal socialist. Kot politik je aktivno posegel v takratne politične razmere, zlasti leta 1907, ko je na listi socialno-demokratske stranke kandidiral za poslanca v državni zbor na Dunaju in sicer v volilnem okraju v Posavju. Na teh državnoborskih volitvah je sicer prejel največje število glasov izmed vseh volilnih kandidatov socialno-demokratske stranke na Kranjskem, a ni bil izvoljen za državnoborskega poslanca.

V tej dobi volilnih zborovanj in predavanj delavstvu rudarskega revirja v Posavju je spoznal resnično zgodbo zagorskega hlapca Jerneja, ki je, star, bolehen in zgaran,

zaman iskal svojo pravico pri takratnih posvetnih in cerkvenih oblasteh; razočaran in razjarjen je zažgal novi dom in gospodarsko poslopje kjer je garal vse svoje življenje — za culo, v kateri je imel ves svoj štiridesetletni zaslužek — praznično črno obleko in belo srajco iz domačega platna. Razkačeni domači in sosedje so ga živega vrgli v ogenj; v plamenih je zgorel človek, ki je zaman iskal in terjal svojo pravico.

To tragično, resnično zgodbo starega kmečkega hlapca je Cankar nameraval obdelati za propagandni letak ob državnoborskih volitvah, toda umetnik je presegel v njem političnega propagandista; namesto volilnega letaka je nastala Cankarjeva najboljša socialna povest Hlapec Jernej in njegova pravica, ki je danes prevedena v številne jezike.

Razumljivo, da je tragična in dramatična zgodba zamikala gledališkega delavca Ferda Delaka, ki jo je preliel s Cankarjevimi besedami v dramsko obliko v recital z govornim zborom, ki spremlja glavne osebe: hlapca Jerneja, gospodarja Sitarja, potujoča študenta, župana,

mladega sodnika, policijskega uradnika na cesarskem dvoru in župnika v domači vasi.

Cankarjeva socialna povest Hlapec Jernej in njegova pravica je obvezno domače čtivo za višje razrede osnovne šole; zato se je učiteljski zbor osnovne šole Prežihov Voranc odločil, da ta dramatizirani recital uprizori dramski krožek šole kot spominsko prireditev ob petdesetletnici Cankarjeve smrti.

Štiridesetčlanski dramski krožek je marljivo vadil recital in igro v režiji Jožeta Tomažiča in po skoraj dvo-mesečnih govornih in oderskih vajah nastopil na odru jeseniškega gledališča v ponedeljek, dne 16. decembra; krasne barvne projekcije je oskrbel akademski slikar Marjan Piberšek, inscenator ljubljanske opere. Popoldanska predstava je bila za učence osnovne šole Prežihov Voranc, večerna pa za starše in druge ljubitelje gledaliških predstav.

Kljub mladosti so mladi igralci uspešno obvladali težak Cankarjev tekst ter ob zahtevnih vlogah pokazali precej nadarjenosti ob svojem veselju do igranja.

Glavno vlogo hlapca Jerneja sta prepričljivo odigrala dva osmošolca: Bojan Dornik in Hajro Muharemović; mladi gospodar Sitar je bil Zvonimir Kodre; župan Bojan Klinar, potujoča črna študenta Slavko Kranjc in Aleksander Konkolič; mladi sodnik je bil Zarko Lozar, policijski urednik Anton Steblaj, župnik pa Branko Bergant; vezno besedilo je z občutkom za lepo besedo brala Jožica Močnik.

V prvem delu proslave je nastopil stočlanski šolski mladinski pevski zbor, ki je pod vodstvom dirigenta in skladatelja Janka Pribošiča odlično zapel tri umetne pesmi. Med prvim in drugim delom — med pesmijo in Cankarjevo besedo je prof. Verona Polajnar orisala življenje, lik in delo pisatelja.

Zelo uspela proslava se je dostojno uvrstila k prvi proslavi Cankar na obisku, ki sta jo prejšnji teden štirikrat uprizorili jeseniška gimnazija in gledališče Tone Čufar.

Jože Tomažič
Pripis uredništva: v nedeljo 22. t. m. popoldan, je dramski krožek osnovne šole Prežihov Voranc z uspehom ponovil recital v domu družbenih organizacij na Hrušici.

Letovanja v letošnjem letu

Vsako leto je več naših občanov, ki preživljajo svoj dopust ali počitnice ob morju. Samo prek štirih organizacij, ki jih zajema sestavek, je letos letovalo na morju čez 5.000 naših občanov.

Med največje udeležence prav gotovo sodi železarna Jesenice, iz katere je letos odšlo na letovanje 3.332 oseb in sicer:

- v Biograd na morju 1.668 oseb
- v Crikvenico 1.575 oseb
- na Mežakljo 55 oseb
- v Bohinj 34 oseb

Med udeleženci so aktivni člani kolektiva, nezaposleni črčarski člani, člani ZZB

NOV in upokojeenci. Letos je letovalo v tovarniških počitniških domovih čez 250 upokojeencev, nekdanjih aktivnih članov Železarne in izražajo zahvalo našemu delovnemu kolektivu, ki jim to omogoča. Poleg letovanja pa so letos posamezne delovne enote organizirale v Crikvenico in Biograd na morju 15 izletov, ki se jih je udeležilo 562 naših sodelavcev.

Na drugo mesto sodi občinska zveza Društva prijateljev mladine, ki je letos imela v svojem letovišču v

Novigradu na trinajst dnevnem letovanju 1.283 oseb, od tega 538 predšolskih in šolskih otrok, 65 mladine in 680 odraslih, ki so bili največ na prehodnem letovanju oz. na eno ali dvodnevni izletih.

Po podatkih občinske zveze DPM se je število letujočih nasproti letu 1967 povečalo kar za 42,8 odstotkov.

Zanimanje za letovanje v Novigradu iz leta v leto raste, saj je npr. letos kar 224 odraslih in 57 otrok prejemalo v letovišču samo hrano, prenočevali so pa drugje, največ v šotorih in da je 72 odraslih in 16 otrok samo šotorilo in se posluževalo le komunalnih naprav,

V Novigradu je letos letovalo 92 otrok brezplačno, z doplačilom 66 otrok, vsi ostali so sami kriili stroške letovanja.

V času oborožene intervencije na Češkoslovaško je otroško letovišče zveze DPM nudilo tudi osem dnevno oskrbo 13 članom.

Zelo uspešno se že več kot deset let ukvarja z organizacijo počitniškega letovanja tudi TVD Partizan Jesenice, ki ima v Baški na otoku Krku urejen svoj počitniški tabor. Letos je v štirih izmenah taborilo v Baški 349 oseb in sicer 174 učencev iz osnovne šole Tone Čufar in Prežihov Voranc in 175 članov TVD Partizan Jesenice, Javornik in Hrušica.

Med večje organizatorje počitniškega letovanja sodijo tudi taborniki. Letos so organizirali taborenje za 141 svojih članov in sicer je 33 članov taborilo na Sutjeski, ostali pa v Karigadoru ob morju (med Novigradom in Umagom).

V prikazu so zajeti samo štirje najmočnejši dejavniki v občini, ki se organizirano že več let ukvarjajo z letovanjem za svoje člane, če bi pa zajeli tudi ostale dejavnike in individualne obiske obmorskih in drugih letovišč, bi se število občanov, ki preživljajo svoj dopust ali počitnice na morju, v toplih ali gorskih letoviščih, prav gotovo podvojilo.

Štirje Jeseničani — skakalci — na mednarodnih tekmah

Po prekrasnem vremenu je bilo v nedeljo dopoldan na 90-meterski skakalnici v Planici na sporedu izbirno tekmovalje naših najboljših smučarjev-skakalcev za sestavo treh moštev, ki nas bodo v prihodnjih dneh zastopala na nekaterih pomembnih mednarodnih skakalnih prireditvah. Na omenjenem tekmovalju so nastopili vsi najboljši jugoslovanski skakalci na čelu z Jeseničanom Ludvikom Zajcem, ter Kranjčanoma Štefančičem in Mesecem, vseh skupaj pa je bilo osemnajst. Od najboljših je manjkalo le ljubljancin Peter Eržen, ki se je v soboto na treningu huje poškodoval tako, da ga dalj časa ne bomo mogli videti med našimi najboljšimi mojstri skakalnic. Med 18 skakalci je nastopilo tudi sedem Jeseničanov: Zajc, Smolej, Pečar, Dolžan, Krznarič, Pagon, Doda.

Kot je bilo pričakovati je Ludvik Zajc prepričljivo osvojil prvo mesto z naskokom kar 12-ih točk pred Kranjčanom Mesecem in 15 točk pred Štefančičem. Od jeseniških predstavnikov se je solidno uvrstil tudi Stanko Smolej, ki je skakal zelo solidno ter osvojil dobro šesto mesto. Marjan Pečar, ki je zasedel skromno osmo mesto očitno ni v formi, toda kot strokovnjaki menijo »Pečo« se bo v naslednjih dneh vsekakor popravil tako, da so ga selektorji uvrstili v ekipo, ki bo odpotovala v ZR Nemčijo. Od ostalih predstavnikov iz naše občine si je še samo Dolžan z skokoma 70 in 71,5 metrov priboril uvrstitev v eno izmed ekip in bo odpotoval v Švico.

Ludvik Zajc je na tem tekmovalju, posebej pa na kasnejšem treningu, ki je sledil skokoma v konkurenci pokazal, da je v zelo dobri formi, katero bo še popravil in utrdil na bližnjih tekmovaljih.

V prvi seriji, v konkurenci, je Zajc, kot je sam povedal, le poskusil kako mu skakalnica »leži«, čeprav jo zelo dobro pozna in je skočil »samo« 78 metrov, kar je bil drugi najdaljši skok v tem poskusu za Kranjčanom Mesecem, ki je obstal pri 79 metrih. Na splošno so vsi skakalci v nedeljo skakali nekoliko prekratko, ker suh sneg ni dovoljeval normalno hitrosti smuča in so vsi tekmovalci bili že vnaprej »obsojeni« na kratke razdalje.

V drugi seriji je Kranjčan Štefančič prvi preskočil mejo 80 metrov in dosegel dolžino 81,5 m. Takoj za njim je skakal Zajc in ko je slišal, da je bil njegov mlajši kolega zelo dolg se je tudi on potrudil in prav tako pristal na dolžini 81,5 metra.

Po končanih skokih v konkurenci so skakalci naredili

še nekaj skokov za trening. Skoraj vsi so bili daljši za nekaj metrov in stilno veliko boljši, kar je trener Gorjanc utemeljeval, da je to zaradi tega, ker so skakalci po vsaki tekmi veliko bolj sproščeni in veliko bolj skačejo. Čeprav je bil sneg kot smo že omenili »počasen«, je naš najboljši skakalec Zajc na tem treningu skočil izredno lepo in dolgo kar 86 metrov, kar nedvomno govori, skupaj z dvema zelo lepima in zanesljivima skokoma v tekmovalju, da je naš skakalec številka ena v zelo zadovoljivi formi, kar so potrdili tudi strokovnjaki v Planici. Poleg tega pa predvidevajo, da bo Zajc letos, glede na že dobljeni renome in zaneslivejši slog katerega je letos pridobil, v mednarodni konkurenci veliko pomenil in, da bo v tej sezoni lažje dosegal dobre rezultate kot v preteklih sezonah, ko je bil sorazmerno malo poznan v svetovni konkurenci.

Drugi naš smučar, ki je v Planici pokazal, da je zelo dobro pripravljen je bil Stanko Smolej, ki je bil preteklo sezono že nekako odpisan. Letos pa je zelo dobro treniral, kar se je pokazalo tudi preteklo nedeljo, ko mu je zvezni trener zaupal mesto v moštvo za turnejo po Švici.

Po končanem tekmovalju je posebna komisija določila tekmovalce, ki se bodo v prihodnjih dneh udeležili treh pomembnih mednarodnih tekmovaljih: novoletne avstrijsko-nemške skakalne turnee, ter tekmi v Švici in ZR Nemčiji. V teh ekipah so tudi štirje Jeseničani Zajc, Pečar, Smolej, in Dolžan.

Za nemško-avstrijsko turnejo so določeni sledeči tekmovalci: Zajc (Jesenice), Mesec, Štefančič, Bogataj (Triglavl), Jurman, Dolhar (Enotnost). V Švico, kjer so predvidene dve tekmi 26. t. m. v St. Moritzu na 80 meterski skakalnici in v Engelberlu na 80 m skakalnici, bodo odpotovali Dolžan, Smolej (Jesenice) in Prelovšek (JLA). Na tretjo turnejo po Nemčiji 26. t. m. v Nesselwangu na 80 metrski in v Rupoldingu na 100 meterski skakalnici bodo Jugoslavijo zastopali Oman (Ihan), Pečar (Jesenice), Nahtigal in Giacomelli (Enotnost).

REZULTATI nedeljske izbirne tekme: 1. Zajc 219,3 (78, 81,5) 2. Mesec 207,3 (79, 78) 3. Štefančič 204,5 (76, 81,5) 4. Jurman 201,2 (76, 77) 5. Dolhar 200,3 (73, 79) 6. Smolej 194,7 (74, 74).

Dragojevič

Pokal Jesenic ponovno osvojili Avstrijci

Lepo in hladno jutro 22. t. m. je razveselilo funkcionarje sankškega kluba SD Jesenice, saj jim je vse to pomagalo k uspešni izvedbi 13. mednarodnega sankškega tekmovalja za prehodni pokal mesta Jesenice. Polumetna poledenela sankška proga pri Savskih jamah je bila kljub predhodni obilici snega očiščena in dobro pripravljena za nastop številnih domačih in inozemskih tekmovalcev iz enajstih klubov. Vodstvo tekmovalja je glede na številne prijave, skupno je bilo prijavljenih 83 tekmovalcev, že v soboto 21. t. m. odločilo, da bodo tekmovalci vozili v skupini enoseda dva teka in ne štiri teke, kot je bilo to prvotno predvideno ter dva teka dvoseda. Na startu se je starterju prijavilo 79 tekmovalcev, od tega 15 iz inozemskih in 54 iz domačih klubov.

Prve so se po progi spuščali članice. Skupaj jih je bilo šest. Največ možnosti za dobro uvrstitev sta imeli obe Tržičanki — Ovsenkova in Tišlarjeva. Toda že prvi tek je Ovsenkovi zaradi padca pokopal vse upe za boljšo uvrstitev. Dobro se je v tej konkurenci uveljavila Jeseničanka Brejčeva, ki je po prvem teku zasedla drugo mesto in le za pet desetink sekunde zaostala za prvoplasirano Tržičanko Tišlarjevo. Vrstni red je ostal nespremenjen tudi po drugem teku, čeprav je najboljši čas v tem teku dosegla Tržičanka Ovsenkova. Ta je v končani razvrstitvi zasedla tretje mesto, ker je bila Jeseničanka Šolarjeva s tretjim skupnim časom diskvalificirana.

Pri mladinkah, skupaj so nastopile štiri, je bila favoritinja lanskeletna zmagovalka Werneggerjeva iz Ferndorfa, Avstrije, ki pa je v drugem teku zaradi padca odstopila in tako je zmaga pripadla njeni klubski kolegici Tomelitschevi.

Med starejšimi člani je zanesljivo zmagal veteran iz Tržiča Milan Česen, ki je s časom 1,01,8 min. v drugem teku dokazal, da sodi še v sam vrh najboljših.

Najzanimivejša je bila borba med člani. Skupaj jih je bilo 40. Med njimi so bili zbrani vsi naši najboljši: Julij Ulčar, Maks Klinar in Mirko Dečman z Jesenic, Štefan Zupan in Peter Resman iz Bohinja, od tekmovalcev iz Avstrije pa je bilo računati na Josefa Hilgarterja in Gerharda Sandhoferja iz Ferndorfa ter Herberta Rebernigga iz Wolfsberga. Že prvi tek je postavil dokončni vrstni red najboljših. Čas 1,00,3 min. je Jeseničanu Ulčarju zagotovil prvo mesto. Tudi drugoplasiranega Jeseničana Klinarja v drugem teku ni mogel nihče več prekositi. Jeseničan Mirko Dečman in Begunčan Peter Resman sta v prvem

teku padla in si kljub odlični vožnji v drugem teku napravila boljšo uvrstitev. Gerhard Sandhofer iz Ferndorfa, ki je imel v prvem teku tretji najboljši čas, je v drugem teku padel in zasedel šele 23. mesto. Vsi ostali najboljši so bili v obeh tekih solidni in se plasirali med prvo desetorico.

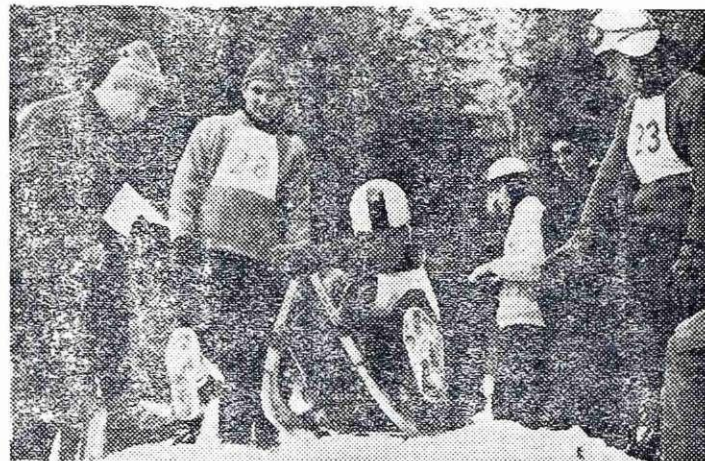
Med mladinci, ki jih je bilo 26, je bil favorit Peter Duschnig iz Ferndorfa, Avstrija, ki je v drugem teku vozil bolje kot vsi člani in tako premočno zmagal. Razred zase so bili tudi brata

kot vodja sodniškega zbora, je kljub številni udeležbi potekalo hitro in v redu v splošno zadovoljstvo tekmovalcev in šefa proge Dragota Dokla, ki je ob podpori klubskih kolegov, predvsem mladincev, pravočasno pripravljal progo za tekmovalje.

REZULTATI:

ČLANICE: 1. Barbka Tišler; Tržič, 2,22,3, 2. Nataša Brejc, Jesenice, 2,25,2, 3. Kati Ovsenik, Tržič, 2,37,7.

MLADINKE: 1. Roswitha Tomelitsch, Ferndorf, 2,31,7, 2. Nikica Trojar, Bohinj,

Julij Ulčar na startu

Marjan in Brane Stefanin z Jesenic ter Peter Roth iz Ferndorfa in Vili Mack iz Suetschach, Avstrija, medtem ko je Jože Divjak z Jesenic v prvem teku padel in si tako zapravil boljšo uvrstitev.

Med enajstimi dvosedi sta premočno zmagala Jeseničana J. Ulčar — M. Klinar, lanskeletna zmagovalca iz Ferndorfa J. Hilgarter — G. Sandhofer pa sta že v prvem teku padla.

V ekipnem delu tekmovalja je sodelovalo osem ekip. Sestav ekip je bil določen že pred pričetkom tekmovalja. To je prizadelo predvsem prvo ekipo Jesenic, ki je zaradi padca mladince Jožeta Divjaka v prvem teku, izgubila glede na odlično vožnjo članov in članice iz ekipe, sigurno prvo mesto. Tako je zmagala ekipa ATUS Ferndorf, Avstrija.

Razglasitev rezultatov je bila v hotelu dom pod Golico, kjer je predsednik kluba Jože Jelovčan podelil prvoplasiranim tekmovalcem diplome, prvoplasirani ekipi pa prehodni pokal. Tekmovalcu Juliju Ulčarju, Jesenic, je bil za najboljši čas dneva 1,00,3 min., doseženem v prvem teku, podeljen še poseben pokal, mladincu Petru Duschnigu iz Ferndorfa kot najboljšemu inozemcu s časom 1,01,1 min., doseženem v drugem teku, pa spominsko darilo.

Tekmovalje, ki sta ga vodila Janez Smolej kot vodja tekmovalja in Mirko Zupan

2,41,9, 3. Fani Noč, Begunje, 2,58,9.

STAREJŠI ČLANI: 1. Milan Česen, Tržič, 2,07,8, 2. Rudolf Teran, Tržič, 2,14,1, 3. Vinko Veber, Sora 2,52,0.

ČLANI: 1. Julij Ulčar, Jesenice, 2,02,3, 2. Maks Klinar, Jesenice, 2,05,3, 3. Josef Hilgarter, Ferndorf, 2,06,1, 4. Herbert Rebernigg, Wolfsberg, 2,08,1, 5. Heinz Streibl, Wolfsberg, 2,12,9.

MLADINCI: 1. Peter Duschnig, Ferndorf, 2,02,7, 2. Marjan Stefanin, Jesenice, 2,14,1, 3. Peter Roth, Ferndorf, 2,15,6, 4. Vili Mack, Suetschach, 2,17,5, 5. Brane Stefanin, Jesenice, 2,18,0.

DVOSEDI: 1. J. Ulčar — M. Klinar, Jesenice, 2,15,7, 2. V. Mencinger — I. Ralič, Bohinj, 2,25,9, 3. F. Rozman — F. Bolčina, Bohinj, 2,33,6.

EKIPE: 1. ATUS Ferndorf, 8,58,2, 2. Sak Jesenice I., 9,08,3, 3. Sak Tržič I, 9,32,1, 4. Sak Tržič II, 9,43,3, 5. Sak Bohinj II, 9,55,5.

J. J.

**Dopisujte
v Železarja**

Kvalitetna predavanja stalna oblika izobraževanja

Kot izredno koristna in uspešna oblika šolanja in izobraževanja mladih gornikov, plezalcev, alpinistov in gorskih reševalcev so se na Jesenicah izkazala stalna predavanja, ki so zanimiva, kvalitetna in aktualna za vse ljubitelje in obiskovalce gora.

Alpinistični odsek in postaja GRS na Jesenicah sta se odločila, da čas tako imenovane mrtve planinsko-alpinistične sezone med poletjem in zimo koristno izkoristita za cikel zanimivih plezalno-alpinističnih predavanj, ilustriranih z barvnimi diapozitivi. Prvo tako predavanje je bilo na Jesenicah v predavalnici tehničnega muzeja Železarne na Stari Savi v mesecu novembru. Mladim gor-

nikom z Jesenic je predaval trenutno naš najboljši alpinist Klavdij Mlekuž iz Mojstrane o svojih vrhunskih dosežkih v domačih stenah, Dolomitih in Centralnih Alpah ter severni steber Walkerja v 1200 metrski zasneženi in v led okovani steni Grandes Jorasses. Obisk je bil zelo slab. AO in postaja GRS pa sta organizirala že drugo planinsko-alpinistično predavanje, ki je bilo v četrtek, 12. decembra.

Večji krog navdušenih ljubiteljev in obiskovalcev gora je bil zadovoljen in navdušen z besedilom, ki ga je ilustriral s čez 200 barvnimi diapozitivi obetajoči alpinist našega AO Niko Bernard, ki se je letos udeležil naše slovenske alpinistične odprave v gore Kavkaza v skupino Cei. Mladji slovenski plezalci in alpinisti, tretja garnitura se je povzpela na Pic Nikolajeva (4.100 m), Kazbek (5.047 m), Adaij Hoh (4.408 m), Pic Vilsa (3.850 m) in na Pic Pasinaria (3.850 m). Letošnja alpinistična kavkaška odprava je bila zelo uspešna, sestavljena

pa je bila predvsem iz mladih perspektivnih plezalcev in alpinistov iz Ljubljane, Trziča in Jesenic. Predavatelj je z živo in kleno besedo, še prav posebej pa z barvnimi diapozitivi zadovoljil in navdušil gledalce rednih mesečnih alpinističnih predavanj.

Ob zaključku Bernardovega predavanja je zavrtel svoj kratkometražni barvni film Sam z gorami še naš mladi filmski amater Janez Hrovat. Tudi s tem 15 minutnim filmom, ki ga je avtor posnel v domačih gorah s Klavdijem Mlekužem, so bili gledalci zadovoljni. Film bi moralo videti čim več mladih ljubiteljev gora.

V januarju bosta AO in postaja GRS Jesenice nadaljevala z novimi predavanji. Predaval bo član našega AO Joco Balant, udeleženec naše letošnje alpinistične odprave na najvišjo goro Turčije, Ararat. V februarju bomo imeli priliko poslušati udeležence letošnje alpinistične odprave plezalcev in alpinistov iz Ljubljane v gore neznanega Hindukuša. Vsa predavanja bodo spremljana in tolmačena z bogatimi zbirkami barvnih diapozitivov.

Žuro

Trening alpskih smučarjev v Avstriji

Šest tekmovalcev SD Jesenice je vadilo v času od 18. do 22. decembra na terenih pod Grossglocknerjem v Heiligenblutu. Za razliko od Cervinije, kjer so tereni zelo ugodni za vadbo v smuku, so tereni pod Schareckom izredno primerni za vadbo veveslaloma in slaloma. V tem času je pri nas doma močno snežilo, medtem ko v Heiligenblutu ni padlo več kot okrog 25 cm suhega snega. Tako so bile razmere za trening idealne. Nekoliko je nagajalo vreme, padal je sneg dva dni, kar pa ni preprečilo vadbe slaloma.

Heiligenblut se šele razvija kot zimski center. Za razvoj je poskrbel znani tekmovalci Hans Senger, ki je treniral Aga Khana in ga navdušil, da je vložil denar v izgradnjo dveh sedežnic in vlečnice na Schareck (2.600 m) in Tauernberg (2.100 m). Hans Senger je sicer rojen v Badgasteinu, toda sedaj živi v Heiligenblutu, kjer se je poročil s hčerko hotelirja »Glocknerwirt«. Če vemo, da leži Heiligenblut na višini čez 1.300 m in da ima na ledenikih pod Grossglocknerjem možnosti tudi za poletno smučanje, potem lahko slutimo, kakšne možnosti še ča-

kajo ta smučarski center. Majhna vasica sredi gora ima tudi moderen pokrit bazen in pokrito drsališče manjše izmere. Poleg tega je smučanje cenejše kot pri nas v Kranjski gori.

Trening v slalomu in veveslalomu je bil izredno trd. Dnevno so tekmovalci presmučali 600 do 700 vrtic, kar je skrajna norma vzdržljivosti za pet dni. To je toliko kot deset do dvanaest težkih tekem na dan. Trening so vzdržali zadovoljivo, le peti dan so se pričele nekakšne težave. V tem času so opravili tudi dvanaest test-startov na čas. Rezultatov ne bi navajal, kajti časi, ki jih posname en sam trener, niso stoddostno zanesljivi da ne govorimo o podiranju vrtic in možnosti krajšanja proge. Lakota je bil, glede na to, da je šele nekaj dni pred odhodom na trening snel mavec z noge, odličen. Njegova dobra tehnika v slalomu je spodbudna za druge. Tudi Mirko Klinar je v dobri formi. V kolikor so mlajši tekmovalci včasih dohiteli in prehiteli ta dva rutinirana mojstra, bodo imeli na resnih tekmah neprimerno večje težave z njima, kajti tam pride do veljave rutina. Lakota bo verjetno ravno zaradi mavca, ki ga je dobil tik pred sezono, rabil nekaj več časa, da bo dosegel svojo običajno formo.

Dva naporna treninga sta sedaj za našimi tekmovalci. Vsekakor sta mnogo pripomogla k njihovi formi. Toda to še vedno ni dosti. Samo naši državni reprezentanti imajo že najmanj dvakrat toliko vadb za seboj če pa govorimo o vadbi avstrijske reprezentance, potem lahko govorimo o petkrat večjem treningu. V državnem merilu torej lahko pričakujemo uvrstitev Jesenic morda takoj za državno reprezentanco, v internacionalnem merilu smo pa še daleč, zelo daleč.

Možnosti za uspešen trening v Heiligenblutu so naše fante zelo navdušile, izjavili so, da se bodo vedno z veseljem udeleževali vadb v Heiligenblutu.

— il

Delo bo spet zaživelo

Že nekaj časa je TVD Partizan na Hrušici bolj životarilo kot zares živelo. Sedaj pa so se najbolj prizadevali zavzeti, da bodo poskusili spet razgibati vso dejavnost. V ta namen bodo v začetku januarja tudi organizirali občni zbor društva, da bi se podrobneje pogovorili o svojem delu.

Letos so delali bolj malo. Za vaški praznik so uredili odbojkarsko igrišče in organizirali mladinski kros, spomladi pa so imeli smučarski tečaj in ob koncu tečaja tekmovalce, ki se ga je udeležilo več kot 30 smučarjev. Spomladi so organizirali tudi izlete na Rožco.

V novem letu pa nameravajo delati veliko več. Organizirali bodo smučarski tečaj v času zimskih počitnic ob njegovem zaključku pa klubsko tekmovalce v vseh disciplinah. Nato bodo organizirali sankarsko tekmovalce na šolsko mladino, izlet na Mlake, udeležili pa se bodo še vseh občinskih tekmovalcev. V poletni sezoni bodo sodelovali na spomladanskem in jesenskem krosu, organizirali turnir v odbojki, strelski dvoboj za dan mladosti, ter tekmovalce v odbojki, namiznem tenisu in balinanju. Najvažnejše pa je, da bodo konec januarja ponovno organizirali tekaško tekmovalce Za memorial Tina Kuljata.

Glede na to, da so v neposredni bližini skakalnic — bodo organizacijskemu komiteju za proslavo 100-letnice Železarne predlagali, da bi bili organizatorji tekem v skokih. Občinski zvezi za telesno kulturo pa bodo predlagali, da bi organizirali in priredili v sezoni 1969/70 občinsko pionirsko prvenstvo v veveslalomu. Na Hrušici je dovolj športnih delavcev, ki bi take prireditve lahko brezhibno izvedli.

Dogovorili so se tudi, da bodo poskušali dobiti primeren prostor, kjer bi se lahko shajala vsa športna mladina Hrušice.

Z. F.

Nastopi mladih športnikov ob dnevu JLA

V torek, 17. decembra so dijakinje jeseniških srednjih šol odigrale v domu TVD Partizan Jesenice odbojkarski turnir.

Rezultati:
gimnazija : šola za zdravstvene delavce 3:0

TSS Jesenice : šola za zdravstvene delavce 3:1

gimnazija : TSS Jesenice 3:0

Ekipa gimnazije je premočno zmagala, saj nastopajo zanje nekatere igralke, ki so članice OK Jesenice. Društvo dvema ekipama bo to koristilo predvsem za povečanje motivacije za to primerno igro. V četrtek, 19. t. m. sta se srečali vrsti ŠSD Kovinar in OK Jesenice — mladinci v prijateljski tekmi. Zmagali so prvi z rezultatom 3:0.

V petek, 20. t. m. so bili dijaki gimnazije na obisku v garnizonu Bohinjska Bela. Tam so si ogledali razne vrste orožja, nato pa je pevski zbor jeseniških srednjih šol priredil za borce koncert. Po koncertu je bil sprejem pri komandantu, nato pa je sledilo športno srečanje. V šahu so nastopili dvokrožno na sedmih deskah. Zmaga je pripadala vojski v razmerju 9:5. Za gimnazijo je dve točki prabil samo Milan Zrim, po eno pa Jožica Draksler, Božo Ahac in Janez Zupan. V streljanju z zračno puško so tekmovali posamezno in ekipno po pet strelcev.

REZULTATI — POSAMEZNO: 1. Božo Gašperin, 81 krogov, gimnazija. 2. Miro Franko, 74 krogov, gimnazija. 3. Damijan Jesterle, 72 krogov, gimnazija. 4. vodnik Bulatović, 72 krogov, garnizon.

EKIPNO: 1. gimnazija, 338 krogov. 2. garnizija, 253 krogov.

V soboto, 21. t. m. je ŠSD Kovinar organiziral v telovadnici gimnazije košarkarski turnir. Nastopile so štiri vrste in ZIC in tri z gimnazije.

REZULTATI:
3. letnik gimnazije : 3. letnik ZIC 31:21 (11:9)
1. letnik gimnazije : 2. letnik ZIC 31:24 (20:6)
4. letnik gimnazije : 4. letnik ZIC 68:17 (26:17)
1. letnik gimnazije : 1. letnik ZIC 38:29 (19:6)

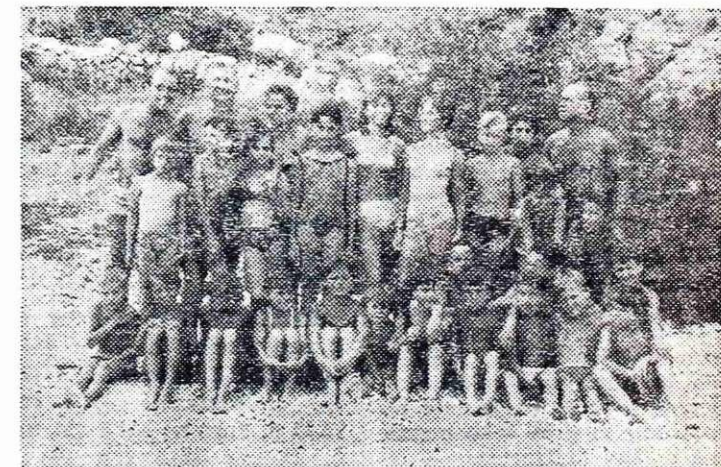
V finale, ki bo prvo soboto po novem letu, so se uvrstile vse tri ekipe gimnazije, ki ni mogla nastopiti zaradi udeležbe na odbojkarskem turnirju, ki je bil v Kranju.

Istega dne je nastopila vrsta ŠSD Kovinar na odbojkarskem turnirju v Kranju. Priredila ga je komisija za šport na tehnični tekstilni šoli. Premagali so vse tri nasprotnike z 2:0 (TSS Kranj, ŠIC Kranj in garnizija Kranj).

14. decembra je vrsta ŠSD Kovinar odigrala še zadnjo tekmo medobčinske odbojkarske lige in sicer z vrsto

SD Ribno. Tekma je bila odigrana na Bledu. S tem nasprotnikom so izgubili gimnazijci edino tekmo v pomladnem delu tekmovalca in so se zato nanjo posebno dobro pripravili. Za ta poraz so se oddolžili z zmago 3:0. Tako so v končni razvrstitvi dosegli drugo mesto (za SD Radovljico), so pa edino moštvo, ki nima proti nobenemu nasprotniku negativne razlike v setih. Z redno vadbo skozi vso zimo upajo doseči takšno kvaliteto, da se bodo uspeli kvalificirati v drugo republiško ligo. Takšno tekmovalce na višji kvalitetni stopnji je nujno potrebno za vzgojo novih igralcev, ki bi v doglednem času mogli izpopolniti vrzeli v moštvo, ki tekmuje v drugi zvezni ligi.

T. Š.

Pionirke in pionirji, ki so se na letošnjem letovanju v Baški naučili plavati

Anketa med bralci Železarja

Da bo ŽELEZAR še bolj vaš, nam lahko zelo veliko pomagate z vašimi odgovori na našo anketo. Prosimo vas, da nam poveste o njem mnenje in daste predloge za morebitne spremembe.

Anketo naj aktivni člani delovnega kolektiva oddajo delovodjem oz. personalkam, upokojenec, vojake in organe pa prosimo, da jo pošljejo po pošti na uredništvo do vključno 10. januarja.

KDOR BO DO DOLOČENEGA ROKA ODDAL ANKETO Z VSEMI ODGOVORI, BO SODELOVAL PRI ŽREBANJU DVANAJSTIH NAGRAD:

— 12-dnevno brezplačno bivanje v Crikvenici ali Biogradu na moru (darilo sindikata Železarne)

— kolekcija gramofonskih plošč v vrednosti 100 N din (darilo Radio Jesenice)

— 50 N din (ena nagrada)

— 40 N din (dve nagradi)

— 30 N din (tri nagrade)

— 20 N din (štiri nagrade)

PROSIMO, ČE SEDAJ PAZLJIVO PREBERETE NAVEDENA VPRAŠANJA IN PREMISLJENO OBKROŽITE STEVILKO TISTEGA ODGOVORA, KI VAM USTREZA!

1. Priimek in ime

2. Delovna enota

3. Leta starosti

4. Kvalifikacija:

- 1 — NK
- 2 — PK
- 3 — KV
- 4 — VK
- 5 — U2
- 6 — U3
- 7 — U4
- 8 — U5

5. Kdo poleg vas še bere Železarja, (Obkrožite lahko več odgovorov)

- 1 — žena oz. mož
- 2 — otroci
- 3 — starši
- 4 — bratje oz. sestre
- 5 — kdo drug; napišite, kdo ...
- 6 — nihče

6. Če vam je Železar všeč, napišite prosim, zakaj (Obkrožite lahko več odgovorov):

- 1 — ker je dovolj pester
- 2 — ker dosti široko obvešča
- 3 — ker je dovolj kritičen
- 4 — ker je dovolj poljuden
- 5 — kaj drugega; napišite, kaj ...
- 6 — ni mi všeč

7. Če vam Železar ni všeč, nam prosim povejte, zakaj (Obkrožite lahko več odgovorov):

- 1 — ker je premalo kritičen
- 2 — ker ima preveč dolgih sestavkov
- 3 — ker ni dovolj poljuden
- 4 — ker je premalo pester
- 5 — kaj drugega; napišite, kaj ...

6 — všeč mi je

8. Kaj v Železarju najprej preberete? (Obkrožite samo en odgovor)

- 1 — novice iz delovnega kolektiva
- 2 — novice iz občine
- 3 — športne novice
- 4 — novice iz svoje delovne enote
- 5 — kulturne novice
- 6 — roman oz. spomine iz NOB
- 7 — objave
- 8 — nimam vedno enakega začetka

9. Česa se vam zdi v Železarju preveč, česa premalo in česa se vam zdi dovolj, (Prosimo, če odgovorite na vsako podvprašanje posebej!)

9.1 novic o delu samoupravnih organov

- 1 — preveč
- 2 — dovolj
- 3 — premalo

9.2 zapisov o tehnoloških, proizvodnih in drugih poslovnih vprašanjih

- 1 — preveč
- 2 — dovolj
- 3 — premalo

9.3 poljudnih strokovnih, znanstvenih, pravnih in podobnih sestavkov

- 1 — preveč
- 2 — dovolj
- 3 — premalo

9.4 sestavkov o problemih delavcev in posameznih delovnih enot

- 1 — preveč
- 2 — dovolj
- 3 — premalo

9.5 sestavkov o socialno-varstveni in zdravstveni problematiki

- 1 — preveč
- 2 — dovolj
- 3 — premalo

9.6 sestavkov in navodil o varstvu pri delu

- 1 — preveč
- 2 — dovolj
- 3 — premalo

9.7 sestavkov o delu in rezultatih dela strokovnih in drugih služb v Železarni

- 1 — preveč
- 2 — dovolj
- 3 — premalo

9.8 sestavkov o poslovnih rezultatih Železarne

- 1 — preveč
- 2 — dovolj
- 3 — premalo

9.9 sestavkov o delu družbeno-političnih organizacij v Železarni

- 1 — preveč
- 2 — dovolj
- 3 — premalo

9.10 spominov iz NOB in delavskega gibanja

- 1 — preveč
- 2 — dovolj
- 3 — premalo

9.11 romana — potopisov in drugih črtic

- 1 — preveč
- 2 — dovolj
- 3 — premalo

9.12 novic o delu organov skupščine občine Jesenice

- 1 — preveč
- 2 — dovolj
- 3 — premalo

9.13 novic iz občine in krajevnih skupnosti

- 1 — preveč
- 2 — dovolj
- 3 — premalo

9.14 novic o delu družbeno-političnih organizacij v občini

- 1 — preveč
- 2 — dovolj
- 3 — premalo

9.15 kulturno-prosvetnih novic

- 1 — preveč
- 2 — dovolj
- 3 — premalo

9.16 novic o telesni kulturi, športu in rekreaciji

- 1 — preveč
- 2 — dovolj
- 3 — premalo

10. Kako mislite, da ste informirani kot samoupravljevec in član delovnega kolektiva? (Obkrožite samo en odgovor!)

- 1 — odlično
- 2 — zelo dobro
- 3 — dobro
- 4 — zadovoljivo
- 5 — nezadovoljivo

11. Na kateri časopis ali revijo ste še naročeni?

- 1 — Glas
- 2 — Ljubljanski dnevnik
- dnevno
- samo ob nedeljah
- 3 — Delo — dnevno
- samo ob nedeljah
- 4 — TT
- 5 — Tovariša
- 6 — Pavliha
- 7 — Naše razglede
- 8 — Moderno organizacijo
- 9 — Ostale časopise in revije; navedite katere

X — na noben časopis oz. revijo

12. Ali imate doma radio?

- 1 — da
- 2 — ne

13. Ali imate doma televizijo?

- 1 — da
- 2 — ne

14. Ali poslušate lokalno radio postajo Jesenice? (obkrožite samo en odgovor!)

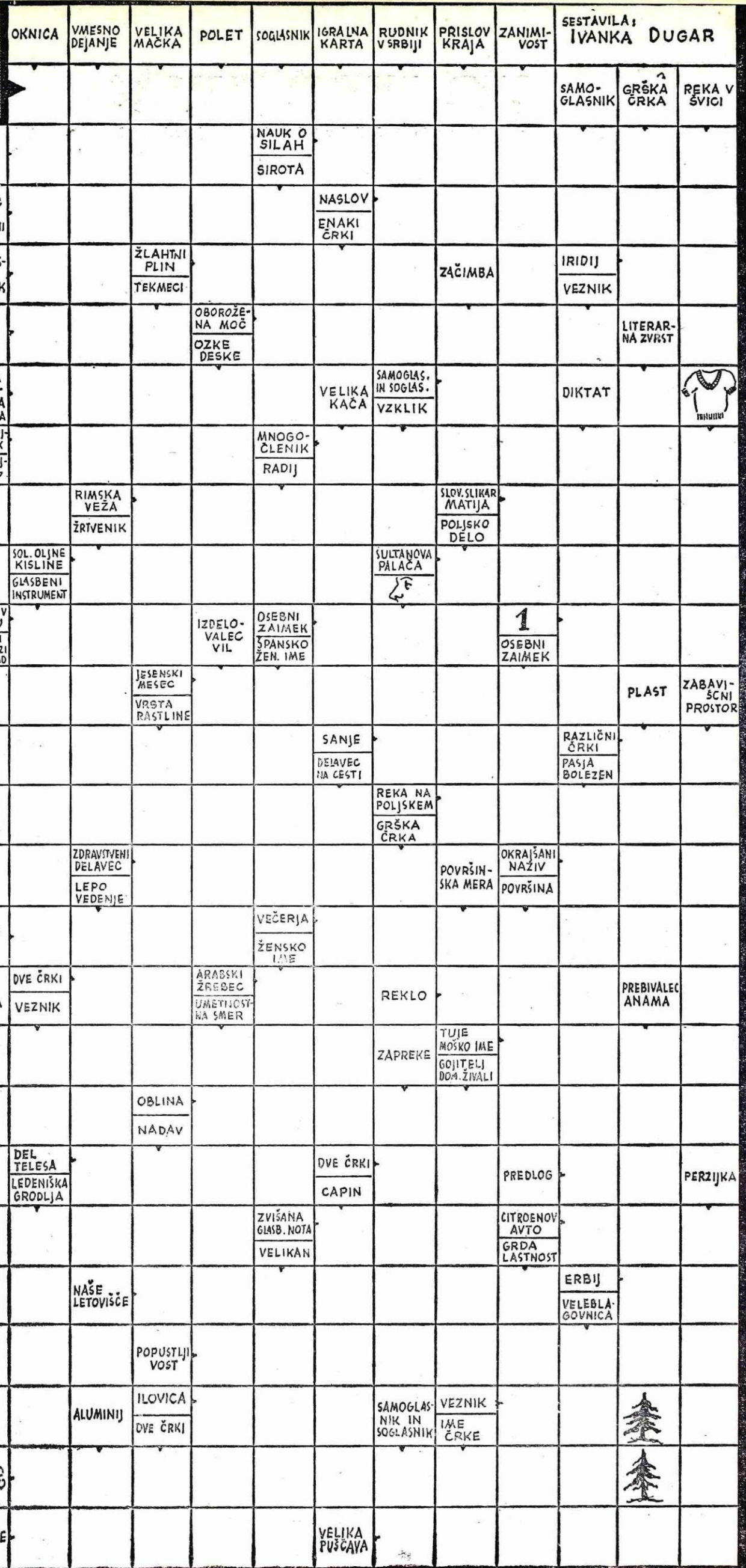
- 1 — redno
- 2 — pogosto
- 3 — včasih
- 4 — redkokdaj
- 5 — nikoli

15. Kaj bi po vašem mnenju v Železarju spremenili, da bi vam še bolj ustrezal? Napišite, prosimo, kratko in jedrnat!

16. Ali vam je Železar na splošno všeč?

- 1 — da
- 2 — ne

ZAHVALJUJEMO SE VAM ZA SODELOVANJE! UREDNIŠTVO ŽELEZARJA

ZAHVALA

Ob prerani izgubi našega dobrega moža, sina, brata

VOJKOTA ANDERLA

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sodelavcem, sosedom in znancem, ki so nam ob težkih trenutkih stali ob strani in sočustvovali z nami ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti in s cvetjem prekrili njegove prerani grob. Še posebej se zahvaljujemo sosedom, znancem in prijateljem iz Javornika in Koroške. Bele za venec in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Posebna zahvala ožjim sodelavcem, upravi tovarne Iskra, sindikalni organizaciji, obratu merilnih naprav, občinskemu komiteju ZMS, mladinski organizaciji Iskret upravi tovarne Planika.

Zalujoči: žena Angelca, oče, mama, brata Marjan in Jože ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi ljubljene in drage mame

FRANCKE KEMPERLE

se iskreno zahvaljujemo za vso pozornost in prizadevanje dr. Tancarju in sostanovalcem Kocjanovim, Balikovim, Sretacevim in Dizdarevičevim, ki so nam stali ob strani in nam nudili pomoč. Prav lepa hvala vsem, kakor tudi upravi osnovnih sredstev za denarno pomoč, terenu Podmežaklja za vence in denar, vsem, ki so nam izrekli sožalje in jo spremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se vsem lastnikom osebnih avtomobilov za prevoz.

Še enkrat vsem prisrčna hvala.

Zalujoči: sinova Peter in Niko ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob smrti naše tete

LOJZKE KUNČIČ

se iskreno zahvaljujemo osebjem doma Franceta Berglja za vso nego v času njene bolezn.

Najlepša hvala sosedom za pomoč, govorniku za poslovilne besede in vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti.

Zalujoči: Stržinarjevi in Hribarjevi

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

28. in 29. decembra ital. šp. barvni CS film VRNITEV RINGA, v režiji D. Tesarija, v glavni vlogi Giuliano Gemma, ob 17. in 19. uri

30. in 31. decembra amer. barvni film DESET ZAPOVEDI — II. del, v režiji Cecilia B. De Millesa, v glavni vlogi Charlton Heston, ob 17. in 19. uri

1. januarja amer. barvni film GROFICA IZ HONG KONGA, v režiji Charlia Chaplina, v glavni vlogi Sophia Loren, ob 17. in 19. uri

2. januarja franc. ital. barvni CS film ANGELIKA, CUDOVITA LJUBICA, ob 17. in 19. uri

3. januarja franc. ital. barvni CS film MASCEVALEC Z MECEM, v režiji Hoseja Isasija Isasmendija, v glavni vlogi Gerard Barej, ob 17. in 19. uri

4. in 5. januarja amer. barvni film NENAVADNA ZGODBA EDDIJA CHAPMANA, v režiji Terenca Younga, v glavni vlogi Romy Schneider, ob 17. in 19. uri

6. januarja amer. film VI-VILA, v režiji Jacka Conwaya, v glavni vlogi Wallace Beery, ob 17. in 19. uri

7. in 8. januarja ameriški barvni CS film SAMA V TEMI, v režiji Terenca Younga, v glavni vlogi Audrey Hepburn, ob 17. in 19. uri

9. januarja amer. film TRG SLEPARJEV, v režiji Julesa Dassina, v glavni vlogi R. Conte, ob 17. in 19. uri

10. januarja mehiški film ZLATI PETELIN, v režiji Roberta Gavaldona, v glavni vlogi Ignacio Lopez, ob 17. in 19. uri

11. januarja ital. barvni CS film DOBER, GRD, SLAB, v režiji Sergia Leoneja, v glavni vlogi Clint Istvud, ob 17. in 19.30 uri

Kino FLAVZ

28. in 29. decembra amer. barvni film GROFICA IZ HONG KONGA, ob 18. in 20. uri

30. in 31. decembra ital. šp. barvni CS film VRNITEV RINGA, ob 18. in 20. uri

1. januarja franc. šp. barvni CS film VICOMTE UREJUJE RAČUNE

JUJE RAČUNE, ob 18. in 20. uri

2. in 3. januarja amer. barvni film DESET ZAPOVEDI — II. del, ob 18. in 20. uri

4. in 5. januarja ameriški barvni CS film SAMA V TEMI, ob 18. in 20. uri

6. in 7. januarja ameriški barvni film NENAVADNA ZGODBA EDDIJA CHAPMANA, ob 18. in 20. uri

8. januarja amer. film TRG SLEPARJEV, ob 18. in 20. uri

9. in 10. januarja franc. ital. barvni CS film MASCEVALEC Z MECEM, ob 18. in 20. uri

11. januarja francoski film PAST ZA PEPELKO, ob 18. in 20. uri

Kino DOVJE

28. decembra amer. film FATALNA GOSPODICA

29. decembra amer. barvni CS film HKARTOUM

1. januarja amer. barvni film DESET ZAPOVEDI — II. del

2. januarja ital. šp. barvni CS film VRNITEV RINGA

4. januarja franc. šp. barvni CS film VICOMTE UREJUJE RAČUNE

5. januarja amer. barvni film GROFICA IZ HONG KONGA

9. januarja amer. barv. film NENAVADNA ZGODBA EDDIJA CHAPMANA

11. januarja franc. italijanski barvni CS film MASCEVALEC Z MECEM

Kino ZIROVNICA

29. decembra amer. barvni film DESET ZAPOVEDI — I. del

31. decembra amer. barvni film GROFICA IZ HONG KONGA

1. januarja ital. šp. barvni CS film VRNITEV RINGA

2. januarja franc. šp. barv. CS film VICOMTE UREJUJE RAČUNE

5. januarja amer. barvni film DESET ZAPOVEDI — II. del

12. januarja amer. barvni film NENAVADNA ZGODBA EDDIJA CHAPMANA

Kino KRANJSKA GORA

28. decembra amer. barvni film DESET ZAPOVEDI — I. del

29. decembra ital. šp. barvni CS film VICOMTE UREJUJE RAČUNE

31. decembra amer. barvni film MURIETA

1. januarja franc. italijanski barvni CS film ANGELIKA, CUDOVITA LJUBICA

2. januarja amer. barvni film GROFICA IZ HONG KONGA

4. januarja amer. barvni film DESET ZAPOVEDI — II. del

5. januarja ital. šp. barvni CS film VRNITEV RINGA

9. januarja amer. barvni CS film SAMA V TEMI

11. januarja amer. barvni film NENAVADNA ZGODBA EDDIJA CHAPMANA

LICITACIJA

UOS železarne Jesenice ponovno razpisuje

JAVNO LICITACIJO

za prodajo specialnega dostavnega avtomobila (furgon) Fiat 1100 — Zastava, letnik 1960, prevoženih 207.014 km. Vozilo je v počitniškem domu v Biogradu n/m.

Izključna cena je 4.000 N din. Morebitne davščine v zvezi s kupoprodajo plača kupec.

Licitacija bo dne 6. januarja 1969 ob 9. uri v prostorih UOS železarne Jesenice.

Udeleženci morajo položiti pred licitacijo 10 % varščine.

Uprava osnovnih sredstev

ČESTITKE

DELOVNEMU KOLEKTIVU ŽELEZARNE, PREDVSEM PA SODELAVCEM V DELOVNIH ENOTAH, ŽELJO MNOGO DELOVNIH ZMAG IN USPEHOV V NOVEM LETU 1969 NEKDANJI SODELAVCI — VOJAKI:

MARIAN MAVEC, V. P. 1709/12 A, Svilajnac, Srbija

MIRO KLINAR, V. P. 5055/20, Beograd

EDVARD VOLČINI, V. P. 1098, Kranj

IVAN OTONICAR, V. P. 2917/12, Sarajevo

ALOJZ JUG, V. P. 5530/55, Osijek

ZAHVALA

Ob prerani izgubi drage in skrbne matere, babice in prababice

IVANE ZUPAN

(roj. Gogala)

se iskreno zahvaljujemo za vso pomoč družinam Malavašič in Velikonja ter ostalim sosedom, ki so nam v teh dneh stali ob strani in nam nudili pomoč.

Prav lepa hvala govornicam ob odprtem grobu tov. Kozarjevi in Kozjančičevi, kakor tudi za darovane vence.

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam izrekli sožalje in jo spremili na njeni zadnji poti.

Zalujoči: hči Pavla in sin Jože z družinami.

ZAHVALA

Požrtvovalnemu tovarišu Stanetu Celiku in ostalim njegovim tovarišem, ki so nesebično in požrtvovalno pomagali pri težki nesreči, ki naju je zadela ob priliki izgube najinega sinka Marka Resnika, se iskreno zahvaljujejo

Zalujoči: mamica in očka ter ostali sorodniki.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru je klovleka na Javorniku se najiskrenejše zahvaljujem za denarno pomoč v času mojega bolovanja, obenem pa želim, kakor tudi celotnemu kolektivu sreče in uspehov polno 1969. leto.

Neža Guzej

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru je sodelavcem in obratovodstvu VEN se lepo zahvaljujem za darila ob odhodu v polkoj. Ciril Čop

ZAHVALA

Sodelavcem v obratu plavž in sindikalnemu odboru se najlepše zahvaljujem za darila, katera sem dobil na običnem zboru. Obenem pa želim celotnemu kolektivu srečno novo leto 1969!

Upokojenec

Edvard Mirtič

Gledališče

PETEK, 27. 12., ob 15.30 in 17.30: J. Spyri HEIDI — mladinska igra. Zaključena predstava za osnovno šolo Prežihov Voranc.

SOBOTA, 28. 12., ob 15. in 17. uri: J. Spyri HEIDI — mlada. Zaključena predstava za osnovno šolo Tone Cufar.

NEDELJA, 29. 12., ob 15. uri: J. Spyri Heidi — mladinske igre HEIDI, ki mi na-žija Stanka Geršakova. Scena Jože Bedič.

Ljubitelji gledališča obveščamo o novi premieri mladinske igre Heidi, ki ni namenjena samo mladim, temveč tudi vsem starejšim gledalcem. S svojo prisrčnostjo bo prav gotovo vse navdušila, zato čimprej rezervirajte vstopnice na telefon 82-200.

Heidi

(nadaljevanje s 17. strani)

V igri HEIDI nastopajo: Ded Gorjan — Franci Pogačnik, Heidi — Branka Tušarjeva, Peter-Janez Vister, teta Meta — Režika Torkarjeva, babica — Tatjana Koširjeva, gospod Sedelčnik — Janez Kavčič, Klara — Janja Šoberlova, gospodična Korenčnikova — Vera Smukavčeva, sluga Sebastijan — Rudi Mandič. Režira: Stanka Geršakova. Sceno je pripravil Jože Bedič, pesmice prof. Silva Gračnarjeva, pri klavirju spremlja Nadi Mohoričeva.

Kolektiv amaterskega gledališča T. Cufar želi s to predstavo vsem prijateljem in znancem srečno novo leto in mnogo uspeha pri delu! Slehernega pa vabi, da si Heidi, kakor tudi vse bodoče predstave ogleda. Še enkrat: Srečno! In nasvidenje v gledališču v l. 1969!

Nagradni razpis

Današnja slikovna križanka je nagradna. Z žrebom bomo reševalcem s praviimi rešitvami razdelili naslednje nagrade:

- 1 nagrada po 50 N din
- 2 nagradi po 40 N din
- 3 nagrade po 30 N din
- 4 nagrade po 20 N din

Rešitve vpišite v izrezan lik križanke čitljivo in z velikimi črkami. Vsak lahko sodeluje le z eno rešitvijo, ki naj bo v posebni kuverti, na katero označite NAGRADNA KRIŽANKA in napišite svoj naslov ter obrat, v katerem delate.

Rešitve pošljite najpozneje do vključno 8. januarja do 12. ure na naslov: UREDNIŠTVO ŽELEZARJA, železarna Jesenice.

Rešitvam ne prilagajte nobenih drugih dopisov.

Mnogo delovnih uspehev in osebnega zadovoljstva

ob novem letu 1969

želijo vsem članom kolektiva in vsem občanom

- UPRAVA ŽELEZARNE
- SAMOUPRAVNI ORGANI ŽELEZARNE
- DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE
- SKUPŠČINA OBČINE JESENICE
- DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE OBČINE
- UREDNIŠTVO ŽELEZARJA